

Părintele Savatie Baştovoi

Iepurii nu mor

Pentru copiii sovietici care au crescut mari

1

— Tu, Edmundîci, se vede că nu posezi sensul cuvintelor. Să-ți dau dar, pentru mai bună înțelegere, o propoziție cu bostanetă. De exemplu: „Să dau cu bostaneta-n cap lui Gurskii”. Și-acum răspunde-mi, ce este un iepure mort cu bostanetă?

— Mai bine fac focul. Tai copacii cu toporul și iau toate florile de tei. Să aibă toată lumea ceai. Cartofi, toate cele.

— Edmundîci, știm cu toții că pardoseala este. Dar ce înseamnă când o pardoseală este bună sau rea?

— Nu moare iepurele. Nu moare niciodată.

— Tu, Edmundîci, nu posezi sensul cuvintelor. Să-ți dau dar, pentru mai bună înțelegere, o propoziție cu bostanetă. De exemplu...

— Un os de pluș sărise gardul în grădină să mă ucidă cu o varză uriașă. N-am spus nimic și cu o singură mișcare am apăsât pe rinocerul meu de gardă. Ce lungă noapte fuge prin ogradă cu doi cocoși în plasa-i de lumină! Mă va ucide oare vreodată cu șiretlicul unui scorpion?

— Întrebarea 904, Edmundîci. Nu se potrivește. Nicidecum nu se potrivește. Adu-ți aminte, Edmundîci. Poate încercăm împreună?

— Nu moare iepurele! Nu moare niciodată! Iepurele nu poate să fie mort!

— Tu, Edmundîci, se vede că nu posezi sensul cuvintelor. Ce vorbă-i asta? Cum să nu moară iepurele? Iepurele moare!

— Iepurele nu poate să moară. Poate să se deghizeze iepurele, dar de murit nu moare. Iepurele poate să stea pe jos, să facă viermi și să adune muște. Dar iepurele nu moare niciodată!

— Moare iepurele! Ce vorbă-i asta, Edmundîci?! Cum crezi că ți-aș fi vorbit eu despre un iepure mort dacă iepurele n-ar muri?! Cum crezi că mi-ar fi venit mie așa

ceva în cap?! Iepurele moare! Este un lucru pe care-l știe toată lumea! Altfel toată lumea ar ști că iepurele nu moare! Dar poți să întrebi pe oricine, nu știe toată lumea că iepurele nu moare! Iepurele moare! Moare iepurele, Edmundîci! Ce vorbă-i asta?! N-aș fi vorbit eu despre așa ceva dacă nu ar fi fost așa! Nu m-aș fi gândit!

— Nu știu. Nu știu ce-mi zici.

La paradă mergeam toată școala. Se strângeau bani și se cumpărau baloane. Erau baloane de trei copeici, de cinci și de zece copeici. Și erau baloane lungi cu vâlurele și cu țâță-n vârf care semănau cu o prostie de care noi, băieții, râdeam, dar mai cu seamă fetele. Erau și baloane mai mici, dar rotunde, și acelea erau mai frumoase, căci semănau cu o minge de fotbal, și se putea juca cu ele. Dar cele mai frumoase erau baloanele de zece copeici, căci erau mari și ovale. Dar cred că erau și baloane mult mai scumpe, căci existau și baloane și mai mari. Dar acelea nu știu de unde se cumpărau, căci noi credeam că se vând numai pentru fata lui Vera Ivanovna, care numai ea avea baloane atât de mari. Când nu voiam să aducem bani pentru baloane, învățătoarea spunea: „Bine, atunci vom cumpăra numai baloane lungi și să vedem cum o să vă simțiți!”. Ne era rușine, bine-nțeles, să mergem cu baloanele acelea lungi, care semănau cu o prostie, căci noi voiam baloane rotunde și frumoase.

Vântul mișca pancartele și steagurile. Deasupra, printre baloane, se vedea cerul și norii care se mișcau. Trăiască Marele Octombrie! Cauza Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste s-o îndeplinim în viață! Nu războaiele și lumii nucleare!

Tremurau cravatele și gulerele. Mâinile asudau pe pancarte și pe buchetele de flori. Inimile zvâcneau. Pentru Pace și Dezarmare! Lăsați ca Hulubașul Păcii să se ridice deasupra lumii! Să moară corbul negru al capitalismului!

— Să fie pace într-una!

— Să moară corbul negru al capitalismului!

— Să fie pace pe pământ!

— Lăsați ca oamenii din lumea întreagă să trăiască în

pace!

— Nimeni nu-i uitat, nimic nu se uită!

— 20 de milioane de morți în Marele Război Pentru Apărarea Patriei!

— Nimeni nu-i uitat, nimic nu se uită!

— Victime ale fascismului, setea de sânge a capitalismului!

— Să moară corbul negru al capitalismului!

— Și vacile!

— Iepurii și potaiele!

— Să se usuce ca Leningradul în blocadă!

— Să le moară de foame copilul pe un scaun, iar ei de pe altul să nu se poată mișca!

— Să moară corbul negru al capitalismului!

— Nu lumii nucleare!

— În drum spre groapă să-nghețe cel care-i duce cu sania și să cadă!

— Să moară pe scaun cu ochii deschiși!

— Să intre cineva să-i răstoarne cu piciorul, să ia scaunele să facă focul!

— Să se încălzească la mâini și la picioare!

— Să vină pe urmă altcineva să-i tragă de picioare în coridor ca să ia podeaua!

— Să cadă cu capul pe scări!

— Să le moară iepurii vara, când cade puful de pe dâșii, să nu poată face nicio cușmă!

Un soare verde s-a lăsat peste Sophie, luminând casele din jur. Un soare digital și pervers cu umezeală deschidea ușile vecinilor și pătrundea cu unghiile ca într-un buzunar adânc. N-ar fi găsit nimic decât un ban. Un ban ieșit din uz, o rublă mare de fier uitată acolo și devalorizată odată cu căderea Uniunii Sovietice.

2

Luna lumina fereastra mică de la grajd. Sașa se apleca peste nuiielele legate cu sârmă și lovea porcul peste bot. Așa știa el că mor porcii cel mai bine, peste bot. Ieșind din grajd Sașa și-a șters sandalele de iarbă ca să nu-l miroase tata. Era un miros puternic mirosul de porc care

nu ieșea nici după ce-și ștergea sandalele de iarbă. Un miros care rămânea în haine și în piele și nu ieșea nici cu săpun. Când transpira puternic simțea un miros asemănător sau poate că nu era asemănător, dar pentru el era un miros ca al porcilor, se temea stând în pat și mirosindu-se subțioară că se transformă încetul cu încetul într-un porc. Era un gând într-adevăr strașnic și pe cât de strașnic pe atât de absurd. Dar a fi absurd sau imposibil încă nu înseamnă a nu putea să producă spaimă. Spaima se menținea în trupul lui Sașa ca o bilă de fier într-o sticlă cu dop, sau ca o bulă de aer într-o sticlă cu apă, care se mișcă dintr-o parte în alta a sticlei atunci când o apleci, la fel cum spaima lui Sașa se ducea dintr-o parte în alta a trupului.

— Ce faci aici, Sașa?

— Nimic.

Era un sentiment îngrozitor. Și parcă oasele pieptului nu ar fi fost ale lui, ci ar fi fost niște oase străine care-i intrau prin spinare rupându-i carnea și făcându-i respirația greoaie și rară, ca și cum și-ar fi interzis să mai respire aerul acelei nopți vinovate, acelei nopți din amintirea lui în care s-a gândit să facă asta. Ce se va spune despre el?

Îmi plăcea să mă agăț de mașinile și tractoarele care brăzdau satul nostru, încărcate cu paie și cu grăunțe sau cu nutreț pentru ferma de vaci. Mă agățam și mergeam o bucată de drum așteptând ca mașina sau tractorul să încetinească. Tractoarele mergeau mai încet și de ele mă puteam agăța mai ușor și tot așa puteam să cobor când voiam eu. Mașinile mergeau tare, dar puteam să urc, căci le așteptam la cotitură, unde încetineau, dar de coborât nu mai puteam coborî unde voiam eu și trebuia să merg uneori departe de tot, până când încetineau mașina și schimba vitezele, dar și atunci mașina mergea mai repede decât tractorul și eu cădeam pe burtă. Mă întorceam acasă pe jos și eram obosit, și nu mai aveam chef de joacă. Ieșeam cu furca la poartă și așteptam să treacă tractorul cu paie. Tractorul mergea încet și eu dădeam jos un balot de paie și fugeam în ogradă. Toți oamenii făceau așa, dar

eu nu știu de ce făceam așa, căci mie nu-mi trebuiau paie, mie îmi trebuia numai ața cu care era legat balotul ca să-mi fac arc. Era o ață albă și groasă cu multe fire subțiri, ca ața de pescuit, dar erau și mai subțiri decât ața de pescuit. La unele baloturi era ață roz. Aceasta era și mai frumoasă. Și mie îmi plăceau arcurile cu ață roz.

Peisajul rural o făcea pe Sophie să roșească. Ierburile înalte îi ajungeau tatii până deasupra capului. Din când în când, Sophie făcea „ah, ah”. Sau tatăl ei făcea așa? Căci ierburile erau înalte, iar Sophie era mică. Se citea în ochii lor un câmp deschis cu flori galbene și portocalii cu frunze care ajungeau la pământ, dulci ca bomboanele. Sophie se ridicase pe umerii tatălui ei și rupsese o bomboană. O bomboană mare cât un balon. Un balon verde la parada pionierească. Nu se cade, Sophie, zise tatăl. Bine tati, dar ce să mai fac acum? zise Sophie. Elicopterul s-a oprit din zbor. N-a mai stropit acel câmp de lângă Volovca.

3

Ce este, așadar, o scară pitorească?

Opusul la ceea ce ar fi o scară rustică, când scara rustică e făcută din lemn de frasin lung și subțire, ca să poți culege merele din copac. Și să o poți duce în spinare dacă e copilul mai pipernicit. Dar scara pitorească nu este o scară rustică și Sașa știe asta, căci l-am bătut cu arătătorul peste degete. O scară pitorească este o scară dintr-un copac mare care ajunge de la noi de acasă până la iaz și poți s-o ridici în picioare până la cer, ca să se suie Dumnezeu pe ea. Dar la noi nu cresc copaci atât de mari. Cel mai lung copac este un ulm înalt pe care mi l-a arătat în pădure. Dar el nu este lung ca de la noi de acasă până la iaz, el este mult mai scurt. El cred că ajunge numai până la poartă, dar nu până la iaz. Dar nu cred eu să fie un copac atât de mare. Cum poate să fie un copac așa de lung? Dar el trebuie să fie și gros și nu poți să faci o scară așa de groasă, căci nu poate să o ducă nici tatăl meu. Dar ce face Dumnezeu cu scara după ce se suie în cer? Căci el nu poate să o tragă după el, căci este grea. Ce, o lasă așa în picioare? Dar este o scară ca de la mine de-acasă până la

iaz și se vede, căci este mare. Dar n-am văzut eu o scară ca asta. Și Dumnezeu stă în nori și are cai de foc care fulgeră. Dar nu cred eu că stă el în nori. Cum să stea el în nori dacă norii sunt făcuți din aburi din iaz care plouă? Când mama face borș eu m-am uitat cum iese aburul și m-am gândit că nime n-ar putea să stea pe aburi. Nu cred eu așa ceva. Nu se poate să fie o scară așa de lungă.

Dar unde stă el acolo dacă Iurii Gagarin a zburat cu racheta și cu avioanele și n-a văzut nimic? Nu-i niciun Dumnezeu, îți zic eu.

Sașa intra în clasă întotdeauna cu întârziere, căci el era din satul mic unde nu era școală și pe el îl aducea autobuzul din satul lui mic în oraș, căci numai în oraș era școală și toți copiii se uitau ciudat la el. Și învățătoarea spunea: „Hai treci la loc”. Dar lui îi era rușine, căci toți copiii se uitau la el. El ar fi vrut mai bine să vină el primul să se așeze în bancă și să nu-l vadă nimeni, ci să-i vadă el pe toți cum intră. Dar mai întârzia și Stela, dar la ea parcă nu se uitau așa. Ea intra repede și-și lăsa paltonașul în cui, după ce-și lăsa ghiozdanul în bancă, și nu era nimic.

În fața clasei era portretul lui Lenin și Lenin avea o față bună. Sașa se uita la el și-i părea rău că a întârziat la școală. „Învățați, învățați, și iar învățați!”, scria sub Lenin și lui Sașa îi era rușine. Dar Lenin a fost un copil bun și învăța bine la școală, și nu întârzia. Odată el se juca prin casă și a spart din greșeală o vază. Dar Lenin nu e mincinos, el sparge vaza și recunoaște. Lui îi plăcea să se joace, dar el învăța bine la școală. El îi arăta mamei sale caietele numai cu note de cinci și când era de joacă se juca, dar când era de învățat, învăța.

Da, a fost copil și Lenin.

Da, a fost și el școlar.

Și în geanta sa pe vremuri

A purtat abecedar.

A rostit cuvântul mamă

Și duios l-a repetat

Iar din mijlocul pădurii

Mamei flori i-a adunat.

Sașa își aminti această poezie și o repetă de câteva ori în gând. Lenin stătea deasupra clasei și vedea tot. Sașa a văzut de mai multe ori că scrie „LENIN VEȘNIC VIU”. Aceasta nu era scris doar așa, Lenin chiar era viu! El stătea deasupra clasei și-l privea. Ochii lui erau blânzi și el îi ajuta pe săraci. Lui Sașa îi părea rău că nu s-a născut pe timpul lui Lenin. Era un gând ascuns al său.

Boala nu era un prilej de durere, de spaimă, sau disperare. Sophie mergea lângă tatăl ei și câmpul își deschidea culorile sale galbene și portocalii. Sandalele ei roșii cu cataramă mică de fier călcau prin iarbă, dar ea nu le vedea, căci iarba era înaltă și ochii ei erau îndreptați mai mult în sus, printre florile galbene și portocalii, ca să vadă cerul. Tatăl ei o ținea de mână și o mai ridica și pe umeri ca să fie Sophie mai înaltă. Sophie era mare și purta rochie umflată ca în filmul cu el’Artagnan, o rochie ce-i ajungea până la pământ, și avea părul prins într-un coc din care cădeau şuvițe crețe. Ce frumoasă era Sophie!

Câmpul era galben și portocaliu și era tot timpul ziuă, și era soare, căci Sophie era mică și obosea mergând, și adormea înainte de asfințit, și se trezea când soarele se vedea jumătate din florile galbene și portocalii, care erau umede și respirau un abur răcoros. Tatăl ei o ducea pe umeri și ea dormea cu mâinile ei mici încolăcindu-i capul, respirând un șuierat plăcut. Numai tatăl lui Sophie vedea noaptea, ea n-o vedea. Ea își bălăngănea sandalele micuțe pe pieptul lui când soarele se vedea jumătate ca o pâine tăiată și putea să și le vadă, căci acum era mare.

Ea nu mergea la școală, ea era mică. Ea mergea toată ziua cu tatăl ei.

4

La școală mai erau și mai multe. Era un coridor în care trebuia să intri, dar mai întâi trebuia să urci niște scări și după asta intrai în coridor. Pe coridor erau mai multe uși și puteai să o iei la dreapta sau la stânga, și, dacă nu erai prea atent sau te gândeai la ceva, te puteai rătăci. Dar era bine că pe uși erau scrise niște numere, care nu se repetau niciodată, și dacă puteai să ții minte

numărul ușii tale ajungeai întotdeauna bine. Dar și atunci puteai să o iei la dreapta sau la stânga, dacă te gândeai la ceva, numai că, așa, dacă țineai bine minte numărul, ajungeai mai repede. Intrai mai întâi pe ușă și era mai întâi o ușă mare, căci erau mai multe uși, pe care scria: „BINE AȚI VENIT” și era pus un semnul exclamării. După această ușă era un coridor pătrat, unde stătea elevul de serviciu ca să se uite dacă nu ești murdar pe picioare și era un ceas și un buton de unde se dădea sunetul, și deasupra butonului era portretul lui Lenin și scria ÎNVĂȚAȚI, ÎNVĂȚAȚI, ȘI IAR ÎNVĂȚAȚI, iar dedesubt era scris în paranteze (V.I. Lenin).

Și era mare hărmălaie în fiecare dimineață, căci dimineața copiii veneau la școală. Și parcă mai mult se vedeau ghiozdanele decât ei. Erau tot felul de ghiozdane, dar cele mai multe erau cafenii și aveau ceva desenat pe ele. Tot felul de animale cu ochii mari care zâmbesc și sunt încălțate și îmbrăcate, și au numai trei fire de păr pe cap. Pe urmă mai erau ghiozdane pe care era desenat un semafor și un copil care trece strada pe verde, și un milițian cu un băț în mână, care parcă spune: „Bine, așa se trece strada, nu pe roșu”. Dar într-o zi la noi la școală era să-l calce mașina pe un băiat care avea ghiozdan cu semafor. Se vede că degeaba avea el ghiozdan cu semafor, dacă era să-l calce mașina. Mai bine își cumpăra ghiozdan cu iepure. Știu eu pe cineva care are ghiozdan cu iepure și încă nu l-a călcat mașina. Și mai multe feluri de ghiozdane erau. Și se vedeau pe coridoare cum fug și câteodată săreau pixurile și creioanele din ele și merele pe care și le luau la școală. Căci în înghesuială cineva îi deschidea ghiozdanul și după aceea îi trăgea o palmă peste cap și fugea și când celălalt fugea după el ca să-i dea și el cu palma în cap, și avea ghiozdanul deschis, îi săreau merele și creioanele, și trebuia să le strângă de sub picioarele celorlalți.

Dar era o școală frumoasă școala aceasta. Era mare și puteai să alergi prin ea cât voiai, dar numai să nu te vadă Nadejda Petrovna. Și pe pereți erau tot felul de cuvinte scrise. Erau tablouri și tot felul de pionieri care au

învățat bine la școală și poezii întregi scrise foarte frumos și mare. Mai erau desenați și sportivi care aleargă, ei duceau în mână o flacăra care semăna cu flacăra de pe steagul cu Lenin pe care îl duceau pionierii după ce îl scoteau din cancelarie. Dar eu cred că era aceeași flacăra și au copiat-o. Am văzut-o și pe Stela cum copie din cărți cu o hârtie neagră și pe urmă ia numai nota cinci. Cred că așa au copiat și ei flacăra. Dar cred că au copiat-o de pe steag pe perete, căci de pe perete nu puteau să o copie cu hârtie neagră pe steag, că prin perete nu trece. Erau numai litere frumoase pe pereți și erau făcute rame cu frunze pe la colțuri, și erau poezii întregi scrise pe stele de carton.

Sașa avea întotdeauna timp, căci autobuzul venea întotdeauna mai târziu și el putea să stea pe coridoare, dacă nu-l alunga elevul de serviciu sau vreo învățătoare care tocmai pleca, și să citească tot ce scria pe pereți. Erau multe cuvinte pe care nu le înțelegea. Dar cele mai multe le înțelegea și cel mai tare îi plăceau pionierii eroi, căci erau desenați frumos, cu tancuri care ard în spatele lor, dar ei stăteau drept și nu le era frică de nimic. Dar și mai tare îi plăcea de-o fată care era desenată acolo. Ea avea o cravată de pionier la gât și era cu părul galben. Era frumoasă fata aceea și era serioasă. Sașa se gândea cel mai mult la ea și parcă nu-i venea să creadă că ea a murit. Când se uita la ea lui Sașa i se făcea foarte ciudă pe nemți. De ce au omorât-o, dacă ea era frumoasă și avea părul galben? Dar Sașa s-a mai gândit că a trecut foarte mult timp de-atunci și, chiar dacă nu ar fi omorât-o nemții, ea ar fi fost bătrână acum și n-ar fi avut părul galben, ci alb și-ar fi avut și mâinile zbârcite ca la baba Hania. Lui Sașa nu-i plăcea acest gând.

5

Tata tăia porcul. Sașa a fost nevoit să rămână acasă, dar nu numai că era nevoit, căci lui Sașa îi și plăcea să rămână acasă să asiste la tăierea porcului. El avea să stea lângă bărbații care se porăiau în jurul porcului, pârându-l cu gaz și răzând de pe el straturi grețose de păr ars și

mizerie. Sașa stătea la dispoziția acelor bărbați și la dispoziția tatălui său, alergând în casă la mamă-sa să o întrebe dacă nu s-a încălzit apa, să aducă ligheanul pentru sânge, ligheanul pentru mațe, ligheanul pentru măruntaie, să aducă cuțitul de pe dulap, care taie mai bine. Sașa băga degetul în căldarea cu apă să vadă dacă este caldă. El va mânca urechile și coadă. Bărbații își suflecau mânecile și erau murdari până la coate de mizeria care se lua de pe porc. În urma cuțitelor rămânea o piele albă gălbuie, așternută pe porc ca o pătură. Sașa se uita la porcul mort întins pe scândură cu picioarele în sus, cu pieptul desfăcut de topor și se bucura. Iată în sfârșit porcul acesta mort. Bine că l-au tăiat. Sașa îl bătea peste bot și nu murea. Dar acum a murit. Foarte bine că a murit. Era un porc nesuferit. Dar acum iată-l aici cu mațele întoarse. Tata l-a tăiat cu cuțitul pe burtă. Mai jos unde avea o umflătură. Tata a tras un maț roșu-albăstriu care se vedea prin ceva alb, ceva de parcă ar fi stat la frig și mațul se desprinsese până sub coadă, de unde tata îl și tăie. O ură ascunsă și o rușine totodată simți Sașa. O rușine pe care îi era greu să o ascundă, părându-i că toată lumea îi cunoaște gândurile, că toți acei bărbați știau la ce se gândește Sașa, știau, dar nu voiau să arate ca să nu-l facă pe Sașa să se rușineze și mai tare. Sașa se gândea la asta cu înfrigurare. O slăbiciune grea și-a făcut loc în pieptul lui Sașa și curgea încet spre genunchi, de parcă Sașa ar fi fost gol pe dinlăuntru și numai slăbiciunea aceasta umbla prin el cum voia ea. Tata a aruncat mațul la câini.

După ce porcul a fost curățat, tata l-a stropit cu apă caldă amestecată cu sare și l-a acoperit cu pături. Sașa stătea călare pe porc. Zece minute înainte de a-l fi fost tăiat în patru și de a-l fi dus în spinare în casă.

Sașa s-a văzut trezit de ceasul cel roșu. Mare cu buton și cu tălpi de fier ca o sanie, care suna foarte tare. Mama i-a prăjit două ouă pe care el le-a mâncat cu pâine și ceai, somnoros și nespălat, gândindu-se la ceasul blestemat, la clasa lui plină și la învățătoarea care se oprea din vorbit când intra el în clasă și la copiii care îl privesc.

Și de ce mama lui îl trezea cu jumătate de oră mai devreme, dacă autobuzul venea la opt fără un sfert și, mai ales, că toată lumea știa că nu vine el la opt fără un sfert, ci întotdeauna întârzie? El ajungea întotdeauna ultimul și când ajungea el, copiii stăteau deja acolo și așteptau de jumătate de oră lângă gardul care împrejmua tabăra pionierească, tabără care se afla acolo, în satul lor, căci satul lor era un sat cu multă iarbă și cu copaci, și mulți pionieri din satele din apropiere și chiar și din orașe se adunau să-și petreacă vara acolo, în mijlocul naturii, și să respire aer curat. Când apărea autobuzul galben mic și umflat ca un balon pe care s-a așezat cineva, dar nu s-a așezat sus, ci s-a așezat dintr-o parte, dintr-amândouă părțile. Și numai deasupra era umflat, căci jos erau roțile. Sașa se bulucea la ușă să prindă un loc pe bancheta din spate, căci așa făceau toți copiii. Pe bancheta din spate era mult mai bine, chiar dacă acolo era o gaură și toți rupeau bucățele de burete. Era bine pe bancheta din spate, pentru că aceea era lată cât tot autobuzul și sărea la hopuri. Sașa știa patru hopuri în drumul său spre școală și le aștepta ca să sară. Era cel mai frumos lucru din viața lui de școlar.

— Alexandru Vakulovskii, poftim caietul! Uitați-vă, copii, ce caiet are Vakulovskii, uitați-vă și voi oleacă, ăsta-i caiet, Vakulovskii, sau îi o cârpă de șters tabla? Ai învelit plăcinte într-însul? Sau cum, Vakulovskii? Uite și tu ce caiet ai! Îți place, spune drept, îți place, Vakulovskii? Ce caiet ai, numai ȝiganii din piață, care vând semințe... Uite și tu, Vakulovskii, o pus mamă-ta tigaia pe dânsul? Sau, uite aici și-o pată de vin! Fu! Vakulovskii! Ia caietul ista de-aici să nu-l mai văd!

Sașa nu avea caiete îngrijite ca la Stela. Dar Stela avea caiete foarte îngrijite și erau învelite în învelitori frumoase cu Lupul Pagadi și iepurele, și nu erau murdare, nici boțite. Și Stela avea numai note de cinci, dar el mai avea și trei și nu putea să scrie frumos ca Stela. Căci Stela făcea literele mari și frumoase și erau înclinate în dreapta, iar Sașa făcea literele mici și urâte, și mânca literele, dar el știa să scrie bine și se gândea tot timpul să nu mai scape

litere, dar totuna le scăpa. Și pentru asta lua bătaie acasă și trebuia să scrie frumos și înclinat pe dreapta, și să fie literele toate totuna. Dar lui i-a spus cineva că Lenin tot nu scria frumos, dar numai că Lenin nu mânca litere și că atunci când a fost mic a scris frumos și înclinat pe dreapta, și toate literele totuna, și numai după ce a făcut Revoluția și a stat în pușcărie, acolo și-a stricat el scrisul și a început să scrie urât, căci trebuia să scrie repede și mult ca să salveze pe oamenii săraci. Sașa voia să crească și el mare și să stea în pușcărie, ca să poată și el să scrie urât.

Mai bine nu era școala asta, gândea Sașa, mai bine era război și avea să se ducă în pădure să se facă partizan și să omoare nemții, ca Pavka Morozov, că acela nu umbla la școală.

Era după casă o bârnă lungă de tei. Lungă și dreaptă și rotundă, dar tot nu era așa de lungă ca de la el de acasă până la iaz. Tata o păstra de căprior, căci era lungă și dreaptă, și a adus-o din pădure. Sașa a tăiat-o cu fereastrăul de la jumătate, căci a vrut să vadă cum taie fereastrăul. El a văzut cum tatăl lui ascutea fereastrăiele și a luat și el pila, și a ascuțit fereastrăul. Dar trebuia să vadă dacă taie bine și a tăiat bârna de după casă. El a crezut că a ascuțit bine fereastrăul și s-a bucurat. Era mai greu să ascuți fereastrăul, căci tata spunea că nu e pentru el și este greu să ascuți un fereastrău. Dar n-a făcut bine că a tăiat bârna de după casă, că era o bârnă bună. Dar tata nu l-a bătut și i-a spus numai că nu era bine să taie bârna, că era o bârnă bună pentru căprior și acum va trebui să aducă alta din pădure. Tata era bun și Sașa l-a întrebat ce fel de bârnă a dus Lenin la subotnic, că el a învățat la școală că Lenin a dus o bârnă la subotnic, pentru că Lenin era bun și lucra cot la cot cu muncitorii. Probabil era o bârnă ca și asta, iar Sașa a tăiat-o cu fereastrăul și-i părea rău. Mai bine nu tăia Sașa bârna cu fereastrăul.

6

Țarul era rău și l-a împușcat pe fratele lui Vladimir Ilici. Dacă ar fi rămas țarul la putere, ne-ar fi împușcat pe toți, așa cum l-a împușcat pe Sașa, fratele lui Vladimir Ilici,

care era bun. Dar așa noi, copiii de azi, putem trăi în pace. Noi avem școala gratuită și caiete bune, dar copiii din țările capitaliste plătesc pentru școală și mulți copii nu pot să învețe, pentru că părinții lor sunt săraci. Și copiii se duc și lucrează la burgheji ca să-și câștige bucăți de pâine, căci părinții lor sunt săraci și n-au bani ca să le cumpere de mâncare. Nu este ca la noi când te trezești dimineața să mergi la școală și mama îți dă bucăți de pâine cu unt și cu dulceață, și cu ceai cu zahăr. Copiii americani nu văd niciodată zahăr. Ei lucrează la burghez ziua întreagă și în loc de răsplată sunt bătuți cu biciul și ținuți în subsol. De aceea, copii, trebuie să fim fericiți că trăim în Uniunea Sovietică și că putem să învățăm liniștiți, și să mâncăm pâine cu unt.

De aceea este bine că țarul a fost dat jos de pe tron și puterea a fost dată în mâna proletară, căci țarul îi exploata pe copii.

În liniștea solemnă care ne însoțea, din când în când, mai pocnea câte un balon, făcând pe toți să ne uităm în sus. Era prilej de chicoteală și de libertate, și noi ne întrebam oare cine l-o fi spart?

Mergeam înainte, rânduți pe clase, pe înălțime și pe îmbrăcăminte, ținându-ne de mână și încercând să nu fim gălăgioși. Baloanele fluturau deasupra noastră acoperindu-ne cu desăvârșire, așa încât, de departe, am fi semănat cu o turmă uriașă de baloane colorate de trei, de cinci și de zece copeici, bătând străzile orașelor și încercând să nu fie gălăgioase. Era ziua de 7 Noiembrie. Ziua Marii Revoluții Pentru Pace. Zi în care, mulți ani în urmă, clasa muncitoare, în frunte cu Vladimir Ilici Lenin, au învins regimul țarist, iar proletariatul liber a preluat puterea. Era ziua biruinței noastre. Mergeam la paradă, noi pionierii. Noi, viitorul Patriei Sovietice!

Boala era ascunsă în trupurile lor ca un iepure mort într-o vizuină nepopulată. Vizuinile erau încăpătoare și curate, și razele de soare le luminau până în adâncuri. Sandalele ei roșii stăteau la intrare ca două ciupercuțe roșii crescute pe nisipul galben, risipitor al florilor. O

lumină greu de explicat lumina degetele ei mici cu unghii albe ca petalele de romaniță, desfăcute în două evantaie cu gleznă, cu care câmpul se apăra de soare. Era ziua cea veșnică lăsându-se peste ea. O zi însorită ca cele care vor urma. Florile galbene și portocalii ajungeau până deasupra tatălui ei, ca niște baloane, și ea le ferea cu mânuța.

Era amiază și Sașa se întorcea de la școală adus de autobuzul cel galben și umflat. Își prăji singur patru ouă, pe care le mănca cu ceai și cu pâine cu unt. Trebuia să-și facă lecțiile și să dea de mâncare la scroafă din căldarea de lângă ușă. Își scoase jacheta și îmbracă un pulover peste cămașa lui albăstruie, fără să-și mai dezlege de la gât cravata. Era o zi liberă în care el avea să aibă grijă de casă. Părinții erau duși la o înmormântare, căci murise baba Vera și trebuiau să se ducă și ei, căci cine o să vină și la ei la înmormântare, dacă ei nu se duc la înmormântări? Sașa știa că ei o să vină tocmai seara și tata va fi beat, căci vor sta și la praznic și acolo vor mânca și vor bea. Dar lui Sașa nu-i plăcea să meargă la înmormântări, căci nu-i plăcea să o vadă pe baba Vera moartă, că era grasă și urâtă și nu-i plăcea de dansa, pentru că putea a lapte. Nu-i plăcea să mănânce nici colivă, că la toată lumea le place, dar lui nu-i place. Sașa s-a dus cu căldarea să ducă mâncare la scroafă.

7

— Am tăiat copaci ca să facem lemne. Am cules frunze late de stejar, ca să facem focul. Lemne late de stejar, ca să facem frunze. Pădurarul se plimbă cu motocicleta printre lemne și animale. Braconajul să fie lichidat, să punem capăt braconajului! Căci animalele sunt prietenele oamenilor și ne îmbogățesc cu oxigen. Ce ne vom face dacă se termină oxigenul?

Vladimir Ilici cu căciulă mare de iepure l-a certat pe pădurar pentru că nu are grijă de lemne. Să facem focul ca să fie cald în casă și oamenilor să le fie bine! Lemnele uscate și tăiate drept, ca să nu facă mizerie pe jos. Am strâns ciuperci otrăvitoare pentru copiii din America să le spele bine cu săpun și să nu mai trimită bomba atomică

peste copiii din Hiroșima. De ce să moară oamenii nevinovați? Mai bine să fie în toată lumea Uniunea Sovietică!

Tăiam copacii cu toporul și-i aranjam frumos. Stăteau pe mese ca pâinea. Să mănânce copiii americani. În iarbă am găsit ceva alb și întins. Un iepure mort cu schije-n cap. Vladimir Ilici și l-a pus în cap: „Priviți ce schije am în cap, sunt schije capitaliste!” Le vom băga noi schije lor în cap, să meargă lumea pașnic la serviciu! De ce mor iepurii în păduri, uciși de schijele capitaliste? Ce este, pădurarul, capitalista bombă trompetilă?

— Să nu se facă focul în pădure, căci iepurele trage cu pistolul și dă cu scara după pietoni. Mai bine rupem fragi și ghiocei, și-i punem în rezervorul cu benzină, să crească frunze pe roți!

— Ce este, pădurarul, când mama aduce, cu poșeta, flori la porc și ce se plimbă alb și mic printre ciupercile extrapolare?

— Virus benign cu ochi de viorea, de ce să dăm cu pușca după fluturi? Mai bine radem porcul cu lanterna, căci luminează cerul înstelat. Și drumul omului beat, când întunericul îi pune cărăbuși stelari în ochi. Să-i dăm un smoc de păr descreierat în crăpătura lui de la măsea. Eu n-am de ce să mor pentru vecinul meu Pavel Andreevici!

— Nu-i mai bine să răsădim flori și să creștem porumbei?

— Mai bine, sigur că da. Să fie copaci pufoși ca pâinea scoasă din cuptor, Vladimir Ilici?

— Și să le creăm condiții să se înmulțească?

— Și să luptăm cu braconajul!

— Să fie cerul plin de porumbei, albi, cum sunt gingiile pline de dinți?

— Să mănânce ideea capitalismului! Sigur că este mult mai bine să creștem porumbei! Aceștia o să-i sperie, căci își fac cuib în căștile soldaților, să le intre puf în ochi!

— Să măturăm pădurea ca să se odihnească bine muncitorii. Nu vreau, Anatoli Makarovici, să mai prindem hoții în pădure.

Steagul nostru este pătat de sângele ostașilor sovietici. Ei și-au vărsat sângele ca să trăim noi astăzi în pace. Și să nu ne asuprească jugul nedreptății. Și voi, pionieri, purtați la gât o părticică din acest steag pe care ostașii sovietici l-au stropit cu sângele lor, ca să trăiți voi astăzi în pace.

Sașa mergea în rând alături de Mișa Zaborov, care ținea de ață două baloane lungi. În megafon o voce felicita pe toată lumea cu sărbătoarea Marelui Octombrie și toți copiii răspundeau cu urale. Soarele pătrundea printre baloane. Ce mult sânge a trebuit ca să se facă steagurile roșii! Dar de ce să rupă steagurile ca să ne facă nouă cravate? Sașa numără patru pionieri la întâmplare și se gândi că trebuie să rupă patru colțuri dintr-un steag ca să le facă lor cravate. Interesant, cum se fac cravatele din steaguri. Se iau steagurile și se taie cu foarfeca și pe urmă se coase pe margini cu mașina de cusut și se duc la magazin să se vândă. Pionierii le cumpără și le pun la gât. Dar de ce trebuie să facă niște cravate din steaguri dacă pe urmă trebuie să le rupă și să le coase la mașina de cusut? Nu mai bine fac dintr-odată cravatele și nu mai trebuie să rupă steagurile? Dar nu cred eu că le stropesc cu sânge, eu cred că le fac cu vopsea. Asta-i numai o vorbă că le stropesc cu sânge, dar de fapt ei le fac cu vopsea.

8

În clasă a intrat doctorița cu o fată mai mare, care avea două funde mari în cap, ca să caute de păduchi și să controleze unghiile. Pionierii nu trebuie să aibă păduchi și nici unghii negre. Ce fel de exemplu dau? Și nici pantalonii murdari. Dar mai ales să nu aibă păduchi, că-i mare rușine. „Păduchiosu! păduchiosu! Lindinosu! lindinosu!” Toți copiii strigă după tine. Și fetele zic: „Uăi, lindinosule!”, și-ți trag cu cartea-n cap. Ieri, când stătea în autobuz, îl mânca tare capul. Și dimineață parcă l-a mai mâncat...

Sașa roși și puse mâinile pe bancă, drepte, cum îi învățase Nadejda Petrovna, și-și îndreptă spatele.

— Ia să vedem, copii, care dintre voi are păduchi?

Sașa simți degetele elevei din clasa mai mare cum îi

iau atent părul și-l feresc, și el simte mirosul de săpun de pe șortul ei alb, și parfum de lăcrămioare în sticlută lungă și rotundă, cu creștături pe ea, ca un păpușoi mic de sticlă, și se atinge cu umărul de burta ei, și aproape că nu-i mai vine să respire. El ar sta toată ziua așa, cu degetele fetei mai mari în cap să se miște ușor și să-i ferească părul, și să-i atingă el burta cu umărul. Și ea parcă s-ar fi aplecat și mai tare, și l-a împins cu burta în umăr, și asta era parcă și mai plăcut, și Sașa simți o moleșală plăcută, și ar fi vrut să-și lipească obrazul de burta fetei mai mari și să o strângă cu mâinile. El simți gura ei cum i se apropie de ureche și degetele cum îi trag ușor capul și el simți și aerul ei cald și buzele cum se mișcă: „Ai păduchi, să-i spui lui mama acasă să te caute”. Ea șopti încet și nimeni n-a auzit. Dar de ce șopti ea așa de încet și nu i-a spus lui Nadejda Petrovna, cum i-a spus pe Roma Bohanțov că are păduchi și Aliona Onisim din banca de lângă fereastră, și pe Vasea Jeoltâi că are unghii negre? Sașa ar fi vrut să aibă și ea păduchi și el să nu spună la nimeni. Să știe numai ei doi, dar să nu mai spună la nimeni.

Desenă un om cu mușchi pe burtă, ca în cartea de științe ale naturii, unde era desenat un om cu mușchi pe burtă și-l puse în bancă. Când va crește mare va avea și el mușchi pe burtă, căci tata i-a spus că toți oamenii au mușchi pe burtă. Parcă nu crede el așa ceva.

— Îți zic, are-o scară mare cu care se suie-n cer.

— N-are cum să aibă el scară de asta, îmi spui tu mie, o scară de asta n-are cum să fie, ce-mi spui tu mie?

— Are, dacă-ți spun. El are o pădure mare, numai cu copaci mari, din care-și face scară cu care se suie-n cer. Dacă nu mă crezi, nici nu trebuie.

— N-are cum să aibă el o pădure de asta. Unde-i pădurea asta? Hai, spune, ce, ai văzut tu la televizor o pădure de asta? Prostii, îți zic eu. Ce fel de animale mari trebuie să fie acolo?

— Nu știu, dar scară are și se suie în cer.

— Nu se suie el în cer, că n-are unde stă.

— Stă în nouri. Ce, n-ai văzut nourii?

— Nu stă el în nouri, că ar cădea, îți zic eu. Ce, nouri nu-s de aburi? Ce, n-ai învățat tu la școală? Poți s-o întrebi pe Nadejda Petrovna, dacă nu mă crezi.

— Dă cu aripile și stă în nouri. Ce, păsările nu stau în aer?

— Dar obosește el să dea cu aripile, ce, are motor sau ce? Numai avionul are motor.

— N-are motor, dar dă din aripi.

— Lasă-mă-n pace, că n-are el nicio scară.

— Are-o scară mare.

— Nu se poate.

— Are.

— N-are el nicio scară! Ce-i trebuie lui scară, dacă zboară? Ce, nu poate să zboare în sus, de ce-i trebuie scară?

— Nu știu, dar eu cred.

— Ce, el poate să taie cu toporul copacii și să-i care în spinare ca să facă scară, dacă poate să zboare? Dar nu poate el să zboare, ce fel de om îi ăsta care zboară? Unde are el aripile? Ce, are niște aripi așa, mari cât casa? Și, ce, are și mâini, și aripi? Du-te măi de-aici! Cel mai bine, îți spun eu, că nu există așa ceva. Asta-i o poveste. Întreab-o pe Nadejda Petrovna, dacă nu mă crezi. L-ar fi văzut avioanele când zboară.

— Avioanele nu zboară până acolo, el stă mai sus.

— Dar, ce, racheta nu zboară mai sus? Racheta zboară până-n cosmos!

— D'apoi, în cosmos stă și el!

— Atunci, de ce nu l-au văzut?

— Pentru că racheta zboară noaptea.

— Nu este niciun Dumnezeu, îți zic eu.

— Este.

— Nu este, lasă-mă-n pace, poți s-o întrebi și pe Nadejda Petrovna. Du-te și-o întreabă pe Nadejda Petrovna, dacă nu mă crezi.

Ce este, așadar, o scară pitorească? O scară care nu este deloc mică, precum ar fi cea de frasin, cu care se

culeg merele din copac, ci ar fi o scară mare și groasă, pe care Dumnezeu se suie în cer. Unde cresc asemenea copaci lungi, ca de la noi de acasă până la iaz, din care Dumnezeu își cioplește scara cu toporul? Acești copaci cresc în pădurea pe care a sădit-o Dumnezeu, special ca să-și facă scară. Scara se ridică în picioare și se sprijină de nori, și Dumnezeu începe să se suie în cer. În timp ce el ridică scara, pilotul sovietic trece cu avionul prin nori și nu are nevoie de scară, căci nimic nu este inaccesibil omului sovietic. Omul sovietic este cel mai bun și luptă pentru pace.

Nimic nu este inaccesibil omului sovietic. Pentru că el face totul cu inima plină de adevăr și de dreptate. Nu umblă cu vicleșuguri și cu șiretlicuri. Un asemenea om poate să învingă focul și frigul! El poate să dezmlăștinească terenuri ca să semene pâine pentru cei săraci, el construiește uzine și fabrici, pentru ca noi să ducem o viață fericită și fără griji. Nimic nu-i stă în cale omului sovietic! Nimic nu-l poate opri să-și înfăptuiască planul său, cel al dreptății și al adevărului!

Să luptăm cot la cot pentru biruința omului sovietic! Idealul sovietic să-l împlinim în viață! Hulubașul păcii să nu mai fie sfârtecat de corbul negru al capitalismului! Să veghem cu credință somnul liniștit al Patriei Noastre! Așa cum au făcut pionierii-partizani, care și-au jertfit viața în iernile geroase în păduri și au luptat cot la cot cu ostașii eroi în Marele Război Pentru Apărarea Patriei. Ca cei care vor veni pe urma lor să poată trăi în pace și părinții voștri să poată munci într-o țară a păcii, unde nu sunt bombardate spitalele și grădinițele de copii, iar voi să nu fiți nevoiți să lucrați la capitalist din zori și până-n noapte pentru o bucătică de pâine și să fiți bătuți cu biciul. Ca să puteți voi să umblați la școală și să mâncați pâine cu unt, și să nu-i vedeți pe părinții voștri speriați, și să nu vă între capitalistul în miez de noapte în casă ca să vă ia și ultima bucătică de la gură.

De aceea și astăzi mai luptă ostașii noștri în Afghanistan, apărând oamenii simpli de teroarea

capitalistă, care vrea să pună jugul pe ei. Ostașii sovietici își împart porția de mâncare cu oamenii simpli din Afghanistan și-i ocrotesc pe cei săraci și nedreptățiți de capitaliștii haini, care bombardează sate întregi și omoară femei și copii ca voi. Ostașii noștri și oamenii simpli din Afghanistan se împrietenesc și, chiar dacă nu înțeleg limba, oamenii de acolo le vorbesc prin semne despre greutățile lor și despre cruzimea capitalismului care-și ascute dinții ca o fiară. De aceea poporul din Afghanistan vrea să învețe limba rusă, căci iubește Uniunea Sovietică și pe oamenii sovietici. Copiii din Afghanistan au vise în care se împrietenesc cu copiii din Uniunea Sovietică. Uniunea Sovietică este o țară a păcii în care oameni de toate naționalitățile trăiesc în bună înțelegere. Ea este compusă din cincisprezece republici surori. Casa lor este Uniunea Sovietică cu capitala la Moscova. De aceea Uniunea Sovietică va dăinui veșnic. Și noi trebuie să fim mândri că trăim în Uniunea Sovietică.

Sașa își păstră un balon în buzunar ca să-l umfle acasă. Oricum avea să i le spargă cineva cu o bucată de sticlă sau cu un ac înfipt chiar în vârful bățului de care erau legate baloanele, așa cum făceau băieții mai mari. Se puteau sparge baloanele chiar și cu un ban, dacă era aruncat cu putere. Dar trebuia să fii atent să nu te vadă Nadejda Petrovna sau vreo fată mai mare, ca să nu te tragă de ureche.

10

Zilele de paradă erau cele mai așteptate. Erau zile în care nu se mergea la școală. Pe străzi se vindeau tot felul de sucuri și prăjituri ieftine. Și altă dată se vindeau sucuri și prăjituri, dar de data asta străzile se umpleau de ele. Treceau mașini învelite în roșu, pe care scria 9 MAI sau 1 MAI, sau 7 NOIEMBRIE. TRĂIASCĂ MARELE OCTOMBRIE! etc. SĂ ÎNFĂPTUIM ÎN VIAȚĂ... MIR, BRATSVO NARODOV! etc. EDINSTVO! VLASTI NARODU! etc. Erau zile de adevărată sărbătoare. Erau sărbători așteptate cu nerăbdare mai ales pentru baloanele lor. O mare de baloane mișcătoare pe străzile orașelor: roșii,

verzi, galbene, albastre, de toate culorile. Baloane care zburau peste tot. Pancarte și flori.

O pregătire îndelungată preceda sărbătoarea. Pregătiri de tot felul, începând de la cumpărarea acelor baloane și până la inventarea „armelor” cu care acestea urmau să fie sparte. În afara tradiționalelor cioburi de sticlă pe care pionierii începeau să și le pregătească cu câteva zile înainte, stricând sticle și alegând cioburile cele mai elegante, pe care să le poată ascunde și ține în buzunar, fără să se taie, și cât mai dosite, căci învățătoarea puneă elevul de serviciu să le întoarcă buzunarele pe dos și să pună pe masă tot ce aveau și să nu le arunce pe jos, ca să nu le ridice altcineva. Nimeni nu știa unde arunca Nadejda Petrovna acele cioburi, căci nimeni nu le găsea. Cel mai captivant lucru era să găsești o soluție să ascunzi acele cioburi sau pietricele, ca să nu le găsească Nadejda Petrovna.

Sașa își îndoi pantalonii și dădu drumul la câteva cioburi să cadă în îndoitură. Mergea atent ca să nu-i sară cioburile și să nu i le vadă cineva. În mijlocul mulțimii, acoperit de baloane, când parada încetini și toți pionierii și învățătoarele ascultau ce se spune în megafon, Sașa se aplecă și-și lege șiretul, pe care și-l lăsase dezlegat încă de acasă, și scoase din îndoitură un ciob. Sașa era singurul din toată clasa care reuși să pătrundă în rând cu cioburi la el. Îl ținu în palmă până asudă și când parada porni îl aruncă în baloanele fiicei lui Vera Ivanovna și auzi două bubuituri. Două baloane mari care o făcură pe fata lui Vera Ivanovna să plângă, iar pe Nadejda Petrovna să se întoarcă spre Roma Bohanțov ca să-l tragă de ureche și să strige: măgarule! măgarule! În megafon se auzi: Ura! și Sașa strigă și el: Ura! Ura!

Dar el știa că pionierii mai mari aruncă cioburile cu balonul. Iau nu știu cum balonul și-l îmbracă ca pe o mânășă și pun ciobul în vârf, și balonul nu trebuie să fie tare umflat, și-l apăsănauntru, și-l prind cu mâna, pe urmă, când vor ei, îi dau drumul și ciobul zboară ca din praștie, și se aud baloanele cum pocnesc.

Dar pentru asta el trebuie să mai crească.

Oricum, se găseau pietricele și cioburi și pe jos, și când se opreau ca să asculte ce se vorbește în megafon, puteai să ridici un ciob sau o pietricică, chiar dacă străzile păreau măturate din timp, special ca să nu se spargă baloanele fetei lui Vera Ivanovna, dar totuși se mai puteau găsi, dar numai să nu vadă Nadejda Petrovna.

Mergeam înainte în pâlcuri glorioase. Ținându-ne de mână, în rând, câte doi. Baloanele foiau deasupra noastră, era un cer colorat și umflat. Un cer glorios. Un cer al învingătorilor.

11

Desenă un om cu mușchi pe burtă, așa cum văzuse în cartea de științe ale naturii și-l băgă în bancă. Îl arătă lui Bohanțov. Ce tare seamănă, parcă-i viu, dar nu tu l-ai făcut, nu cred eu că tu l-ai făcut.

— Îți spun că eu l-am făcut.

— Du-te, măi, de-aici. Ia dă să mă uit, n-are cum, ce-mi spui tu mie?

— Pot să mai fac unu, dacă vrei.

— Nu-l faci tu, ce-mi spui tu mie? Hai, fă-l, da' nu-l face tu așa... fă-i acolo ceva, să se vadă...

— Lasă-l în pace, Bohanțov! Ce nu puteți împărți acolo?! nu destul că sunteți proști ca niște vaci, dar nici nu sunteți atenți la lecție! Vakulovskii, ce nu puteți împărții acolo? Ce v-ați ascuns în banca aceea? Ia, hai, mutați-vă voi de-acolo. Lozinskaia, Catereva, ia, treceți voi, fetele, acolo și lăsați-i pe boii ăștia doi în față, să vedem dacă o să-i mai aud foindu-se. Hai, Vakulovskii, hai aici, c-ajung și eu cu arătătorul și când voi hlești câte două peste cap, deodată vă cumințiți. Vaci împutite!

Fetele trecură în banca lor și ei au trecut mai în față cu tot cu caiete și cu ghiozdan și s-au așezat mai în față, mai aproape de Nadejda Petrovna. Și Sașa și Bohanțov erau roșii, căci se gândeau la prostia de foaie. Dacă o vedea Nadejda Petrovna?

Pe Lozinskaia o chema Stela și ea avea numai note de cinci. Și Catereva avea numai cinci, dar Stela învăța parcă

mai bine și avea și ghiozdan de lac, și mirosea frumos. Ele stăteau acum în banca lui Sașa și-și aranjau caietele. Sașa s-a întors și a văzut-o pe Stela cum a dus mâna la gură și a făcut ch-h! Pe urmă i-a dat-o și lui Catereva, și Catereva a dus și ea mâna la gură, și a făcut ch-h! Nadejda Petrovna, uitați ce-am găsit în bancă, și duse mâna la gură și făcu ch-h!

— Vakulovskii! Ridică-te-n picioare, măgarule!

— Ce-i asta Vakulovskii? pe tine te-ntreb!

Sașa era roșu și mic. Roșu ca Uniunea Sovietică. Dar Uniunea Sovietică nu se rușina, de ce era ea roșie?

Pe Sașa nu l-au primit în pionier odată cu Stela. Ca să nu mai deseneze prostii. El fu primit târziu în aprilie împreună cu Bohanțov și alți câțiva care aveau nota trei și cu Vitea Gurskii, care a spart geamul cu piatra și a bătut-o pe Stela. Dar Sașa voia să fie pionier. Și din noiembrie, de când au fost primite în pionieri Stela și Catereva, până-n aprilie era mult și el se uita la cravatele lor, și ele aveau cravate roșii pe care le bătea vântul și fâlfâiau așa cum aveau pionierii partizani pe tablourile din Școala cea mare și în cărți, dar el nu avea cravată și nu era pionier. El nu era un urmaș al lui Lenin. Sașa se uita la portretul din fața clasei și promitea solemn că nu va mai desena niciodată prostii. El învăța pe de rost poezii și le spunea în gând, căci el știa că Lenin le aude și Sașa l-a visat în somn.

Sașa și-a pus în gând să scrie literele rotunjite și să le încline pe dreapta și să nu le mai mănânce niciodată.

12

Din autobuz se vedea strada, alte autobuze, blocuri, case, oameni care treceau și copaci. Până a ieși din oraș se vedeau mașini mici, care mergeau cu viteză mare și, când veneau din față, părea că se vor izbi în autobuz și vor intra sub el, și vor merge pe jos acasă. Erau mașini roșii și albe, și mergeau cu viteză mare, nu ca autobuzul. Și aveau scaunele moi, și miroseau frumos, nu puteau a benzină și nu te murdăreai de negru când te țineai de ușă ca să te sui în autobuz. Dar ele nu săreau la hopuri ca autobuzul și de aceea autobuzul era ceva aparte, pentru că el sărea la

hopuri. Ieșind din oraș, autobuzul cel galben și rotund, de la care te murdăreai de negru, intra pe drumul de țară și începeau să se vadă livezile de pruni și de meri, și ogoarele cu sfeclă de lângă fermă, lanurile de grâu și de lucernă și iazul cu papură până unde ajungea scara lui Dumnezeu. Pionierii scoteau capetele pe fereastră și cravate roșii fluturau în vânt, și băieții mai mari aveau moriști de lemn pe care le scoteau în vânt și care făceau un bârnâit plăcut. Autobuzul sărea la hopuri și-atunci se auzeau chiote de bucurie. Atunci când venea șoferul cu mustață nu dădea voie să deschidă ferestrele și se făcea un praf gros care putea a benzină și se vedea cum plutește luminat de ferestre. El se uita în oglindă și vedea totul, și nimeni nu putea să deschidă fereastra, și toți stăteau cu mânicile la nas. Când coborau din autobuz, Angela și Sveta își arătau batistele, și ele erau negre acolo unde a fost nasul, și erau două puncte și mai negre.

Dar Sașa nici nu ținea mânica la nas. El stătea pe bancheta din spate, lată cât tot autobuzul, și aștepta hopurile. Lui Sașa îi era totuna dacă îl lăsa cu fereastra deschisă sau nu, căci el nu avea morișcă. Lui Sașa chiar îi plăcea șoferul cu mustață, căci mergea mai tare.

Ajuns acasă, își scoase jacheta albastră de la costum și-și prăji patru ouă, și le mănca cu pâine cu unt și cu ceai. Mănca din picioare, ca și cum n-ar fi trebuit să mănânce, ci să răspundă la tablă în fața lui Nadejda Petrovna și nu știa lecția și-l trimitea înapoi în bancă. Mânca din tigaie, întinzând gălbenușul cu pâine și lăsa la urmă furculița și o bucată de pâine neterminată cu mușcătura galbenă în uleiul plin de firimituri.

Luă căldarea cu resturi de lângă ușă și se duse să dea mâncare la scroafă. Bucățile de pâine și cojile de cartofi muiate cu apă și cu făină i le turnă pe urechi și pe bot și se uita cum clefăie grohăind de plăcere și scuturându-și urechile de făina udă și lipicioasă care-i stropea pantalonii. Luă un băț și o pocni de câteva ori peste cap și așteptă să apară vârcile, mai întâi roșii, pe urmă vinete-albastrii, așa cum știa că apăreau la porc.

Scroafa guița pentru fiecare lovitură, dar nu se oprea din mâncat, grohăind lacom și făcând bulbuci în treacă.

13

— Ce este, Makarîci, un mort cu dungă hidrofilă?

— Căpăstrul alb se pune pe tigaie și bate nucile cu samovarul, instantaneu și pneumatic, reumatismul zboară în lighean, să nu se mai fumeze parnisonul, căci întră mirodenii instabile.

— Și un copac pufos, pluripatetic, ce e, Makarîci, ascultând cineza?

— Făină albă am pus la genunchi, cu ulei bun și cu sare fiartă, să nu treacă elicopterul reumatic să taie cu elicea arborii în floare, am scos copacii și am sădit cuptoare, să aibă ce mânca aviatorii când ies cu umerii vânjoși să sape.

— Chineticus îi zice și e roșu, ce face el în ploaie, ciupercarul?

— Să nu mai dăm la copii bilete, căci este galbenă și macaraua, să nu le cadă sacii cu ciment în cap. Să ungem cu ulei de potârniche ferestrele dușmanilor de clasă, să nu le lumineze soarele casa! Sunt cemedanii plini cu puf de rață și pot să înveselească etajul patru.

— Curcanul roșu sare în ogradă?

— Aproape că aș fi timid, dacă nu aș fi atât de hipersensibil.

— N-are de ce să-ți fi frică, e numai tunetul de primăvară.

— Dar poate să te omoare. Tunetul de primăvară te lovește și te omoară. Îți zic eu, uite, cum bate.

— Nu-ți fie frică, e un tunet bun.

— Tunetele astea bune te omoară. Știu eu că de la asta mori. Numai să te lovească-n cap. Ce, nu știi că la sfârșitul lumii tună? O să se-aprindă casa și-o să murim.

— E un tunet plăcut de primăvară, îți zic eu. Și ploaia e plăcută.

S-au ridicat și au fugit în drum. Ploua mărunț și cald și ei fugeau desculț cu pantalonii suflecați până deasupra genunchiului. S-au oprit apoi în nămol și, mișcându-și încet

picioarele, se afundau. Își râdeau unul altuia îngropați în nămol, ca doi copaci tineri, care își urmăresc frunzele crescând.

14

Se strecurase boala ca un puf alb de pe copacii mari din fața școlii, care le intra în nas și în ochi. Vântul ușor îl purta peste tot și-l așeza, jos în păr și pe haine. Îl respirau amândoi și ea își ducea degetele mici la nas să se scarpine. Și-l scotea din ochi, puful alb, morbid, cu degetele mici ca niște râme frumoase cu unghii. Câmpul galben-portocaliu le deschidea în față o cărărușă ca un fermuar.

— Nu se poate Sophie, nu se poate.

— Dar de ce, tati, pot să-l ajung și eu cu mâna. Este un iepuraș micuț, pufos și alb.

— Nu se poate, Sophie. Hai să mergem.

Mergeau înainte prin câmpul cel galben. El o ducea de mână și ea țopăia cu săndăluțele mici. Un câmp cu baloane galbene și portocalii, peste care ei amândoi călcau. Un cer de baloane coborât la picioarele lor. Un cer care descoperea un alt cer albastru și infinit deasupra baloanelor, dincolo de baloanele pe care le călcau, care coborâseră la picioarele lor. Și peste care ei au putut privi.

Era ziua ei veșnică, zi milenară. Cu flori galbene și portocalii crescând departe deasupra capului, mari, mișcătoare, ca niște baloane. Soarele-i lumina picioarele subțiri în săndăluțe roșii, cu cataramă delicată de fier. Era o zi frumoasă și însorită, și tata o ridica pe umeri, și ea era mare și avea rochie albă, umflată, ca în filmele cu D'Artagnan și părul auriu, prins în coc, din care curgeau suvițe crețe. Nu se poate, Sophie, nu se poate. Dar de ce, tati? e un iepuraș micuț și pufos, de ce nu pot să-l iau în brațe? E un iepure rău, Sophie.

Văzu din autobuz copacii și ogoarele, drumul și livezile în floare, toată măreția Patriei sale o văzu. Înfloritoare și măreață, sigură și pașnică. Un cer albastru văzu — cerul Patriei sale. Un stol de vrăbii zburând de sub roțile autobuzului — păsările cerului Patriei sale. Văzu iazul până la care ajunge scara lui Dumnezeu — apele limpezi ale

Patriei sale. Își închipui peștii cum înoată în iaz - peștii din apele Patriei sale. Cea mai bogată și cea mai frumoasă. Cea mai dreaptă și cea mai întinsă. Patria sa, Uniunea Sovietică. Patrie liberă. Patrie mamă.

Scroafa mânca din treucă tot ce i se turna și Sașa îi aducea mere stricate din beci, coji de cartofi și resturile de pâine murdare de gălbenuș, care îi rămâneau de la mâncare. Primăvara ieșea iarba verde și tata îl trimitea cu sacul după buruian și Sașa pleca de dimineață în zilele de duminică, iar în celelalte - după ce venea cu autobuzul de la școală, și zăbovea cu sacul ore întregi, căci era un motiv bun ca să stea degeaba. Trecea pădurea, căci niciodată nu rupea buruianul din apropiere, ci se ducea departe, după pădure, unde era o altă pădure, după ce trecea printr-o livadă de nuci foarte mici, pe care de fiecare dată încerca să-i smulgă, dar niciodată nu reușea, pentru că nucii se țineau foarte bine și Sașa se mira de fiecare dată cum niște nuci așa de mici se țin atât de bine în pământ, că el nu poate să-i smulgă. Oare când va crește mai mare va putea să smulgă nucii? Dar când va crește el mare vor crește și nucii numaidecât, și el nu va putea să-i smulgă niciodată. Îi părea rău că lucrurile stau așa. Se gândea dacă copilul Lenin ar fi putut să smulgă nucii și a hotărât că da, pentru că Lenin învăța bine la școală și a avut putere să facă revoluția. Pe urmă Sașa intra în pădurea de după pădure și începea să rupă buruian. Dar buruianul nu era buruian și asta l-a mirat pe Sașa întotdeauna, că buruianul nu era buruian, ci erau brebenei și viorele, și alte flori frumoase. Dar erau atât de multe florile frumoase, încât toată lumea mergea cu sacul să le rupă și să le dea la porc. Sașa se gândea cât de interesant este când rupi un buchet de brebenei și el se cheamă buchet de brebenei și puteai să-l duci la mama acasă, așa cum probabil l-a dus și Lenin pe vremea când era școlar, căci Sașa nu putea să-l vadă pe Lenin decât cu brebenei și cât de ciudat este când pui mai multe buchete de brebenei în sac și le calci cu picioarele, ca să fie plin și ele nu mai sunt buchete de brebenei și sunt un sac de buruian pentru porc. Dar Sașa nu călca sacul cu

picioarul, căci de cele mai multe ori se așeza pe sac și stătea pur și simplu, și, din cauza asta nu avea timp să-l umple, și-atunci îl lega la gură și când ajungea aproape de casă îi dădea drumul din deal să se cotilească, și din cauza asta, când ajungea în vale, sacul părea mai plin. Lui Sașa îi plăcea să se ducă după brebenei, căci brebeneii erau frumoși și-i ajungeau până la genunchi, și el călca numai pe brebenei. Și brebeneii erau albaștri și violeti, și roșiatici, și galbeni, și albi.

În autobuz primăvara întotdeauna era plin de brebenei, căci toți copiii și fetele duceau brebenei la învățătoare înveliți în foaie de caiet și gazete. Dar Sașa nu ducea niciodată brebenei la învățătoare, căci nu-i plăcea. Dar în schimb duceau ceilalți copii și fetele. Era autobuzul plin de flori și puteai să calci pe ele, căci aruncau copiii cu flori unul în altul.

Dar cum mânca scroafa brebenei? – căci Sașa a încercat de mai multe ori să-i mănânce, dar niciodată nu i-a plăcut. Aveau un gust rău. Erau frumoși brebeneii și semănau cu niște struguri mici, dar aveau un gust rău. Și merele pădurețe erau frumoase, dar aveau un gust rău. Ele numai miroseau frumos și Sașa mușca din ele de câte ori trecea pe sub copac, căci nu credea că nu au un gust bun. Prea miroseau bine și erau frumoase. Sașa le-ar fi mâncat cu zahăr, dar erau prea acre. Mai bine mânca niște mere bune și nu-i trebuia nici zahăr. Dar scroafa mânca și coajă de cartof, dar nici coaja de cartof nu era bună. Și nici făina de păpușoi nu era bună. Nu era bun nimic. Numai pâinea era bună și merele cele bune.

15

Toată lumea la careu! Toată lumea la careu. O fată cu funde mari trecea prin clase și striga chiar la careu, da, hai că-i careu! Și noi o tuleam toți din clase cu mare gălăgie, chiar dacă Nadejda Petrovna și Maria Ivanovna și Paraskovia Fomovna, căreia copiii îi spuneau Babușca, strigau din clase: mai încetișor! mai încetișor! toată lumea de mânuță! mai încetișor, boilor! Noi eram deja în curte și ne trăgeam palme în cap și șuturi în fund, și ne fugăream,

izbindu-ne în fetele cu fundă, care-și aranjau după aceea sorturile și strigau: debilule! debilule! Apăreau Nadejda Petrovna, Maria Ivanovna și Babușca, și ne luau de ureche și de păr, și spuneau: treci în rând! treci în rând! și ne trăgeau vreo două palme peste ceafă. Noi ne mai chicoteam, uitându-ne unul la altul, roșii și ciufuliți. Pe urmă Nadejda Petrovna ne mai trăgea o dată tare de păr, de la perciuni, de lângă ureche și începeau să ne curgă lacrimi, și făceam: Ai! și stăteam cu capetele plecate, și scânceam. Dar de ce ne-o fi chemat la careu? Ce-o fi la careu? căci nici Nadejda Petrovna nu știe, spune: acuși o să vedem, acuși o să vedem. Pe scări au apărut directoarea și pioniervojata cu șorț alb și cravată la gât, și uniforma nici nu-i ajungea la genunchi, și i se vedeau picioarele mai tare, de parcă uniforma ar fi fost mică pe ea și avea ciorapi albi, până sub genunchi. Din urma lor stătea un om, pe care copiii nu-l cunoșteau, un băiat și o fată. Băiatul și fata stăteau cu capetele plecate și fata plângea, și numai omul de lângă ei nu plângea și stătea cu capul sus și mâinile puse una peste alta în fața pântecului. S-s-s-s! gata, liniște că începe careul! S-s-s-s! S-s-s! Stela, care avea cravată, ieși din rând și păși până în fața directoarei și pioniervojatăi, își duse mâna la frunte, așa, de parcă ar fi bătut-o soarele în ochi, și raportă: „clasa a treia B este prezentă la careu în număr de 26 elevi!” „Liber!” „Clasă liber!”. Natașa din clasa cealaltă a ieșit și ea din rând, s-a dus până în fața lor, și-a dus mâna la frunte, de parcă ar fi bătut-o soarele: „clasa a treia C este prezentă la careu în număr de 28 de elevi!” „liber!” „clasă liber!”. Clasa a patra A este prezentă la careu în număr de 32 de elevi, liber, clasă liber. Clasa a patra... Pioniervojata i-a făcut nu știu ce semn lui Stela și Stela fugi încetîșor până la ea, și pioniervojata îi șopti ceva la ureche foarte lung și pe urmă Stela intră în școală. Ce i-o fi zis? ceva de rău de mine, gândi Sașa. Stela reapăru cu steagul roșu cu țurțuri galbeni de mătase, pe care era desenat Lenin într-o flacăară. De ce l-o fi desenat pe Lenin într-o flacăară? Ce? i-o dat foc? — gândi Sașa. Pioniervojata luă steagul și-l ținea cu

amândouă mâinile, pe partea stângă, așa cum arată la televizor, și Stela se întoarce, topăind, în rând.

Copii, iată că se întâmplă la noi la școală, și mi-i rușine s-o spun, și eu n-aș fi vrut s-o spun, dar se întâmplă să avem printre pionierii noștri unii care nu sunt demni să poarte cravata roșie de pionier. Ei n-au de ce să poarte la gât această părticică din steagul Patriei, pe care pionierii eroi, pe când erau la vârsta lor, l-au stropit cu sângele lor în Marele Război Pentru Apărarea Patriei. Ei au făcut de râs cravata de pionier. Să le fie rușine, căci au scuipat în sângele celor care le-au salvat viața și au murit pentru ca ei să trăiască astăzi în pace. Și să facă ce-au făcut. Rușine să le fie. Iată că sunt și astfel de pionieri printre noi, pionieri în ghilimele, căci aceștia nu sunt pionieri, ci niște nerușinați, care au necinstit numele de pionieri. Să le fie rușine lor, dacă nu de noi, atunci măcar față de cei care și-au jertfit viața ca ei să poată trăi astăzi în liniște și să poată merge la școală, măcar pentru cei care în iernile geroase au fost scoși desculți în zăpadă, stropiți cu apă rece ca gheața și spânzurați, măcar pentru aceasta să le fie rușine, dacă noi, conducerea școlii și tot colectivul, și voi, stimați pionieri și octombrei, nu însemnăm nimic în ochii lor. Eu nu mai am cuvinte să mai vorbesc despre acești pionieri în ghilimele și-am să-l las pe tata lui Sonia, care a venit la noi ca un adevărat comunist și ne-a povestit cele întâmplate, căci așa trebuie să facă fiecare părinte pentru că noi, școala, în frunte cu colectivul de învățători și direcția, avem datoria să educăm o generație care să ne ducă numele mai târziu și să nu ne facă de rușine. Să nu roșim mai târziu pentru că nu am avut grijă la timp de educația elevilor. Cu toate că niște pionieri adevărați ar trebui să știe singuri ce să facă. Dar iată că avem și din aceștia care și-au călcat cuvântul de pionier și au scuipat în jurământul pe care l-au dat patriei, cel de a fi niște pionieri exemplari și să fie un exemplu demn de urmat pentru cei mai mici, pentru octombreii care iată - iată vor pășii și ei în rândurile pionierești și-atunci ce vor ajunge ei, dacă pionierii mai mari, iată, ce exemple le dau?! Și, de

aceea, am hotărât să facem un careu ca să știe toată școala ce fel de pionieri avem printre noi și să-i arate cu degetul. Pentru că așa ceva nu poate să fie ținut ascuns. Și este de datoria noastră să scoatem adevărul la iveală, pentru că orice s-ar întâmpla, noi știm că adevărul iese întotdeauna la suprafață, așa cum uleiul iese la suprafața apei. Voi ați văzut, copii, cum iese uleiul la suprafață când face mama borș? Poftim, Erofei Ivanovici, mai spuneți o dată, în fața școlii întregi, ceea ce ne-ați spus și nouă în cancelarie, și ar trebui să fie mai mulți părinți ca dumneavoastră, ca să izbândim. Spuneți, vă rog, totul, așa cum a fost. Spuneți, s-audă toată școala.

— Nici nu știu cum să-ncep, Liubovi Andreevna...

— Începeți, Erofei Ivanovici, începeți, povestiți totul așa cum a fost. Dar, vă rog, sistematic, ca să-nțeleagă toată lumea, pentru că noi știm de-acum despre ce-i vorba, dar să știe și ceilalți, vă rog. Așa cum ne-ați povestit și nouă. Cuvânt cu cuvânt.

— Îmi este și rușine, mie, ca părinte... Dar aș vrea să le fie rușine, în primul rând, lor, pentru că m-au făcut pe mine de răs și v-au făcut și școala de răs, și cravata de pionier! Și să le fie rușine și părinților lui Vasea, care nici n-au avut rușinea să vină aici când i-a chemat Liubovi Andreevna! Vasea, unde-i tat tu?! ce, ți-i rușine? da? trebuia să-ți fie rușine mai înainte!

— Rușine... mai știe el ce este rușinea? ia întrebați-l, Erofei Ivanovici, dacă știe ce este rușinea, întrebați-l, întrebați-l.

— N-am să-l întreb, pentru că se vede pe ochii lui că este un nerușinat. Măcar de-ar roși, roșește, măi! Vedeți? nici nu roșește! Și tu, Sonia? să vezi tu ce bătaie iei acasă! Ce te-am bătut eu cu cureaua, să vezi tu ce-ți fac eu acasă, să vezi tu de la mine, Sonia! Ești fată mare, da? femeie măritată?! Să vezi tu de la mine fată mare! Să vezi tu de la mine, Sonia! Am să te jupoi de vie și am să pun sare! Ce-ți mai trebuie ție să vii la școală? Mărită-te și du-te în colhoz! Spuneți și dumneavoastră, Liubovi Andreevna, ce să facem cu ea?

- Ei, și, hai, spune, Sonia, măcar ți-a fost bine?
- Ți-a plăcut, da?
- Povestește s-audă și ceilalți copii cum a fost.
- Ce, ți-i rușine? dar să faci nu ți-a fost rușine?
- Vorbește, Sonia, ce taci?
- Să spun eu? Sonia? Să le spun eu?
- Spune, Sonia, poate vrem să știm și noi.
- Și tu ce făceai acolo, Sonia?
- Ți-o fost bine sau nu? Spune că vrem să știm și noi.
- Răspunde când te întreabă Liubovi Andreevna!

Sonia își ștergea ochii cu mâneca și nu ridica capul. Vasea smiorcăia și primea palme peste ceafă de la Liubovi Andreevna. Pioniervojata stătea dreaptă cu steagul în mână și steagul flutura ușor, căci bătea un vânt plăcut de primăvară. Frunzele se mișcau și ele încet în copaci și numai câte o mașină trecea și se auzea un vâjâit pe strada de lângă școală. Nouă ne era rușine foarte tare, la toată lumea ne era rușine, și toți voiam să aplecăm capetele, dar stăteam drepti și ne uitam la Sonia, pentru că ei trebuia să-i fie rușine, dar nouă nu trebuia să ne fie rușine deloc. Ne schimbam de pe-un picior pe altul, dar atent, să nu ne vadă nimeni.

— Ți-a fost bine, Sonia, ți-a fost bine? Spune, că poate vrem să știm și noi. Spune cum ți-a fost!

Sonia și-a dus amândouă mânicile la ochi și a zis: nu.

— Nu-u... zise Sonia și smiorcăi.

— Cum? Nu ți-a fost bine?

— Nu-u... zise Sonia și smiorcăi.

— Și-ai să mai faci?

— Nu-u... și smiorcăi și se șterse cu amândouă mânicile.

— Vreau să audă toată școala.

— Nu-u!!!

— Mai tare, că n-aude nimeni!

— Nu! nu! nu!

Sonia a început să plângă tare și a vrut să fugă în școală, dar tatăl ei a prins-o de mânecă și i-a zis: stai aici!

— Unde fugi? Stai aici! Stai și spune totul până la

capăt! Hai că vrea să te-audă toată școala. Și tu, Vasea, ție ți-a fost bine? Spune, ce? Crezi c-ai scăpat? Să terminăm cu Sonia și acuși începem cu tine! Ce, tu n-ai nimic de zis? Acuși te-auzim noi și pe tine!

— Nu-u-u...

— Ce nu?

— Nu-u-u-u...

— Ce nu, băiețel, spune să te-audă toată școala! Spune sau te plesnesc! Și-l plesni pe Vasea peste ceafă. Spune cum a fost! Și-l trase pe Vasea de părul de deasupra urechii și-l ciufuli. Mâinile jos! Mâinile jos, am zis!

— Ruși-ne! Ruși-ne! Hai, copii: Ruși-ne! Ruși-ne! Încă de trei ori: Ruși-ne! Ruși-ne! mai tare: Ruși-ne! Ruși-ne!

— Îi frumos? Vasea? Sonia? îi frumos? să strige toată școala la voi „rușine”? Copii, încă-o dată:

— Ruși-ne! Ruși-ne! RU! ȘI! NE!

Am intrat toți în clase în rând, câte doi, ținându-ne de mână, cuminți, ca la paradă. Nimeni nu spunea nimic, aceleași gânduri fluturau deasupra tuturor, fragile ca niște baloane. De ce o fi făcut Sonia așa? Ce nume interesant, Sonia. Ce frumos mirosea de la ea a parfum de lăcrămioare în sticlută rotundă și lungă cu creștături, ca un păpușoi mic de sticlă. De ce nu l-a pârât ea pe Sașa atunci când i-a găsit păduchii, de ce nu i-a spus lui Nadejda Petrovna? Sașa ar fi vrut să aibă și ea păduchi și el să nu spună la nimeni. Să știe numai ei amândoi. Dar să nu spună la nimeni.

16

În aceeași zi, Nicolai Arsenievici își pregăti toporul și merse în pădure după lemne. Luă și un fereastrău ca să-și taie un lemn potrivit pentru scară. Căută toată pădurea lemnul cel mai lung și-l tăie cu fereastrăul, și-l curăță de crengi cu toporul. Găsise un lemn de frasin, lung și subțire, cu coaja albicioasă și-l culcă jos, în pădure, și-l măsură cu pasul. Era un lemn de optsprezece pași, drept și frumos, pe care Nicolai Arsenievici îl duse în spinare cu greu, căci era verde. Îl apăsa pe oasele umărului și-i roase puțin pielea, și-i înroșise gâtul. Un lemn de frasin de optsprezece

pași, pe care Nicolai Arsenievici îl duse în ogradă și-l trânti după casă. Era un lemn bun pentru o scară mare.

Sașa se întorsese de la școală, luă sacul și se duse după buruiian. Trecu pădurea cea mică și intră în livada de nuci mici, apoi ieși din ea și intră în pădurea cealaltă și se duse cât mai adânc, pentru că acolo păreau brebeneii mai mulți. Dar cu cât mergea Sașa mai mult, vedea că brebeneii nu sunt mai mulți, ci sunt la fel peste tot. Sașa făcea așa de fiecare dată, dar nu-i venea să creadă că mai departe brebeneii nu sunt mai mulți, pentru că mai departe brebeneii se vedeau mulți, galbeni, albaștri, albi și roșiateci. Intră în mijlocul pădurii, își desfăcu sacul, îl așternu pe jos și se așează. Printre copaci se vedea cerul și norii cum se mișcă și soarele lumina frunzele, și ele străluceau. Sașa se întinse pe spate și-și puse mâinile sub cap, așa cum văzuse la tatăl lui, după ce mănâncă bine și se întinde în pat. Putea să vadă păsări care se vedeau zburând repede, dar se vedeau puțin de tot, ca printr-o gaură, și apăreau în altă parte, unde mai erau locuri între copaci și se vedea cerul. Sașa se ridică și începu să se bată cu palmele peste picioare și peste mâini, și să se scuture. Luă sacul și-l întinse mai încolo, unde nu erau furnici.

A doua zi Nicolai Arsenievici își luă toporul și fereastrăul și se duse în pădure să caute un al doilea băț pentru scară. Trecu pădurea cea mică și livada de nuci mici și intră în pădurea cealaltă, și începu să caute lemnul care-i trebuia. Se adâncise mult în pădure și găsi un lemn lung și drept, și-l tăie cu fereastrăul, și-l curăți de crengi cu toporul. Îl culcă jos și-l măsură cu pasul. Era un lemn lung de optsprezece pași, drept și neted. Ce să facă el cu un lemn de tei? Își zise Nicolai Arsenievici, nu poate să facă scară dintr-un lemn de frasin și-un lemn de tei!

Se culcă pe spate și-și duse mâinile sub cap, bucuros că nu-l vor mai deranja furnicile. Numai că aici nu era niciun loc gol printre copaci, ca să se vadă cerul. Își luă sacul și se duse mai încolo, unde era loc printre copaci și se vedea cerul. Tata l-a învățat cum prinde pădurarul pe cei care taie copacii. Cum să afle pădurarul că cineva a

tăiat un copac, dacă-l taie de-jos-de-jos și pune frunze? Nu se mai cunoaște nimic! Dar tata i-a spus cum prinde pădurarul pe cei care taie copacii. Așa că Sașa se uita în sus și descoperea pe unde se vede cerul mai tare. Acolo ar fi trebuit să fie un copac, dacă nu mai este, înseamnă că l-a tăiat cineva.

Lăsă lemnul de tei jos și se duse mai departe. Căută un lemn de frasin, îl tăie cu fereastrăul și-l curăță de crengi cu toporul. Îl culcă jos și-l măsură cu pasul. Un lemn frumos și neted cu coaja albicioasă. Ptfiu, dracu'! ce să facă el cu un lemn de 12 pași? îl lăsă jos și merse mai departe. Văzu printre copaci drumul prăfos și lanul de grâu, verde, mișcându-se ca o apă stranie, și se întoarse înapoi. Bătu cu muchia toporului într-un copac de carpen și-l dădu jos cu fereastrăul.

Sașa rupea brebeneii și-i făcea grămezi, pe care le aducea pe urmă la sac, căci îi era lene să care sacul după el. Făcu așa mai multe grămezi și începu să le care la sac. Duse patru grămezi, dar pe a cincea nu o putea găsi. Unde făcu el a cincea grămadă? începu să caute prin pădure și se îndepărtă. N-are cum să fie aici grămada aceea! își spunea Sașa și se îndepărta tot mai mult. Căută până obosi și când văzu că n-o mai găsește, hotărî să rupă alta. Rupse o grămadă de brebenei și se duse s-o ducă la sac. Se gândi întâi să-și amintească unde-i sacul. Dar n-are cum să fie aici sacul! își zise Sașa și porni să-l caute prin pădure.

Culcă lemnul de carpen jos și-l măsură cu pasul. Șaptesprezece pași și jumătate, bolborosi Nicolai Arsenievici. Se așeză pe lemn și scoase o țigară. Își închipui o scară lungă de frasin, netedă și albicioasă, pe care o rezema de copaci și de case și putea să urce oriunde voia el, chiar și pe stâlpi. Trase țigara și se duse mai departe. Se afundă printre brebenei, lovind cu muchia toporului copacii.

17

— De departe că nu.

— Atunci de ce n-am face o carabină pneumatică?

— Să tragă cincizeci de mii de metri în sus și

cincizeci de mii de metri în jos? Și să nu facă zgomot, decât unul mic, pâc?

— Sigur că da. Să strângem mai mult aer în baloane și să-l ticsim în carabină. Când carabina s-a umplut, o îndreptăm spre dușman și apeșim pe trăgaci, pâc cincizeci de mii de metri în sus, cincizeci de mii de metri în jos.

— Și Serafim Ivanovici?

— Să meargă după produse.

— Pe cincisprezece, noaptea, cum am zis.

— Să fie numai vremea bună.

— Să nu țină vremea cu burghejii.

— Parcă văd că nu iese nimic.

— Am luat ceapă, morcov, hârleț și topoare. Luăm și saci, ață de pescuit. Mai bine ceva mai acătării.

— Piotr Afanasievici?

— Un ticălos.

— Îl batem bine și-l legăm de copac. Să vină și să-l miroasă lupii. Avem noi grijă să facem un foc lângă el, ca să vină țânțarii. Îi punem ploșnițe în chiloți, ploșnițe mari cât un cărăbuș. Știu eu pe cineva care le crește.

— Artiom Ignatici?

— Nu-u.

— Alexandr Pavlovici?

— Nu-u-u.

— Constantin Paladievici?

— Nu. De departe că nu.

În noaptea de douăzeci și patru spre douăzeci și cinci Octombrie, proletariatul, în frunte cu Vladimir Ilici Lenin sparg porțile Palatului de Iarnă și pătrund în reședința țarului. Cu strigăte de ura! revoluționarii reușesc să-l învingă pe țar și să-l dea jos de pe tronul său. Puterea a fost dată în mâinile oamenilor simpli, în frunte cu Vladimir Ilici Lenin. În Țara noastră a învins dreptatea. Atunci s-au pus bazele Uniunii Sovietice. Dar câte țări mai suportă și astăzi jugul ucigător al capitalismului! Și asta numai pentru că Vladimir Ilici s-a stins din viață atât de devreme, ucis de ticăloasa spioană Kaplan. Căci dacă ar mai fi trăit, Lenin ar fi continuat să lupte pentru eliberarea oamenilor

simplici de sub gheara capitalistă. Dar ticăloasa Kaplan, pusă la cale de un capitalist, a apărut de după colț, pe când Vladimir Ilici se afla în mulțime, și a tras glonteale vrăjmaș. Era îmbrăcată în negru.

— Grigore Ivanovici știe?

— Are picioare de lemn la magazie.

— Patruzeci și trei de bucăți ne-ar trebui și nouă.

— Vine și Vovic schiopu?

— Se preconizează.

— Atunci să ia și mănuașă.

— N-ar fi mai bine să-i spargem întâi geamurile și abia apoi să aruncăm sticlele cu benzină? Mă gândesc că ne-ar avantaja, din mai multe privințe. Să-i stropim pisica și să-i dăm drumul pe fereastră, cred că-i mult mai bine așa.

— Să nu miaune pisica.

— E bine dacă miaună.

— Aud vecinii și se trezesc și s-ar putea să spargă ușa cu toporul sau cu vreun hârleț. Sunt mulți care au hârlețe, ce nu se poate? se poate, îți zic eu.

— Da, dar așa găsesc pisica.

— Găsesc pisica și-o sting cu stingătorul.

— Da, și dau vina pe pisică.

— Dar Pavel Markovici?

— E fumător.

— Vezi?

— N-ar fi mai bine un iepure?

— Da, că se ascunde sub pat.

— Și nici nu miaună.

— Mult mai bine.

— Și nici nu-l găsesc prea ușor, că nu se uită ei sub pat.

— Nu-ncap.

— Doar dacă bagă un copil.

— Se va juca cu iepurele și, între timp, va arde și el.

— Un iepure, hotărât!

Nicolai Arsenievici găsi printre brebenei lemnul de tei lung de optsprezece pași și-l luă în spinare. Trecu

livada cea mică de nuci și intră în pădure. Noaptea era târzie și el se lovea cu bățul de copaci. Rătăci așa toată noaptea.

18

Mergeau prin amiaza cea veșnică, îmbrăcați într-un câmp galben-portocaliu, care cu poalele atingea pădurile, așezămintele omenești și apele. Atât de ușor se mișca în vântul plăcut ce atingea ca o cămașă cu poalele pământul și pădurile, și ele se aflau departe de tot, și nu se vedeau. O ridică pe umeri și ea, micuța, îi băga degetele în urechi și îl trăgea de păr, căci barbă nu avea, el nu avea niciun fir și era spân. Obrazul său era neted și foarte uscat, cu pete cafenii de la soare și un fel de praf alb, ca niște solzi, care apăreau dacă îl scărpină puțin. Dar solzii și praful alb dispăreau atunci când Sophie, după ce-l scărpină cu degetul, băga degetul în gură și dădea cu salivă peste solzii mărunți și ei dispăreau. Părul lui era moale și era cafeniu, și-i acoperea urechile. Mâinile lui, care păreau să fie numai degete, chiar dacă nu era așa, pentru că el avea și coate și umeri, căci Sophie le văzuse, o țineau de picioare și-i atingeau sandalele ei mici cu cataramă de fier.

Și pas cu pas/ și ceas cu ceas... Și paa-a-s cu paa-a-s... **s**. Și pas cu pas, bolborosea Sașa, paa-a-s... **s**... cu degetele în urechi, închizând din când în când ochii și ridicând puțin capul în sus, de parcă s-ar fi ferit să vadă, chiar și așa, cu ochii închiși, cu coatele înfipite în cartea lui de citire. Și paa-aș cu paa-a-s/ Și ceas cu ce-a-a-s... **s/** Croiau ostașii noștri drum/ Spre biruința de acum... Și pas cu pas/ Și ceas cu ceas/ Croiau ostașii noștri drum/ Spre biruința de acum...

Și pas cu pas

Și ceas cu ceas

Croiau ostașii noștri drum

Spre biruința de acum.

Își scoase degetele din urechi și rămase cu ochii închiși, cu obrații roșii, cum îi ținu cu palmele. Deschise ochii și se uită iar în carte. Îi închise iar. Îi deschise și se uită iar în carte. Îi închise... Îi deschise. Închise cartea,

lăsând pixul în ea și o băgă, umflată și scămoșată, în ghiozdan.

Sașa avea cea mai groasă carte de citire. Cartea lui Sașa era mare și umflată, de două ori mai groasă decât a lui Stela. Sigur că Sașa trebuia să învețe cel mai mult, căci lui i-au dat cartea cea mai groasă. Cea a lui Stela era de două ori mai subțire. Cartea lui Sașa era mai groasă pentru că era veche și rufoasă, așa erau cărțile la școală, cele noi erau subțiri, iar cele vechi erau groase. La început de an la toți copiii le dădeau cărți, iar la cei mai răi le dădeau cărți vechi, iar la fetele care învățau bine, cărți noi. La sfârșitul cărții era un chenăraș cu linii, unde trebuia să te iscălești că e cartea ta și încăpeau numai cinci iscălituri, câte una în fiecare an, pe urmă cartea nu mai era bună. Dar erau unele cărți care aveau iscălituri și în afară de chenăraș, mai mult de cinci. Și dacă îți nimerea o carte rufoasă, te duceai și-l găseai, după iscălitură, pe elevul care era cu un an mai mare și, dacă era mai pipernicit, îi ziceai vreo două de ce nu a păstrat cartea bine, că din cauza lui tu ai o carte așa rufoasă. Dacă s-ar fi pus, Sașa ar fi citit-o într-o săptămână. Chiar și mai repede. Într-o zi ar fi citit-o Sașa. Numai dacă s-ar fi pus. O citea și nu mai era nevoie să vină la școală. Să-l treacă în clasa a patra. Dar de ce îi dau ei lui Sașa cărțile cele mai groase? Mai bine ar rupe Sașa niște foi din ele ca să le facă mai subțiri decât la Stela. Dacă s-ar pune Sașa să rupă niște foi, știe el pe care le-ar rupe. Știe Sașa ce-ar rupe, dacă l-ar lăsa Nadejda Petrovna. Dar să se gândească mai bine Sașa, pe care le-ar rupe? Ar rupe el mai multe.

Se duse și se jucă cu băieții. Au bătut mingea lângă grădina babei Hania. Dar n-au mai scăpat mingea în grădină. Și nici baba Hania n-a mai strigat la ei: fuliganilor! fuliganilor!

Se culcă târziu, obosit și plin de praf. Crăpă întâi ușa de la verandă și intră fără să facă zgomot. Găsi pe aragaz o oală cu borș și-l mănă rece, drept din oală, cu polonicul. Nu-și mai spală picioarele. Se culcă și dormi. I se păru că a auzit glasul mamei care striga din camera cealaltă: „Sașa,

ai venit?" Dar lumina nu se aprinse și Sașa, nu răspunse. De ce să răspundă dacă i se păru? Așa și mama va crede că i s-a părut, va închide ochii și va adormi. Nu se va mai auzi nimic. Va fi liniște și nu se va auzi nimic. „Animalule! ți-ai făcut lecțiile?” nu se va auzi. Va fi liniște și toți vor dormi. De ce să-i răspundă? Sașa ți-ai făcut lecțiile? Sașa, ți-ai făcut lecțiile? se auzi ușa și lumina îl zăpăci pe Sașa, de parcă în toată camera n-ar fi fost decât el, niciun alt lucru care să-ți atragă atenția, numai el. Se ridică într-un cot și spuse i-hă, dar, apoi, de parcă răspunsul nu l-ar fi convins nici pe el, se ridică în fund la marginea patului, frecându-și ochii cu mâinile și, aranjându-și părul, spuse: i-hă... le-am făcut. Scoase caietele din geantă și le trânti pe masă. Scoase și cartea de citire și o deschise acolo unde era pixul. Rămase în picioare la marginea mesei, cu cartea închisă și ținând degetul ca semn. Închise ochii și recită:

Și pas cu pas

Și ceas cu ceas

Ostașii noștri...

Și paa-a-s cu paa-a-s/ Și ce-a-a-s cu ei... Croiau ostașii noștri drum/ Spre biruința de acum! Hai, Vakulovskii, du-te la loc. Dacă nicio poezie de asta nu ești în stare să înveți! Ce-o să iasă din tine, Vakulovskii? Hai, du-te să nu te vād. Ai venit la școală bou și te duci acasă vacă! Știi proverbu, „te-ai dus bou și-ai venit vacă”? Ei, tu ești acela, Vakulovskii, te-ai dus bou și-ai venit vacă! Și uite la tine cum arăți, parca-ai dormit cu porcu-n coștireată, Vakulovskii!

Dar de unde știe Nadejda Petrovna de coștireată? Sașa roși și se duse la loc. Nu era nimic că nu știuse el poezia, el ar fi putut să nu știe încă vreo douăzeci de poezii, dar numai să nu afle Nadejda Petrovna despre coștireată. Cine i-o fi spus ei? Cu toate că Sașa nu dormise în coștireată. El numai a fost în coștireată. Pentru că în coștireată n-ai cum să dormi. Dacă dormi în coștireată te calcă scroafa și te murdărești de balebă. Și Sașa ar fi fost murdar de balebă, dar nu este. Dar și Nadejda Petrovna știa asta, știa ea că Sașa nu a dormit în coștireată, și a

spus-o numai așa, ca să-i arate că știe.

În autobuz Sașa a fost cuminte și nu a scos capul pe geam. S-a așezat pe un scaun oarecare. Și chiar și după ce s-a așezat lângă el baba Hania de la care putea a căldură și are o aluniță cu păr pe obraz, de la care lui Sașa i se face greață, Sașa nu se ridică de lângă ea să se așeze pe alt scaun, chiar dacă mai era un scaun liber mai încolo. Stătu cuminte și nici nu sări la hop. Se gândea că Nadejda Petrovna știe tot și că va spune la toată clasa. Sașa s-a gândit să se ducă de acum încolo pe jos la școală. Să se trezească foarte dimineța și să se ducă până la școală ca să ajungă înaintea lor. Să stea în bancă atunci când intră Nadejda Petrovna. Pentru că Nadejda Petrovna poate să le spună tocmai atunci, când Sașa întârzie. Să spună: „iar Vakulovskii aista întârzie! Și mai știți voi, copii, ce face Vakulovskii?” Dar așa, el ar fi în clasă și Nadejda Petrovna poate că nu l-ar spune. Dar dacă l-ar vedea în clasă și ar vedea că el nu mai întârzie, poate că ar spune: „Ce, Vakulovskii, ai început să nu mai întârzii? Nu mai stai prin coștireață?” Și atunci toată clasa ar începe să râdă și Nadejda Petrovna le-ar povesti totul. Nu, Sașa nu se va duce pe jos la școală, oricum Nadejda Petrovna le va spune totul, chiar dacă se duce el pe jos la școală, o cunoaște el. Dar dacă s-ar fi dus pe jos, ar fi fost și el în clasă și-ar fi auzit-o. Ar fi știut că Nadejda Petrovna le-a spus totul, nu s-ar mai fi gândit dacă le-a spus sau nu le-a spus. Ar fi fost și el acolo și ar fi știut.

Ajunse acasă și se așază la masă să învețe. Feri tigaia cu rămașițe de ceapă prăjită și vrafu de farfurii murdare de borș din care ieșeau, ca niște săgeți, cozile de linguri. Erau ca săgețile care stăteau înfipite în Sf. Sebastian, dar Sașa nu știa asta. Nici nu mănca și se puse pe învățat. Dar mai întâi hotărî să se dezbrace. Se dezbracă și se duse după casă să facă ceva. Când se întoarse găsi în prag sacul împăturit cu o bucată de sârmă pe el. Era o sârmă cu care trebuia să lege sacul. Cum de nu l-a văzut când a venit? Probabil se gândea la ceva că nu l-a văzut. Luă sacul și se duse în pădure.

Trecu de prima pădure și intră în livada mică de nuci, rătăci prin ea în căutare de brebenei, chiar dacă știa că nu este niciun brebenel în livada cu nuci, căci brebeneii creșteau în pădure. Se gândi că poate este vreo altă iarbă pe care ar vrea să o mănânce porcii, dar nu era decât mohor, și-o iarbă lată, care nu știa cum se cheamă, dar cu care te puteai tăia în palmă dacă voiai s-o rupi, și flori galbene, înalte și lăptoase, pe care nu știa dacă le mănâncă porcii. Se așază în iarbă și-și scoase sandalele și le scutură de pământ. Dacă ar fi mâncat porcii toate aceste ierburi, ar fi putut veni cu coasa și-ar fi cosit saci întregi de iarbă, și i-ar fi ajuns pentru o săptămână. Ar fi ascuns sacii în pădure și ar fi venit în fiecare zi, și n-ar mai fi trebuit să rupă brebenei. S-ar fi așezat pe sac și s-ar fi gândit la ceva anume. Pe urmă ar fi luat sacul și s-ar fi dus acasă, și toată lumea ar fi crezut că l-a rupt cu mâna, când, de fapt, sacul ar fi fost cosit dinainte și el n-ar fi făcut decât să-l aducă. Ar fi avut într-adevăr atâta timp liber! Ar fi putut să stea pe sac și să se gândească la ceva plăcut, așa cum făcea de fiecare dată după ce-l umplea. Dar timpul care-i mai rămânea ca să stea pe sac era atât de scurt, căci trebuia să piardă atâta vreme rupând grămezile de brebenei, pe urmă să le care cu brațul la sac, să le ticsească cu piciorul și să lege sacul cu sârmă. Era atât de puțin timpul care-i mai rămânea ca să stea pe sac. În schimb dacă ar fi avut niște saci ascunși în pădure, pe care i-ar fi cosit din timp, ar fi putut să stea mult mai mult pe sac să se gândească la ceva plăcut. De fapt, acum n-ar mai fi făcut altceva decât să stea pe sac.

Intră în pădurea cea mare și se pierdu printre brebenei. Hotărî să umple cât mai repede sacul ca să câștige timp. Căută locul cu cei mai mulți brebenei, dar nu-l găsi. Căci niciodată nu putu el să-l găsească. Toată pădurea era plină cu brebenei, însă un loc unde să fie cei mai mulți brebenei, un loc ca acesta nu era. Sau poate era, dar nu-l putea găsi Sașa? Oricum, Sașa îl căuta de fiecare dată.

Găsi printre brebenei o bârnă lungă. Se uită la bârnă și se gândi: Cine dracu' o fi tăiat-o ca s-o lase acolo? Poate ar fi fost mult mai bine să o ducă acasă? Dar cum să facă el să o ducă acasă? Se aplecă și o ridică de un capăt. I se păru că era grea. Se duse la capătul celălalt și o ridică și de acolo. Era destul de grea. Ar fi putut să o târască până la marginea pădurii. Dar după ce încercă, văzu că nu poate. Dar dacă ar fi putut, ar fi fost bine să o târască până la marginea pădurii? se gândi mai bine și hotărî că nu. Dacă trecea cineva și i-ar fi luat-o? Dar așa, dacă stă aici ascunsă în brebenei, nu poate s-o găsească nimeni. Cine să se gândească că în pădure este o bârnă ascunsă în brebenei? Nu se gândește nimeni. Nici el nu s-ar fi gândit. Mai bine o lasă aici în brebenei și vine el mai târziu după ea. Dacă vrea, poate să-i spună tatii că a tăiat-o el cu toporul. A venit după brebenei, dar a luat și toporul și a tăiat un copac. I-ar prinde bine un copac.

Puse un semn și merse mai încolo. Văzu o altă bârnă, trântită în brebenei. Se gândi: cine dracu' o fi tăiat bârna ca să o lase acolo? Încercă să o ridice și văzu că este mai ușoară. Reuși să o târască câțiva pași. Dar după asta se gândi că ar fi mai bine să o lase acolo, căci dacă vine după cealaltă atunci când vine o va lua și pe asta. Umplu sacul și se așeză pe sac. Cine o fi lăsat bârnele astea acolo? Să se ducă până acasă să vină cu tata să le ia. Culcă sacul și ieși din pădure.

Nicolai Arsenievici doborî un copac subțire, lung și neted. Îl curăți de crengi cu toporul și se uită la el. Era un copac bun, dar parcă nu era destul de bun. Se duse mai departe. Văzu un sac culcat în brebenei. Cine o fi lăsat sacul ăsta aici? gândi Nicolai Arsenievici, trebuie să fie pe aproape. Se ascunse în tufiș și se puse la pândă. Așteptă puțin, dar nu văzu pe nimeni. N-ar fi mai bine să ia sacul ista să-l ducă acasă? gândi Nicolai Arsenievici. L-ar mânca bine porcul. Dar cine știe cine l-o fi lăsat acolo? Poate a pus ceva în el ca să-i moară porcul? Cineva care l-a văzut că umblă pe-acolo și i-a strecurat un sac plin cu brebenei ca să-i omoare porcul? Nu se știe cine l-a urmărit.

Mai bine se întoarce înapoi, gândi Sașa. Dacă-i găsește cineva sacul? Dacă tot se duce până acasă, să ia și sacul cu el. Se-ntoarse repede înapoi după sac. Luă sacul și se duse acasă.

20

Vladimir Ilici se aplecă și ridică din brebenei iepurele cel mort, îl puse pe cap și trase de picioare până sub barbă, încercând să le lege.

— Avem nevoie de oameni ca dumneavoastră, zise pădurarul.

— De unde știți că aveți nevoie de oameni ca mine, zise Vladimir Ilici, mă cunoașteți?

— Cum să nu, zise pădurarul, am citit în ziare și am văzut filme, noi, oamenii simpli, citim ziare. Să știți că, chiar dacă nu vă vine a crede, așa este.

— Sunteți pădurar?

— Da, sunt pădurar de profesie. Îmi place natura.

— Sigur că da, natura umană este cea mai complexă dintre naturi, ea trebuie ajutată să prospere. Este bine că dumneavoastră vă consacrați viața pentru asta. Avem nevoie de oameni ca dumneavoastră.

— Ar trebui ca fiecare să iubească natura. Eu, de exemplu, nu-mi fac din asta o calitate. Eu, Vladimir Ilici, iubesc natura pentru că așa simt. Nu fac din asta o calitate. Merg prin pădure și mă veselesc. Știți dumneavoastră cât de frumoasă e primăvara în pădure? Dar toamna, Vladimir Ilici, știți dumneavoastră? Vai, așa ceva nu văd cum aș putea să nu iubesc! Eu iubesc cu tot sufletul meu. Eu am suflet simplu, Vladimir Ilici, sunt pădurar și poate nu-nțeleg prea multe în frumusețe și nici în natură, Vladimir Ilici, dar, ceea ce înțeleg eu iubesc, atât cât poate capul meu de pădurar. Poate nu am dreptate, Vladimir Ilici, dar așa este.

— Sincer să fiu... cum vă spune?

— Makarîci... Gherasim Makarovici...

— Ei, Gherasim Makarovici... sincer să fiu, nici eu nu știu ce să înțeleg din natura umană, este plină de contradicții, dragă Gherasim Makarovici, atâtea porniri

contrarii și nemotivate! Da, Makarovici, anume nemotivate, asta vreau să știți, natura umană este un ghem de porniri nemotivate! Cum să le înțelegeți, Makarovici, dacă sunt nemotivate? Înțelegeți ce vreau să zic? adică cum să înțelegeți ceva care nu are motiv, n-are rațiune, înțelegeți, Makarovici? Ori, cum să înțelegeți ceva care n-are rațiune? Este un nonsens, Makarovici! De aceea trebuie să aducem totul la rațiune. Să fie totul rațiune, Makarovici! Atunci vom înțelege și natura umană.

— Vedeți, Vladimir Ilici, de asta am și zis eu că nu înțeleg toată natura. Se vede că n-are rațiune, cum ziceți dumneavoastră. Dar, uitate, brebeneii, Vladimir Ilici, parcă au ceva rațiune. Pe brebenei eu îi înțeleg. Dar câteodată nu au rațiune. Și totuși îi iubesc eu pe brebenei. Dar nu numai pe brebenei, Vladimir Ilici, chiar și copacii, uitate, ulmul ista... și iarba, Vladimir Ilici... Știți, câteodată înțeleg și iarba.

— Totuși, e plin de contradicții, Makarîci. Este nevoie de rațiune ca să facem ordine.

Vladimir Ilici reuși în sfârșit să-și lege iepurele sub barbă și se întoarse spre Makarîci.

— Ei, ce ziceți Makarîci?

— Ce să zic? Are rațiune.

— N-are, Makarîci. N-a-a-are!

— Am zis că nu-nțeleg prea multe. Eu am crezut că asta-i rațiunea. Dar se vede că am greșit. Multe nu le-nțeleg eu, Vladimir Ilici. Dar ce vreți, sunt un biet pădurar. Dar poate, totuși, are? Ce ziceți, Vladimir Ilici?

— N-are, Makarîci. Nu prea cred eu.

Mai merseră așa prin pădure și găsiră alt iepure mort, alb și pufos, cu blană lungă ca o lână, întins în brebenei. Makarîci îl ridică și-l puse pe cap, și foarte ușor și-l legă sub barbă, ca pe-o căciulă rusească. Vladimir Ilici văzu că din picioarele iepurelui atârnavă șnururi, pe care Makarîci și le legă sub barbă. Deci asta era, iepurele lui Makarîci avea șnururi, de asta le-a legat el așa de ușor!

Vakulovskii, ia, dacă tot umbli tu prin pădure, caută tu un lemn frumos să faci un arătător, că tot nu ești bun de

nimic, măcar să faci un arătător frumos, că tot n-am un arătător ca lumea, hai că ți-oi pune eu o notă mai bună la purtare.

— Eu nu știu să fac arătătoare, zise Sașa.

— Dacă nici arătătoare nu știi să faci, atunci ce știi, Vakulovskii? că la altceva nu te pricepi la nimic. Măcar arătătoare să știi să faci, dacă tot trăiești în pădure!

— Eu aș putea să fac un arătător, dar o să iasă strâmb. Nu cred că pot să fac arătătoare.

— Ei, dar o să ai purtarea nesatisfăcătoare, dacă nu vrei să faci un arătător! Tu, care trăiești în pădure, nu cred că nu știi tu să faci arătătoare! Dar nu vrei tu să-l faci! Și de asta o să ai nesatisfăcătoare la purtare! Ia adu tu zilnicul! Așa-a-a-a... ne-sa-tis-făcătoare! Și, te rog, să-l aduci iscălit de tata, să știe și el ce băiat are! Poate te prind că rupi foaia, că te omor! Să nu te prind, că-ți umplu zilnicul cu nesatisfăcătoare și-am să te văd ce mai rupi atunci! M-ai înțeles, Vakulovskii?! Ai înțeles ce ți-am spus, măi băiete?! Să nu te prind că rupi foile! Și poezia?! Ia să vedem! Ai învățat-o?! Ai învățat poezia, Vakulovskii!?

— Dar n-am avut pentru astăzi poezie... Nadejda Petrovna...

— De ieri! Ieri n-ai avut poezie de învățat?

— Am avut...

— Și ai știut?!

— Nu...

— Și n-ai învățat-o?!

— N-am știut...

— Înseamnă că nu știi poezia?!

— Eu n-am știut...

— Spui poezia sau nu spui?!

— Eu nu știu... Nadejda Petrovna...

— Nadejda Petrovna! Nadejda Petrovna! Ia mai dă tu o dată zilnicul să-ți pun un doi cât ține de mare!

— Dar mi-ați mai pus-o și ieri...

— Adu la mine zilnicul! Răpănosule! Uite ce floace ai! Fu! zise Nadejda Petrovna și, după ce-l trase de părul de deasupra urechii, își șterse degetele într-o foaie de caiet.

— Să prinzi la minte, Vakulovskii! Uite, îți pun aici un doi, poate mai prinzi la minte.

Avu patru lecții azi și termină devreme. Mai avea două ore până venea autobuzul. Nici nu putea să-l aștepte acolo două ore. Umblă prin magazine și prin piață. De altfel, Sașa știa toate prețurile, de la mingi de ping-pong până la rochii și deodorante. Știa și prețul la aur, și chiar văzu și ceasuri de aur. Dar parcă nu credea el că sunt de aur. Oricum, dacă erau de aur, Sașa știa cât costă și unde se găsesc.

21

Nicolai Arsenievici s-a întors acasă târziu. I se făcuse foame și trebui să vină acasă să mănânce. Mâncarea pe care și-o luă în pădure o mănă ascuns într-un tufiș și acum i se făcuse foame, și hotărî să se ducă acasă. Ascunse toporul la rădăcina unui copac și-l astupă cu frunze. Își luă ghiozdanul în care avea lingura, borcanul în care fusese borșul, o bucată de pâine și o jumătate de ceapă care i-au rămas și porni numaidecât spre casă. A ajuns acasă târziu, căci în drum se mai uită după copaci să găsească unul pe măsură. I se păru că a găsit unul bun și ținu minte locul, ca să-l taie a doua zi. Era un frasin drept și frumos, și destul de subțire, mai subțire ca celălalt.

Se gândi toată noaptea la scara pe care voia s-o facă. Ar fi avut cea mai lungă scară și s-ar fi suit unde voia el. Putea să se suie în copaci și chiar pe stâlpi. Ar fi venit cineva să ceară scara de la el, când ar fi avut de cules merele, și nu i-ar fi dat-o. Să se ducă să-și facă scară. S-ar fi putut sui pe casele cu cinci etaje și pe toate casele din lume.

Ieși de câteva ori afară și se duse după casă să vadă bețele. Dar cine i-o fi pus lui sacul cu otravă ca să-i omoare porcul? E cineva care-l urmărește, și cred că știe el cine este. Este aici unul căruia i-i ciudă că Nicolai Arsenievici vrea să-și facă o scară atât de lungă. Dar de unde a aflat? Cred că este unul care l-a pârât și știe Nicolai Arsenievici despre cine-i vorba. Se duse în casă și se culcă. Dar nu putu să doarmă toată noaptea. Stătu în pat cu ochii

deschiși și se uită pe geam.

Dar ce este o zi? O zi este o zi și o noapte. Pentru că-n Țara noastră, atunci când este ziuă-n Astrahan, în cealaltă parte a țării este noapte. De aceea, se poate spune că în Țara noastră este ziuă tot timpul. Căci, dacă nu este ziuă în Astrahan, atunci este ziuă în partea cealaltă a țării, și dacă nu este ziuă în partea cealaltă a țării, este ziuă în Astrahan. Uniunea Sovietică este o țară a luminii, o țară a zilei veșnice, copii. Dar ce este o zi? Știm cu toții ce este o zi, nu-i așa? Este când pământul se-nvâрте o dată în jurul axei sale. Noi știm cu toții că pământul se învâрте și când pământul se învâрте în jurul axei sale o dată, atunci este o zi, iar când se învâрте de două ori, sunt două zile și așa mai departe. Dar când se învâрте de trei ori, ce este, Bohanțov?

— Trei zile... și când se învâрте de patru ori, patru zile și când se în...

— Bine, Bohanțov. Deci, ce este când pământul se învâрте o dată în jurul axei sale?

— O zi.

— Foarte bine, Stela, o zi! Eu știu că tu ești o fetiță foaa-r-te sânguincioasă și vrei să ne spui o poezie. Dar, mai întâi, ia adu tu zilnicul să-ți pun un 5!

Oricât n-ai privi la hartă

Globul cât nu l-ai roti

Așa țară minunată

Ca la noi nu vei găsi.

Dar cum de se rotește pământul? Dar, lasă că de rotit se rotește el, gândea Sașa. O fi știind ei de ce se rotește. Numai el nu știa. Dar ei cred că o știu. Dar lasă că se rotește el, chiar dacă nici asta nu o prea credea Sașa. Dar când se rotește? Asta nu-l lăsa în pace pe Sașa. În timpul zilei? Dacă tot trebuia să se rotească o dată în jurul axei sale ca să facă o zi și-o noapte. Jumătate de axă se rotește ziua și jumătate noaptea. Dar Sașa nu a văzut niciodată ca pământul să se rotească ziua. A încercat de atâtea ori să surprindă copacii rotindu-se și casele mutându-se de la locul lor, dar n-a văzut niciodată. Înseamnă că pământul nu se rotește ziua. Înseamnă că el se rotește numai noaptea.

Stă toată ziua nemișcat și noaptea se rotește mai repede ca să rotească și ceea ce a avut de rotit ziua. Sașa chiar s-a gândit că poate pământul se rotește într-o clipă. Stă o zi și o noapte nemișcat și, în ultima clipă, atunci când trebuie să se rotească în jurul axei sale, se rotește o dată: baț! și, de aceea, Sașa nu-l vede. Probabil, Sașa doarme atunci. Dar chiar dacă Sașa știa că pământul se rotește în jurul axei sale într-o singură clipă, ca să nu-l vadă nimeni, se gândi, totuși, să-l pândească odată. Dacă cei de la școală au totuși dreptate? Cu toate că Sașa nu credea că vreo unul din ei a văzut pământul rotindu-se, se gândi că, poate, au ei dreptate. Și lui Sașa i-ar fi plăcut să aibă ei dreptate. Căci, atunci, pământul ar fi fost un carusel care s-ar fi rotit tot timpul. Dar lui Sașa i-ar fi plăcut acest gând, numai ca să vadă că pământul se învâрте într-adevăr, căci Sașa nu suportă caruselul. Pentru că atunci când a fost odată cu mama lui la carusel i s-a făcut rău și a vomitat. Dacă pământul s-ar fi rotit ca un carusel, Sașa ar fi vomitat tot timpul. De aceea, Sașa nici nu putea să creadă că pământul se rotește, pentru că nu vomita. Totuși, stătu și în această noapte și așteptă clipa când pământul se va roti. Stătu de pândă, urmărind copacii ce se vedeau prin geam, negri, luminați de o lună gălbejită, până adormi.

22

O văzu ieri, când ieșea de la lecții, plecând încet pe după colțul școlii. Parcă era supărată și șortul îi atârna pe un umăr. Ar fi vrut s-o strige să-i spună ceva. Dar ea se uita în altă parte și n-o strigă. De fapt, ea cred că se uita în pământ. Bine-ar fi fost să se rotească atunci pământul. Ea ar fi alunecat și s-ar fi rostogolit, iar el ar fi prins-o în brațe. Dar ar fi putut Sașa să o prindă în brațe? Cred că era prea grea, căci era mai mare. Dar chiar și dacă n-ar fi putut, tot ar fi fost bine. S-ar fi rostogolit amândoi. Dar unde oare s-ar fi rostogolit?

Sonia se aplecă să-și aranjeze ciorapul care-i ajungea până sub genunchi. Se uită mai întâi în jur, apoi se aplecă și-și trase ciorapul și parcă, în același timp, cu altă mână, își aranjă părul care-i căzu după ureche. Sonia se mai

aplecă o dată, pentru că i se păru că a văzut o pietricică în talpă și, după ce se uită mai bine, o găsi și o scoase cu degetul. Mută gentuța de pe un umăr pe altul și dispăru după colț.

Când se întoarse ea așa, lui Sașa i s-a părut că l-a văzut, numai că n-a vrut ea să se uite la el, ca să n-o vadă Sașa. Dar Sașa s-a uitat bine la ea și ea, dacă l-a văzut pe Sașa, a văzut că el se uita la ea. Lui Sașa i se făcu pe loc rușine, pentru că-și aminti că ea știe că el a avut păduchi. Dar acum el nu mai are păduchi, căci i-a spus mamei și ea l-a curățat, așa cum i-a spus Sonia. Totuna îi era rușine. Dar și ei avea de ce să-i fie rușine, gândi Sașa. Mai bine să nu le fie rușine la niciunul, dacă tot știau amândoi. Fiecare avea câte o rușine, dar el s-ar fi făcut că nu știe nimic, așa cum nici ea nu l-a pârât atunci la Nadejda Petrovna și totul ar fi bine. Nu le-ar mai fi la nimeni rușine. Lui Sașa nici nu-i plăcea că oamenilor trebuie să le fie rușine. Mai bine s-ar face fiecare că nu știe și totul ar fi bine. Dar poate nu la toți oamenii li-i rușine? Dar lui Sonia îi era rușine, căci a văzut el pe ochii ei atunci când a plâns. Și cred că de asta a vrut ea să fugă în școală. Pentru că și lui i-a venit de mai multe ori să fugă de rușine. Dar el n-a fugit, căci îi era rușine foarte tare. Lui, când îi este rușine, parcă nu se poate mișca. Ar putea să stea așa o zi întreagă, fără să se uite la nimeni. El ar fi vrut să se ducă la ea și să-i spună că ei nu trebuie să-i fie rușine de el, căci el nu va spune la nimeni. Ei ar putea să stea așa, amândoi, fără să le fie rușine. Dar lui Sașa îi era rușine să-i spună așa ceva. Lui îi plăcea numai să se gândească la asta. Și era un gând foarte plăcut. Și când stătea pe sacul cu brebenei Sașa se gândea și mai mult.

Se duse și se așeză pe iarbă, în spatele școlii. Scoase din geantă un măr pe care începu să-l ronțăie. Ieri, când își pregăti geanta, îl puse acolo. L-a ales pe cel mai frumos, ca să nu se facă de rușine dacă-l vede cineva când îl mănâncă. Era un măr mare și roșu cu pete galbene pe el, care mirosea a măr. S-a mai gândit că dacă s-ar întâlni cu ea și-ar merge amândoi alături mai mulți pași, ar fi putut

să i-l dea ei, dacă l-ar fi vrut. Dar cred că l-ar fi vrut, pentru că era un măr frumos și mirosea bine. Mai avea încă atâta timp liber. Se plimba pe după școală și se uita prin geamuri. Erau copii mai mari care făceau lecții. Stăteau în bănci și ascultau atent. Se auzea numai o voce care vorbea ceva. Era o voce neplăcută. Oare ce învață? Cineva bătu în geam și-l alungă de acolo.

23

Se buluși printre ceilalți copii să ajungă la ușă. Ușa se deschise și se auzi vocea șoferului care spuse: „băi, boule, unde te bagi sub roți!?”. Dar Sașa era obișnuit cu vocea șoferului, căci o auzea în fiecare zi, o dată dimineața și-o dată la amiază. Șoferul încă putea să spună și mai multe, dar Sașa era de-acum în spatele autobuzului, așezat pe banchetă. Căci toți copiii făceau așa, treceau în spate și-și ocupau locurile, fără să mai asculte ce le spunea șoferul. Făcu și Sașa la fel. Cu toate că lui nu-i plăcea să i se spună boule și se rușina foarte tare. Dar se obișnuise. De ce să i se facă lui rușine, dacă nimănui nu i se făcea rușine când le spunea șoferul boule. Sau poate li se făcea, dar nu spuneau ei? fugeau repede în spate și râdeau și se așezau pe banchete și nimeni n-ar fi putut să-și dea seama.

Praful se ridică foarte curând, când autobuzul ieși de pe drumul de oraș și intră pe drumul de pământ, care ducea spre satul lui Sașa. Se ridică un praf cafeniu, care părea alb acolo unde bătea lumina prin oblonul din acoperiș, pe care cineva îl deschidea ca să mai iasă praful. Dar de fiecare dată îl închidea la loc, căci praful se aduna tot mai mult și toți credeau că praful intră de afară prin oblon în autobuz și trebuia să-l închidă. Dar de fapt praful se ridica din autobuz de pe jos și de pe sub scaune, căci era destul acolo. Sașa urmărea șuvițele de praf cum se ridică și se îndreaptă spre lumină. Totuși era mai bine cu oblonul deschis, căci dacă praful nu se ducea măcar mai intra aer rece și curat de afară. Afară era aer rece și curat când mergeai în autobuz, și putea să fie afară oricât de cald, dacă mergeai cu autobuzul și pătrundea aerul prin oblonul deschis, era rece.

Saşa se sătură de toată viaţa asta a lor. Nu mai voia el să-i spună ei vorbe urâte. S-a săturat el de şcoala lor. Mai bine s-ar fi dus la altă şcoală. Dar n-avea unde să se ducă la altă şcoală, căci toţi copiii din satul lui învăţau la şcoala asta şi trebuia să facă şi el la fel. De fapt, nu erau aşa de mulţi copiii. Era un fleac, dacă încăpeau ei toţi în autobuzul ăsta galben şi mai rămâneau locuri. Mai erau încă două şcoli în oraş. Dar acelea erau puţin mai departe şi ar fi întârziat şi mai mult. Măcar aici ştiau de-acuma toţi că Saşa întârzie. Dar acolo nu ştie nimeni. De-acuma să termine el şcoala asta şi vede el. Şi-aşa era singur în clasă, nu mai avea pe nimeni de la el din sat. Mai bine ar fi fost la altă şcoală. Măcar n-ar mai fi fost Nadejda Petrovna.

Acum era duminică şi el stătea într-un copac din grădină. Nici măcar nu erau înfloriţi copacii, dar Saşa se căţără, să vadă dacă nu a uitat cum se caţără, pentru mai târziu, când se vor coace cireşele. Rămase acolo să se mai gândească. S-a aşezat pe o cracă şi stătea acolo bălângănindu-şi picioarele. Se lăsă pe spate să vadă dacă se poate ţine bine. A putut. Se lăsă pe spate şi puţin într-o parte, şi ridică şi-un picior în sus, dar nu căzu nici de data asta. Se lăsă pe spate şi-şi dădu şi capul pe spate să vadă în urmă şi ridică şi-un picior în sus. Sări repede jos, căci scăpă o sanda.

Aduşe buruian la porc destul, aşa cum făcea în fiecare sâmbătă, când aducea mai mult, ca să aibă şi pe a doua zi, duminică, când avea plan de joacă. Stătu şi se gândi, şi văzu că n-are el cu cine să se joace, căci se săturase. Se gândi să mai aducă mai bine un sac de brebenei, ca să aibă şi pe mâine. Şi mâine dacă are chef poate să se mai ducă o dată să stea pe sac. Mai ales că şi azi poate să stea pe sac cât vrea el.

Era o duminică frumoasă şi cu mult soare, şi Saşa se opri mai întâi pe deal, unde creştea iarbă pentru perii, ca să privească satul. Se aşeză în iarbă şi se uită în jos. Era aşa mic satul ăsta al lui. Că, dacă te uitai de pe deal, vedeai toate casele şi puteai s-o vezi chiar şi pe baba Hania cum ţipă prin ogradă când dă mâncare la pui. Se întinse pe

spate și se uită la cer. Era un cer albastru cu mulți nouri albi și fierbinți, ca niște miezuri de pâine. Erau atât de aproape și păreau grei. Sașa se gândea că pe un astfel de nor chiar c-ar putea să stea Dumnezeu fără să cadă, atât de groși erau. După ce se uită mai mult i se păru că chiar îl vede aplecat peste el. Dar în curând totul s-a destrămat și începu să semene cu altceva. Nici n-avea cum să fie Dumnezeu acolo.

Se sătură și se ridică să plece. Își trase pantalonii și se aplecă să ridice sacul, și, când se aplecă, văzu pe sub braț o bucată de cer. I se păru atât de ciudat să te uiți la cer pe sub braț, încât mai încercă o dată. N-a mai văzut niciodată un asemenea cer. Norii parcă mergeau mai repede și parcă nu erau sus, ci erau jos. Desfăcu picioarele și se aplecă să privească și-așa. Văzu o apă care clocotea sub el și se trânti la pământ, și se ținu cu mâinile de iarbă. Era atât de înfiorătoare apa aceea, clocotind acolo sub el. Ce frică i-a fost să nu cadă. Poate, dacă nu se ținea de iarbă cădea. Era atât de strașnică apa aceea. Se aplecă și mai încercă o dată și-o văzu iarăși. Se trânti pe burtă și stătu așa. Era atât de bine că stă aici pe pământ, că poate să stea aici în iarbă. Era atât de bine că n-a căzut și că a rămas aici, pe dealul unde creștea iarbă pentru perii. Era atât de frumos dealul acesta. Era atât de bine că-l cheamă Sașa și era atât de bine că baba Hania se mai auzea încă în vale, strigând prin ogradă după găini. Se ridică și se aplecă după sac. Dar de data asta ținu ochii închiși. N-a vrut să se mai uite la cer printre picioare. Îi era frică să nu cadă în cer. Dar știa el că n-are cum să cadă.

Trecu prin livada mică de nuci, dar nu se opri, se duse direct în pădurea cea mare și se afundă în brebenei. Era atât de bine că aici nu se mai vedea cerul. Erau numai niște firimituri de cer care nici măcar nu semănau a cer. Se gândi mai întâi să-și vadă bârnele. Se duse într-acolo și le căută. Era atât de bine că nu se grăbea nicăieri, că nu avea nimic de făcut pe ziua de azi, putea să strângă un sac de brebenei, dar putea să nu-l strângă, oricum, mai avea acasă încă unul. Nici nu se grăbi să meargă prea repede,

mergea încet și se uita la copaci, și se uita și prin tufișuri, poate vede vreun cuib de pasăre, vreun iepure sau vreo căprioară. Erau iepuri în această pădure și erau căprioare și erau și vulpi și mai erau și mistreți, chiar dacă el nu le văzuse niciodată. A auzit pe mulți care spuneau că au văzut vulpi și mistreți în această pădure, căprioare și chiar un cerb a văzut cineva, și poate va avea și el vreodată norocul să vadă. El a văzut numai o dată un iepure mort pe care pădurarul îl ducea de urechi, mai mult nu văzuse nimic. Se uita însă acum mai atent, poate vede.

Nu găsi nimic acolo unde știa că lăsase bârnele și hotărî să le caute în altă parte, că s-ar putea să fi uitat el locul și, de fapt, ele să fi fost în altă parte. Dar mai întâi se gândi să se așeze puțin pe sac, să se gândească la ceva plăcut. Se așază pe sac, dar nu se gândi la ceva plăcut, se gândi așa, aiurea, la tot felul și-i apăreau o mulțime de gânduri în cap, pe care pe loc le și uita și-i era ciudă că le uita, că s-ar mai fi gândit la ele. Îi apăreau în minte mai multe dintr-odată și parcă vedea niște nouri și niște oameni care vorbesc, dar care nu se văd, Nadejda Petrovna, care stă la tablă, cineva care cade cu bicicleta și-o căprioară care fuge printre copaci. Căprioara se opri dintr-odată, întoarse capul și se uită la el. Era o căprioară cu coada albă așa cum văzuse la televizor. Lăsă sacul jos și fugi după ea, se agăță prin crengi și se împiedică de o bârnă, și căzu pe burtă. Căprioara mai sări de câteva ori și dispăru printre copaci. Ce frumoasă era căprioara aceea, ce bine ar fi fost să o prindă. Dar s-a împiedicat de o bârnă și a căzut și n-a mai putut să fugă după ea. Îi era așa de ciudă, se ridică și începu să tragă cu piciorul în bârnă. Dar, după ce se liniști, văzu că este o bârnă lungă. Se uită mai bine la ea și văzu și altă bârnă alături, și peste ele câteva bețe bătute în cuie, de-a curmezișul, ca o scară. Dar era, totuși, prea mare pentru o scară. Sașa căută un băț să măsoare bârna. Sașa măsură cât măsură și văzu că într-un loc bârna se termina și era pusă altă bârnă, legată cu sârmă groasă de spalier, pe care el nu putea nici măcar să o îndoiască cât de puțin. Bârna era legată cu șmecherie,

căci amândouă bârnele erau tăiate până la jumătate cu fereastrăul, apoi despicate cu toporul și rămâneau două jumătăți de bârnă, una dintr-o bârnă și alta din altă bârnă, care erau puse una peste alta, așa încât făceau o singură bârnă și pe deasupra erau legate cu sârma groasă de spalier, care se sucea cu o bucată de fier. Sașa a mai văzut și la tatăl său cum se leagă această sârmă de spalier și nu mai poate s-o dezlege nimeni, căci este groasă cât degetul lui Sașa. Iată, deci, cum își face El scara. N-are El nicio pădure în care cresc copaci atât de mari. Taie copaci din ăștia simpli și-i leagă cu sârmă. Așa ar putea și Sașa să-și facă scară mare! N-are El nicio pădure în care cresc copaci atât de mari ca de la el de acasă până la iaz. Asta-i o șmecherie! Umblă prin pădure cu toporul și taie copacii și-i leagă cu sârmă de spalier. Și după asta spune că are el o pădure a lui în care cresc copaci atât de mari. Dar Sașa știa că așa ceva nu se poate. Se duse în tufiș să-l pândească.

Stătu în tufiș vreo două ore, dar nu văzu niciun Dumnezeu să vină cu toporul. Hotărî să mai aștepte puțin. Acum era bucuros că l-a prins și știa că el este în această pădure și n-a plecat nicăieri. Hoinărea cred că prin pădure cu toporul în mână să-și caute un băț mai bun.

24

Duminica Dumnezeu nu învață, adică nu lucrează, și cred că de asta nu l-a văzut Sașa venind cu toporul ca să-și termine scara. Stătea acum în pat și se gândea cât de șmecher e Dumnezeu când spune că are o pădure cu copaci mari ca de la el de acasă până la iaz din care-și face scară. De fapt, n-avea El nicio pădure, umbla cu toporul și tăia copaci simpli și-i lega cu sârmă de spalier. Dar bine că a aflat.

Era fericit că aflase șmecheria cu scara și abia aștepta să vadă cum arată Dumnezeu. Își închipuia un bărbat în cămașă cu mânecile suflecate, care merge prin pădure cu topor-n mână. Avea și pantaloni și purta sandale ca ale lui Irofei Vasilievici. Cred că se ducea să cumpere pâine de la magazinul din satul vecin, unde erau

mai mulți ucraineni și nu aveau cum să-l cunoască. Se ducea pe jos până acolo, își cumpăra pâine și pe urmă se-ntorcea înapoi ca să taie copacii.

Se trezi dimineață înainte să sune ceasul, dar nu aprinse lumina, rămase așa în pat. Visă cum Dumnezeu tăia lemne cu fereastrăul și le bătea în cuie pe cele două bârne. Bătu toate lemnele și, după ce termină, ridică scara în picioare și-o sprijini de copaci, și începu să se suie în cer, fără să-l aștepte pe Sașa. Se aprinse lumina, chiar dacă afară era și așa foarte lumină, și peste câteva minute se auziră ouăle sfârâind în tigaie. Sașa nici nu înțelegea de ce trebuia să aprindă lumina de fiecare dată când îl trezea, dar dacă nu o aprindea, parcă nici nu se trezea și umbla somnoros toată ziua.

Se gândi să nu se ducă la școală, ci să se ducă în pădure să-L vadă pe Dumnezeu. Își luă ghiozdanul și ieși din casă, ca și cum s-ar duce la școală, dar o luă pe după casă și pe sub fereastră, și fugi în grădină, iar de acolo sări în râpă și se duse pe ocolite spre pădure. Se temea ca Dumnezeu să nu fi terminat scara astă noapte și acum să fie gata suit în cer. Cine știe cum dorm Dumnezeii ăștia? Poate dorm ziua și noaptea lucrează ca să nu-i vadă nimeni? Se ascund în niște tufișuri și dorm, iar noaptea ies și-și termină scara. Cine știe ce fel de om o mai fi și Dumnezeu? Dar nu cred să fi lucrat el noaptea în pădure, că nu se vede. Ar fi făcut o scară strâmbă și-ar fi căzut cu ea. Ca să te sui în cer, trebuie să ai o scară bună. Și n-ar fi lucrat El noaptea în pădure, să stea El singur acolo să-L mănânce mistreții. Trebuie să fi dormit în vreun copac. Și-a făcut un culcuș cu toporul ca să nu-L vadă nimeni. Stă undeva într-un copac ascuns în frunze și abia așteaptă să mai taie vreun copac cu toporul ca să-și facă scară. Sau poate s-a dus la magazin după pâine? Poate i s-o fi terminat și s-a dus la magazin? Dar de lucrat noaptea în pădure n-ar fi lucrat El. Nu vede El copacii ca să-i taie. Și când taie cu fereastrăul trebuie să pună toporul jos, și când taie cu toporul trebuie să pună fereastrăul jos, și și-ar fi pierdut prin întuneric sau toporul, sau fereastrăul, sau chiar

și pe-amândouă, și n-ar mai fi putut lucra la scară. Ar fi așteptat să vină dimineața să se facă lumină, ca să le poată găsi și să înceapă să mai lucreze la scară. Și foarte bine că a pierdut El toporul și fereastrăul și n-a putut să lucreze noaptea, că, dacă începe să lucreze acum dimineața, dă Sașa peste El și L găsește. Foarte bine că le-a pierdut!

25

Nu era niciun semn că timpul ar fi trecut pe-acolo, în chip de oboseală, lehamite sau altă formă. Era o zi nemărginită, cu vânturi calde și ușoare, care nu făceau decât să legene capetele portocalii și galbene care-și deschideau gurile la adierile plăcute, ca niște pui de pasăre la auzul bățăilor de aripi. Era o zi imensă care nu se mai termina, în care întunericul nu era decât o parte neînsemnată și noaptea se prelungea peste măsură de puțin, și era, între a vedea și a nu vedea, ca o clipire de pleoape. Mergeau amândoi prin câmpul cel galben, fără să se gândească decât la cerul, care, fiind atât de aproape, se atingea de pământ, la doar câțiva pași înaintea lor, ațînându-le calea, ca un perete. Era o liniște deplină, în care cuvintele ei s-ar fi putut asemana cu niște pietricele aruncate într-o apă întinsă și limpede.

26

Se aplecă peste spinarea ei primejdioasă, tare și păroasă. Nu mai era lată și nici dreaptă, se ascuțise și se îndoise, aproape ca o barcă. Numai părul o făcea să nu mai semene cu o barcă. Semăna cu o șa păroasă. O șa pe care te puteai așeza. Cât de mult se schimbase și cât de urâtă putea să fie cu burta aceasta mare și creată, din care atârnav două rând un de țâțe. Unele dintre ele erau pline de balegă. Nu mai era grasă și nici dreaptă. Spinarea i se ascuțise și era urâtă. Și părul o năpădisese parcă și mai mult.

Sașa umblă și săptămâna viitoare prin pădure, dar nu-L găsi pe Dumnezeu. Își zise că poate mai are El ceva de făcut prin pădure și de aceea nu pleacă. Găsea însă de fiecare dată că la scară se mai lucraseră. Era aproape gata acum și stătea lungită în brebenei. Dar Dumnezeu nu se vedea nicăieri.

Nicolai Arsenievici se trezi de dimineață, își luă toporul și fereastrăul și merse în pădure. Tăie ultimele bețe și le bătu în cuie. Ieși o scară bună, așa cum își închipuise el. Îi plăcea lui Nicolai Arsenievici această scară. Se așeză pe ea. Scoase o țigară și o aprinse. Fuma acum și era liniștit. Avea cea mai lungă scară din lume!

Se mai uită la ea, o mai lovi de câteva ori cu piciorul și o măsură pe toată cu șchioapa. Era cea mai lungă scară, fără-ndoială! Se aplecă, o prinse cu mâinile și încercă să o ridice. Dar nu reuși. Cum s-o ridice? — gânde Nicolai Arsenievici. Nu se gândise. Va chema, se vede, un elicopter, atunci când vine să strophească viile. O va ridica el. O va agăța cu sârmă de elicopter și o va ridica. Dar parcă nu asta i se părea lui Nicolai Arsenievici cel mai important. Important era că el, Nicolai Arsenievici, avea acum cea mai lungă scară din lume. Se mai uită la ea. O mai lovi cu piciorul. O mai măsură o dată și o lăsă acolo.

27

Nicolai Arsenievici ducea o viață liniștită de om care și-a văzut în sfârșit dorința vieții sale împlinită. Era printre puținii, desigur, și el știa asta. Dormea bine și mânca bine, și putea să-și viziteze, de câte ori voia, scara din pădure. Nimeni nu știa de secretul său, așa încât era aproape greu de înțeles pentru cine făcuse Nicolai Arsenievici această scară. Pentru că nimeni nu avu să-l invidieze niciodată pe Nicolai Arsenievici pentru lucrarea sa nemaîntâlnită. Dar nici el nu simți niciodată nevoia să se destăinuiască vreunui dintre săteni. În inima sa, Nicolai Arsenievici era omul cel mai invidiat, pentru că numai el avea această cea mai lungă scară din lume.

Sașa abandonă și el în curând urmărirea sa din pădure. Nu-L întâlnește nicidecum pe Dumnezeu. Era însă un sentiment plăcut să știi că El se află acolo. Și că de fiecare dată când te împiedicai de scara aceea uriașă îți venea în minte gândul că Dumnezeu nu a plecat încă și încă se mai putea să-L întâlnești într-una din zile, să-L surprinzi taman în clipa când o ridică și se pregătește să se urce în cer. Sașa se gândise că poate îi plăcea aici și de aceea nu vrea

să plece pentru că este vară și este cald, și poate să doarmă în pădure. Dar la iarnă va trebui să plece numaidecât pentru că nu mai poate sta să doarmă în copaci, pentru că nu au frunze și se vede și nici pe jos nu poate să doarmă în zăpadă. E frig și El nu este nici iepure și nici vulpe ca să aibă blană și ar îngheța. Sașa știa asta, pentru că oricine se culcă beat în zăpadă îngheață și moare. A auzit-o de mai multe ori. Dar până la iarnă mai era atâta vreme.

Pentru că ziua de 22 aprilie era tot mai aproape, Sașa avea emoții tot timpul. Ziua de 22 aprilie era ziua lui Vladimir Ilici. Anume în această zi, cu mulți ani în urmă, Sașa nu știa exact când, s-a născut Vladimir Ilici. Dar ziua aceasta era așteptată de Sașa pentru că în această zi va fi făcut pionier. Sașa avea emoții, mai ales pentru că presimțea că nu va ajunge pionier niciodată, așa cum a fost amenințat de Nadejda Petrovna. Nu vei ajunge niciodată pionier, spunea Nadejda Petrovna, toți copiii vor fi pionieri, dar tu cred că n-o să mai fi pionier niciodată! O să-ți crească barbă și tot n-o să fii pionier! Și când au fost primiți în pionieri primii elevi din clasă, Sașa nu a fost primit, pentru că nu învăța bine. A doua oară pentru că a desenat porcării. Porcăriile acelea cu omul cu mușchi pe care l-a ascuns în bancă. Și de această dată Sașa se temea să nu mai facă ceva să nu-l primească în pionieri. Sașa nu desena nimic și aproape că nici nu vorbea, de frică să nu spună vreo prostie și să-l audă cineva să-l pârască. Sașa umbla în fiecare zi la școală și nu fugea de la lecții. Scria tot ce i se dădea și învăța poezii. Nu mai umbla în pădure după scară, nu se îmbulzea la autobuz și nu striga la hopuri. Dimineața se spăla pe față. A făcut și un arătător pe care i l-a dus lui Nadejda Petrovna. Era nerăbdător să vină odată ziua aceea. Sașa era atât de îngrijorat încât se temea să nu moară până atunci și să nu ajungă. I se părea că autobuzul se răstoarnă. Ar fi preferat să se ducă pe jos până la școală, să nu se răstoarne autobuzul și să moară. Se temea de întuneric și de ploaie, de vânturile mari și de animale. Se temea chiar și că cineva ar putea să-l omoare

pur și simplu sau să-l fure, să-l țină undeva ascuns până după această zi și să-i dea drumul când nu va mai fi nicio nevoie, căci nu se va mai putea face nimic. Dar dacă toate acestea nu se vor întâmpla, Sașa va ajunge pionier. Aceasta era cu adevărat liniștitor. Sașa își închipuia că așa este fericirea.

De dimineață până seara, Sașa se gândea ce va face când va ajunge pionier. Va fi, cu siguranță, mai bun și îi va ajuta pe bătrâni, va purta cravată și va părea mai mare. Va fi serios și-și va pieptăna părul într-o parte, ca și pionierii-partizani pe care îi vedea zilnic pe panoul din holul școlii. Se va spăla bine cu săpun și-și va pieptăna părul în partea dreaptă. Va uda pieptenele și-l va aranja frumos, acolo în vârful capului, unde nu se așază nicicum. Nu și-l va pieptăna în partea stângă niciodată. Nici măcar ca să vadă cum i-ar sta. De fapt, nimeni din pionierii pe care i-a văzut nu purtau părul pieptănat în partea stângă. Nu era bine. Numai Hitler se pieptăna pe partea stângă.

A văzut-o pe Sonia cum a intrat în școală. Mai întâi și-a ras picioarele de răzătoare, pe urmă și le-a curățat cu un băț. Avea sandale albe și ciorapi până sub genunchi, și ținea umbrela deschisă când se curăța. S-a poticnit o dată și s-a prins cu mâna de răzătoare și a lovit cu umbrela o altă fată care se curăța. S-au uitat una la alta pe urmă s-au aplecat și se curățau mai departe. Era o ploaie foarte mărunță.

Toți copiii stăteau la rând la răzătoare și se împingeau unul pe altul să se grăbească. Sașa s-a curățat mai înainte și a intrat în școală și aștepta. Când a ajuns în dreptul elevului de serviciu, Sonia a ridicat talpa să o controleze. Talpa era curată și Sonia a intrat, dându-i elevului de serviciu un bobârnac peste nas. Sașa a văzut că acolo unde aveau sandalele găuri ciorapii erau uzi și pătați.

Au început să înflorească copacii. Deasupra casei erau câțiva vișini și un măr. Aveau flori albe și roz, iar de departe păreau că sunt niște flori mari crescute peste noapte. De parcă un uriaș le-ar fi înfipt cu degetele lui

mari în iarbă și a plecat. Dar nu se putea crede prea mult în uriaș. Acesta era doar un gând frumos. Pentru că atunci când te apropiai de florile acelea mari care-au crescut în iarbă, îți dădeai seama că erau numai niște copaci. Niște simpli copaci care înfloriseră. Fără-ndoială că erau frumoși. Dar nu erau atât de frumoși cum ar fi fost dacă erau flori. Niște flori mari pe care le-a sădit cu degetele sale uriașul și a plecat.

28

Sări din pat. De acum încolo trebuia să se trezească repede, să nu mai stea sub plapumă. Sări și-și trase repede pantalonii. Își căută sub pat ciorapii, dar nu-i găsi. Îi căută în bocanci. Până la urmă, când își mai reveni puțin și simțurile i se deșteptară, a văzut că a dormit în ciorapi. Dormi cu ei ca de obicei. Ar fi vrut să și-i scoată, așa cum se cuvine unui viitor pionier, să-și scoată ciorapii înainte de culcare, dar a uitat. Era prea târziu, trebuia să plece. Cu degetele amorțite de somn își trase bocancii și trecu în fața oglinzii, unde își aranjă părul. Și-l pieptănă pe dreapta, așa cum se cuvine unui pionier. Pe urmă își trase cămașa și-și luă ghiozdanul. Ceasul cel roșu cu tălpi de fier ca o sanie avea acul cel scurt la opt și acul cel lung la nouă. Acul cel mic, subțire și galben, stătea la șapte, ca întotdeauna, și Sașa nu-și putea aduce aminte dacă sunase sau nu. Ghiozdanul i se hurduca în spate și Sașa îl luă într-o mână, alergând cât putea el de repede. În fața gardului care împrejmuia tabăra nu se vedea nimeni. Nu mai era nimeni acolo. Sașa căută pe jos și găsi urma proaspătă a autobuzului pe care o netezi cu piciorul. I se părea că mai simte încă un miros de benzină și de căldură, și și-i închipui pe Vanea și pe Mikea cum își scot moriștile afară pe geam și fluieră. Ce va spune Nadejda Petrovna? Va striga la el și îi va spune să se facă văcar și căruțaș. Că este păduchios și că mai bine s-ar spăla. Că ar fi fost mai bine să nu se nască și ar fi fost mai bine... Își puse ghiozdanul în spate și merse încet, cu capul plecat, până la capătul satului. Cred că Nadejda Petrovna avea dreptate să-i spună așa. Mai bine nu s-ar fi născut să scape

autobuzul de două ori în aceeași săptămână! Dar poate avea să-l mai scape și mâine, cine știe? Se opri și o luă înapoi spre casă. Îi părea rău că s-a născut așa de departe de școală. Așa de departe de toate. Au început să se audă porțile deschizându-se și, de după ele, mănate de cineva, ieșeau în drum vacile. Sașa nu înțelegea niciodată de ce atunci când ies în drum, taman atunci vacile încep să se balege. De ce nu se bălegau în grajd toată noaptea, dar se bălegau taman atunci dimineața, drept în mijlocul drumului, de parcă s-ar fi pus la cale să murdărească drumul? Sașa se uita la ele și le vedea aburul care le iese din nări. Același abur le ieșea și din balegă și de peste tot, Sașa când se uită, văzu același abur, cum se ridică din livadă și de pe șes. Pe lângă el a trecut baba Vera cu o vacă mare, târcată, cu burduhan și vițeluș mic. Au zis: bună dimineața, bună dimineața. Vițelușul cel mic s-a oprit și s-a uitat speriat la Sașa, pe urmă a fugit după vacă și după baba Vera. Îi era puțin frig numai în cămașă și-și băgă mâinile în buzunar. În aceeași clipă, parcă special pentru el, de după livadă ieși soarele. Își întoarse capul și se mai uită o dată la baba Vera. Poate că era mai bine să se facă văcar? Are dreptate Nadejda Petrovna. Hai acasă.

— Mai bine niciodată decât acum!

— Mai bine nici acum decât niciodată!

— Mai bine ne-ar călca tractoarele din Kazahstan, să facă din noi pâine și sare!

— Pentru oamenii săraci din lumea-ntreagă!

— Să mănânce copiii și bătrânii!

— Să fie mulțumiți.

— Să fie veseli.

— Să zâmbească ca o rază de soare printre nori.

— Mai bine am fi mers în Kazahstan.

— Sub soarele torid, să mergem cu tractorul.

— Să ne lumineze calea cu lanterna.

— Să tragem brazde late în jurul lanului în flăcări.

— Să fim mai veseli decât albinele.

— Ca niște hârciogăși! Să apărem de peste tot, din găuri, holdele patriei să le salvăm!

- Să umplem podurile cu grăunțe!
- Ambarele!
- Pivnița și dulăpioarele!
- Hudițele!
- Satele și orașelele!
- Raioanele!
- Să nu ne pară rău!
- Că am murit degeaba!
- Nu!
- Niciodată!

Își văzu țara din autobuz. Era frumoasă, dar tristă. Era frumoasă pentru că avea copaci frumoși care înfloriseră în săptămâna aceea peste tot și de departe semănau cu niște flori mari, pe care peste noapte le semăna un uriaș și pentru că avea iarbă verde și iazul până la care ajungea scara lui Dumnezeu. Și era tristă pentru că în această zi lui Sașa i se păru că a crescut dintr-odată foarte mare și că poate înțelege și face tot despre ce întotdeauna i se spunea că nu poate să înțeleagă și nu poate să facă. I se păru că a crescut dintr-odată atât de mare încât n-ar mai fi putut învăța nimic niciodată, pentru că totul îi era cunoscut și-i păru rău că învățase totul atât de repede și că s-ar putea ca viața de acum încolo să i se pară plictisitoare, pentru că toată lumea învață abia atunci când crește mare de tot, iar el era atât de mic. Dar, pe de altă parte, aceasta era și-un fel de bucurie, pentru că Sașa și-a dorit dintotdeauna să știe tot și să crească mare cât se poate de repede și acum își vedea dorința aceasta împlinită. Era bucuria că aflase, în sfârșit, totul, dar și părerea de rău că mai departe viața ar putea să devină plictisitoare, căci poate gândul acesta de a crește mare și de a învăța totul s-ar mai fi cuibărit vreodată în inima lui și-atunci nu l-ar mai fi putut împlini. Bucuria aceasta și părerea de rău se întâlneau undeva în pieptul lui Sașa și împreună făceau ca țara să pară și tristă și frumoasă. Bucuria făcea țara lui Sașa frumoasă iar părerea de rău o făcea tristă. Prin fața geamului alergau stâlpii și copacii de pe marginea drumului iar mai încolo se vedeau, plecând,

iazul și pădurile de pe deal, care păseau încet de tot din urma stâlpilor și copacilor de lângă drum, care alergau. Păreau că pleacă undeva departe, unde și-au propus să ajungă copacii și stâlpii de pe marginea drumului, mai repede, și dealurile din depărtare, pădurile și iazul, mai încet. De parcă cei dintâi ar fi fost tineri și grăbiți și ar fi alergat, iar cei din urmă ar fi fost mari și obosiți, și ar fi pășit din urma lor. Sașa se întreba dacă se vor întâlni cu toții acolo unde și-au propus să ajungă, acolo unde, probabil, este un deal sau o vie, sau un lan mare de păpușoi, care nu se mai văd din geam de unde este Sașa și unde ele se pot opri să se odihnească. Și dacă ele s-ar întâlni acolo, sau nu s-ar întâlni, iar copacii de lângă drum și stâlpii care aleargă ar fi grăbiți și tineri, iar dealurile, iazul și pădurile din depărtare ar fi bătrâni și ar veni încet, atunci Sașa s-a gândit că el este un copac sau un stâlp de lângă drum, iar baba Vera și Babușca, așa cum o poreclesc toți copiii pe Paraskovia Fomovna de la a treia „E”, sunt niște dealuri mari, care se văd sub pădurile din depărtare. Ele merg încet și gâfâie, parcă le vede. Dar cine știe, poate că vor ajunge, totuși? Poate că acolo, undeva, unde poate-i un deal, o vie sau un lan mare de păpușoi, va trebui să se oprească, să stea să le aștepte? Poate că se vor întâlni, cine știe?

29

Timpul care trecuse le ocolise viața, căci ei erau înăuntrul vieții, ca într-o cutie puternică și nevăzută, care nu se deschide niciodată. Soarele și cerul încăpuse în această cutie și-un vânt ușor, care nu înceta să bată, agitând poalele subțiri ale rochiței și părul lui rar, cafeniu, în care mănutele ei își făcuseră cuib. Câmpul care se întindea pretutindeni păstra aceleași culori galbene și portocalii, încât era de înțeles că nici pe el timpul nu-l atingea în niciun fel și florile lui rămâneau proaspete de dimineață până seara. Niciun animal și nicio gâză nu se vedea, nici nu se auzea, pe tot întinsul aceluși câmp, încât ei, dacă ar fi putut să-și dea seama, ar fi înțeles că sunt singurii locuitori ai vieții lor.

- Ce facem cu cocoșul? întrebă Vladimir Ilici, răsucindu-și mustața mică, roșcată.
- Mergem în Polonia la colibă.
- Să-l ducem în Polonia?
- În colibă, nu va da nimeni peste el.
- Mă tem, sincer să fiu, Felix Edmundovici. Mă tem eu de Polonia lor. Nu prea am încredere.
- Să fie oare mai bine lângă Volga? O vizuină mică, ceva?
- Mai bine să-l împăiem până acolo, să fie ca un exponat de muzeu. O specie rară, le spunem, singurul exemplar. Iar acolo îl facem la loc, vedem noi cum facem.
- Vreți să spuneți că îl pentru pe uscat, până cu până, și le lipim pe un cocoș de plastilină? Iar carnea o dăm de-o parte și o păstrăm până ajungem în Polonia? Iar acolo scoatem carnea, lipim penele la loc și avem cocoșul nostru dintotdeauna?!
- Întocmai, Edmundovici! Ce-i drept, ideea cu plastilina nu mi-a venit în cap. Dar bine că suntem împreună și ne ajutăm unul pe celălalt.
- Eu asta am spus-o doar așa, prin deducție. Dar sunt sigur că ea a existat undeva adânc în subconștientul dumneavoastră.
- Cine ea? întrebă Vladimir Ilici speriat.
- Ea, plastilina din care să facem cocoșul.
- Cu toate că nu sunt un materialist vulgar, trebuie să recunosc, Felix Edmundovici, că plastilina aceasta ar fi putut exista, într-adevăr, undeva în adâncurile subconștientului de care vorbiți, atât de mult mi s-a atașat de penitență.
- Vreau să mă refer în continuare și la celelalte câteva probleme majore, nu puține, Vladimir Ilici, și dumneavoastră știți asta, care frământă în această perioadă dificilă din istoria noastră întreg proletariatul, să mă refer mai pe larg.
- Ceea ce spuneți dumneavoastră aici este într-adevăr mișcător. Oamenii ca dumneavoastră ar trebui să conducă popoare!

— Ca să le îndrume pe drumul cel bun, știu.

— Da, și să le spună ce este bine și ce este rău în această lume!

— Dar plastilina din subconștientul dumneavoastră ne poate servi mult, Vladimir Ilici.

— Ce-i de făcut atunci, Felix Edmundovici?

— Să acționăm, Vladimir Ilici, cu cât mai repede cu atât mai bine.

— Dar mai concret, Felix Edmundovici, mai concret. Dubiile, aluziile și neclaritățile, atât cât și vorbele neduse la capăt, au băgat omenirea în rahat! Asta ți-o spun eu, dintr-o teorie de-a mea mai nouă, inventată nu demult, Felix Edmundovici!

— Cocoșul, dacă îi smulgem penele pe uscat, și penele, toate ca una, le lipim pe plastilina care, în subconștientul dumneavoastră, după cum chiar dumneavoastră v-ați referit, există, putem obține, ca urmare a acestui transfer de pene de pe cocoșul viu pe cocoșul de plastilină din subconștientul dumneavoastră, cum am zis, încă un cocoș, dacă nu identic, cel puțin asemănător.

— Este o idee, Felix Edmundovici!

— Pe lângă asta, conform principiului extragi una pui alta rămâne ceea ce ai extras, ne alegem cu două, sau chiar trei kg, dacă lăsăm și mașele, de carne de cocoș perfect comestibilă!

— Da. Și pe care noi o putem mânca, nu-i așa?

— Noi amândoi, până nu vine proletariatul!

— Și lor le arătăm cocoșul de subconștient?!

— Vom spune că, iată, cocoșul este, el stă acolo, nu vă faceți nicio grijă și că, dacă doriți, îl putem tăia oricând, dar de ce să ne grăbim atâta?

— O! Edmundovici! Nu prea am încredere!

Amurgea. În pădure se făcuse aproape întuneric și numai cerul părea să se fi păstrat luminos, ici și colo, printre crengile copacilor. Vladimir Ilici explica ceva și arăta cu mâna, iar mâna stângă și-o ținea în buzunarul de la pantaloni, ca de obicei. De altfel, așa a și rămas el în

toate tablourile de mai târziu, cu o mână în buzunar, iar cu alta în aer, explicând, probabil, ceva foarte greu de înțeles. De data aceasta însă, Vladimir Ilici scoase mâna stângă din buzunarul stâng și o băgă în buzunarul drept, încercând să scoată ceva cu degetele, pentru că mâna dreaptă îi era ocupată în discuție. După ce își întoarse buzunarul pe dos, scoțându-l afară, Vladimir Ilici scoase în degete zece ruble mototolite. Gesticulând în continuare, fața i se luminea dintr-odată și zise:

— Edmundîci, dar ce mai face Nadea? am uitat săntreb.

— E bine, ca de obicei, Vladimir Ilici. Și vă transmite salutări.

— Am înțeles că are în grijă niște copii săraci, e adevărat?

— Da. I-a găsit pe stradă, în timp ce mureau de foame, și i-a salvat. Zice că sunt niște copii foarte inteligenți și sunt dornici să afle cât mai multe despre Revoluție și despre dumneavoastră, Vladimir Ilici.

— Maladeț Nadiușa! Nu se dezmințe! Și? Le-a povestit ceva despre mine?

— Toată ziua numai asta și face, încât săracii copii umblă cu degetele în urechi prin casă! Glumesc, Vladimir Ilici, bine face Nadenica, așa și trebuie!

— Acești copii, Edmundîci, vreau să știi, sunt noua generație! E ceea de ce avem nevoie, Edmundîci, sunt cei care vor duce mai departe idealul măreț al Revoluției! Sunt generația de mâine, ei sunt chiar noi în viitor! Dar nu așa oareșcum, nu! Ci modelați de experiența necesară pe care numai timpul este în stare să ne-o dea! Și pe care noi cu tine n-o avem! Uite-așa, dragă Edmundîci!

— Ar trebui să investim mai mult în ei...

— Tocmai de aceea Nadiușa face bine ce face! Instinctul matern, Edmundîci, instinctul matern! Ce știm noi, bărbații, despre asta, Edmundîci? Nu știm nimic!

— Natura-Mamă! Vladimir Ilici, ea le știe pe toate!

— Rahatu-Mamei! Dragă Edmundîci, lipsa de perseverență! Neglijența! Și alte asemenea boli ale

poporului rus! Iată ce-ți voi spune eu ție, Edmundîci!

— Vreți să spuneți că noi suntem singurii vinovați?

— Întocmai!

— Nu Natura-Mamă?

— Noi Edmundîci! Numai noi!

— Și-atunci?

— Numai ea, Nadenica, știe adevărul!

— Știe, da!

— Numai și numai ea, Cleopatra noastră! Uite ce, Edmundîci, când ești în Petersburg, transmite, te rog, Nadiușei aceasta și pup-o fierbinte din partea mea. Spune-i că Valodenica al ei este viu și nevătămat, și lucrează cu și mai mare înflăcărare pentru cauza Revoluției. Spune-i că Revoluția va veni! Numărul admiratorilor mei crește pe zi ce trece. Spune-i, Edmundîci, și transmite-i asta din partea mea...

Vladimir Ilici întinse în sfârșit cele zece ruble, care asudaseră, între timp, îndreptându-le mai întâi, ca să le dea mai multă prestanță.

— Pentru copii, să-i spui, Edmundîci!

Vladimir Ilici tăcu o clipă și ochii i se umeziră.

— Din partea unui revoluționar, așa să-i spui!

Pe drumul de lângă pădure se auzi un bârnâit de tractor. După ce s-au convins că nu li s-a părut și că tractorul într-adevăr se apropie, cei doi s-au suit în copaci și s-au ascuns.

30

Timpul trecea încet dar repede. Așa simțea Sașa că trece timpul. Când se gândea la ziua de 22 aprilie, timpul parcă trecea încet. Dar când se gândea la altceva, timpul trecea repede. Așa se întâmpla întotdeauna când aștepta Sașa ceva. Niciodată nu trecea timpul repede. Iar când nu aștepta nimic, timpul trecea repede de tot, încât lui Sașa i se făcea ciudă pe timp. Cu toate că știa el că timpul nu are nicio vină. Dar Sașa se mai gândea că s-ar putea să fie două feluri de timp, unul care să treacă repede și unul care trece încet. Și timpul care trece încet era vinovat că trece prea încet. Dar numai timpul acesta era vinovat, celălalt

nu era vinovat deloc. Lui Sașa nu-i plăcea că timpul cel încet se nimerea tocmai atunci când aștepta el ceva. Parcă-i făcea în ciudă. Iar când nu aștepta nimic, parcă niciodată nu se nimerea timpul cel încet. Tot așa era și fumul, atunci când stătea lângă foc, întotdeauna venea înspre el. Și când se ducea în partea cealaltă, unde nu era fum, fumul venea iarăși înspre el. De parcă voia să-i facă în ciudă lui Sașa. Așa era și cu timpul. Când aștepta ceva foarte tare, timpul trecea încet. Când nu aștepta nimic, timpul trecea repede. Încât Sașa când aștepta ceva își băga în cap să nu mai aștepte, ca să amăgească timpul cel încet să-l lase să vină pe timpul cel repede. Dar nu reușea niciodată. Pentru că chiar dacă-și băga el în cap că nu mai așteaptă, totuna aștepta. Iar timpul simțea asta.

Nici nu voia să se mai ducă acasă. Ar fi fost mai bine să se plimbe prin livadă. Să treacă râpa și după stufăriș să găsească un loc sub un copac și să stea acolo. Ar fi stat acolo până la amiază și s-ar fi gândit. Dacă voia, ar fi putut să meargă prin pădure. Sau să se ducă pe dealuri, iar la amiază să coboare și să se ducă acasă. Nimeni nici n-ar fi știut că n-a fost la școală. Căci nu și-ar fi dat seama. Ar fi aruncat ghiozdanul și și-ar fi scos hainele. Se duse totuși acasă. Era de-ajuns că nu s-a dus la școală, n-ar fi putut să și mai mintă. Măcar ceva bun să facă și el în viața lui, să se ducă acasă și să recunoască.

Dar se gândi, totuși, să se mai plimbe prin livadă. Găsi o scândură și o băgă în ghiozdan. Își va face o morișcă mare pe care o va scoate afară pe geam. S-a gândit că poate să facă o morișcă foarte mare. Dintr-o scândură mare-mare? Și să o prindă cu sârmă de autobuz. Când va porni autobuzul, morișca se va învârti și ei se vor ridica de la pământ, și vor zbura pe sus. Dar să nu spună la nimeni că el a legat morișca de autobuz.

31

Gurskii Victor.

Reazanova Angela.

Grigorenko Vladimir.

Ciornaia Inga.

Bohanțov Roma.

Vakulovskii Alexandr...

Să te îmbraci frumos Vakulovskii, să nu vii cu cămașa asta răpănoasă, că nu te primesc! Bohanțov, și tu la fel mai spune-i lui mamă-ta să-ți mai spele pantalonii, nu vezi că strălucesc? Poți să razi rapănul cu cuțitul de pe ei! Nici nu știu ce pionieri o să mai fiți și voi! Să te tunzi, Vakulovskii, să nu mai vii cu floaca asta! Of, că tare m-am săturat de răpănoși! Chiar nu vă văd mamele voastre când plecați de acasă? Dar cred că și acasă tot într-un rapăn trăiți, cu porcii la grămadă!

Capetele erau plecate. Sprijiniți cu fundul de speteaza scaunului rămâneau să stea în picioare, n-aveau curaj să se uite la Nadejda Petrovna. Pe unele bănci apărură o fâșie de lumină, care venea printre perdeaua din fereastră. Bohanțov se scărpină după ureche, ca atunci când nu știe lecția, și se ștergea la nas. Se auzea cum scârțâie scaunele și Inga, care se juca cu pixul, îl scăpă pe jos. Dar ce erau aceste cuvinte de ocară, pe care le-au mai auzit de-atâtea ori, pe lângă bucuria de a se auzi citați în lista candidaților la pioniere? Ar fi suportat să ia și bătaie.

— Vakulovskii, uite că ai ajuns și tu pionier, învață și tu o poezie, una mică, pentru mintea ta. Măcar atâta lucru să faci și tu. Să arăți că meriți. Că n-ai prea dat dovadă în ultima vreme. Măcar pe aceea: „Da, a fost copil și Lenin, da' a fost și el școlar...”, c-o știe toată lumea. Am zis să te scriu și pe tine acolo, să scap odată.

Nici n-ar fi vrut să mai stea la școală. Nu auzea nimic din ceea ce spunea Nadejda Petrovna. Nu mai putea să scrie, stătea și se gândea. Timpul parcă ar fi început să treacă și mai greu. Parcă în timpul încet, în care nimerise ultima vreme, s-ar fi strecurat un timp și mai încet, așa încât timpul cel încet de înainte să pară repede de tot. Abia a răbdat să treacă o lecție. Dar mai era încă și matematica, la care nu putea să stea și să nu scrie. Căci trebuia măcar să copieze de pe tablă. S-a săturat de cifrele lor! Era atât de nerăbdător să iasă afară. Să se ducă aiurea, să se bucure. Să nu spună la nimeni că l-au citit și pe el. Dar să

se afle din altă parte. Și toți să știe că Sașa va fi pionier. Să se uite la el și să-l întrebe: „Ce, Sașa, am auzit că te primesc în pionieri?” Și el să nu mai poată de bucurie. Să stea serios și să nu dea pe față.

Dar nu făcu nimic din toate acestea. Nici nu l-a întrebat nimeni nimic. S-a dus după școală și s-a așezat jos, pe o cărămidă. A scos din ghiozdan scândura și un cuțit. S-a pus să-și termine morișca. Până venea autobuzul, mai erau două ore. Surcelele săreau în jurul lui Sașa și pe pantaloni. Era în jurul lui alb, de parcă s-ar fi scuturat un cireș. O pată roșie se prelinse pe morișcă și Sașa o ciopli să rămână albă la loc.

A hotărât să nu mai scoată morișca pe fereastră. Suit în autobuz, scoase din ghiozdan cartea și începu să învețe. Cartea i se mișca pe genunchi și de câteva ori chiar s-a închis. Sașa mișca din buze și se ținea cu o mână de tâmplă. Din când în când închidea și ochii:

Vin acasă în april

Mii de rândunici

În april, în april

S-a născut Ilici...

Câmpul de parcă ar fi înflorit din nou. Galbenul și portocaliul părea că se aprinse și mai mult. Cerul era albastru și, dacă te uitai mai mult, vedeai că se mișcă încet de tot, ca o cârpă curată, pusă la uscat. Pe această cârpă pleca un desen, un desen atât de mic pentru o cârpă atât de mare, pe care doar ei n-ar fi putut să-l vadă. Poate, dacă l-ar fi văzut, ea l-ar fi îndrăgit. L-ar fi decupat și l-ar fi lipit pe o hârtie. Ar fi lăsat o gaură în cer, care să îi aștepte până se întorc. Însă desenul acesta va rămâne nevăzut pentru ei, căci, iată, el se decupează singur cu încetul, fără să lase nicio gaură cu nicio bucățică de umăr sau de panamă, sau măcar jumătate de sandă, așa cum ea, dacă l-ar fi tăiat cu mâna, ei n-ar fi putut să nu le lase.

32

Își bandajă de cu seară degetul și se puse să mai repete poezia, ca să o știe bine de tot. Nimeni nu se așteaptă ca Sașa să spună această poezie, care era cântec.

El l-a mai auzit și la radio și la televizor, și știe foarte bine cum se cântă. S-ar putea ca Sașa nici să nu recite această poezie, ci să o cânte, pentru că ea este un cântec. Când Nadejda Petrovna va spune: „Hai, Sașa, spune și tu poezia cu da a fost copil și Lenin”, Sașa va spune: „nu, Nadejda Petrovna, dacă se poate, eu să cânt un cântec, pentru că poezia aceasta este prea ușoară”. „Ce cântec știi tu?”, ar întreba Nadejda Petrovna. „Cântecul despre ziua de naștere a lui Vladimir Ilici Lenin Ulianov”, ar spune Sașa. „Dar, stai puțin, Vakulovskii, ar spune Nadejda Petrovna, tu nici măcar n-ai fost la școală când noi am învățat acest cântec, spune mai bine poezia”. „Mai bine spun și poezia și cântecul” ar zice Sașa. „Ei hai, Vakulovskii, ar zice Nadejda Petrovna, spune poezia și zii și cântecul”, dar în mintea ei s-ar gândi „n-are de unde să știe Vakulovskii și cântecul, și poezia”. Dar Sașa ar tuși mai întâi, ar scoate mâinile din buzunar, și ar privi înainte:

Vin a-ca-asă în a-a-pril

Mii de răă-andunici

În april, în april

S-a năă-scut I-lici

Turnă apă în lighean și se spală pe cap. Se dezbracă până la brâu și se spală pe mâini și pe gât. Bâjbâi cu ochii închiși prosopul și se șterse. Nu se pieptănă, își scoase pantalonii și rămase în chiloți. Se descălță și de ciorapi. Puse ligheanul și se băgă și cu picioarele. Se așează pe scaun, dar se ridică repede, căci era ud și-și udă chiloții. Luă săpunul și-și săpuni picioarele până la genunchi. Le frecă bine și le șterse cu prosopul. În lighean rămase ceva alb, de parcă ar fi nins. Așa ceva i se lipise și lui Sașa de picioare. Când cobâlțai puțin cu degetul apa, zăpada se ferise la o parte și dedesubt văzu o apă cafenie și sură. Sașa se gândi că vede rapănul de care vorbește tot timpul Nadejda Petrovna și vru să-l culeagă cu mâna, să-l arunce. Dar ceea ce semăna atât de tare cu zăpada se împrăstia și Sașa n-o putea culege. Sașa voia să curețe apa de rapăn, ca și cum Nadejda Petrovna ar fi fost de față, iar lui i s-ar fi făcut foarte rușine. Cu toate că el știa că Nadejda Petrovna

nu are cum să vină să se uite în lighean. Îl împinse cu piciorul sub masă și merse în vârful degetelor până la pat. Era curat și-i miroseau mâinile a săpun. Se gândi cum se va pieptăna mâine dimineată și cum se va îmbrăca în cămașă. Își va lua ghiozdanul și va merge la autobuz. Se va sui în autobuz. Se va așeza pe scaun. Se va uita pe fereastră. Se va uita înainte. Se ridică din pat și stinse lumina. Se băgă iar în pat. Mai repetă o dată în minte poezia.

Se trezi înainte ca să sune ceasul. Ieși repede din pat și fugi la fereastră, să vadă cât e de lumină și dacă nu cumva este înnoirat. Se duse apoi și se uită la ceas. Mai era încă o oră întreagă până ar fi trebuit să se trezească. Își trase totuși pantalonii și-și luă și ciorapii. Aprinse, ca de obicei, lumina. Se duse la oglindă și-și închipui că spune poezia. Lipise mâinile de corp și stătea drept. Se dădu puțin pe partea stângă, ca să nu i se vadă degetul bandajat, căci nu-i plăcu. Ieși desculț în verandă și hotărî să-și prăjească singur ouăle. Aprinse aragazul, pe urmă sări în sandalele tatii și fugi după casă. „Ce ai, Sașa, n-ai stare să dormi? Uită-te și tu cât e ceasul!” Când se întoarse, aragazul era stins și mama cotrobăia somnoroasă prin verandă. „Du-te, băiete și te culcă, că te trezesc eu când trebuie, că doar nu ești zălud”. Sașa intră în cameră și se opri la oglindă. Parcă nu se uită la păr. Într-o parte îi stătea ridicat și nu voia nici cum să se așeze. Scuipe în palme și-l lipi cu putere de cap. Dar părul se ridică înapoi. Ieși afară și-l udă cu apă rece, de-acolo de unde se spală tata și de unde se spală și el când e cald. Îl pieptănă pe urmă și umbla prin casă ținându-se cu mâinile de cap. Căută un fes prin dulap și și-l puse pentru că obosise să mai țină mâinile. Nici nu-și dădu seama când trecuse timpul și se auzi strigat de mama la mâncare. Aruncă fesul și se încălță. Mâncă repede și se-ntoarse la oglindă, ca să termine odată cu părul.

Ajunse primul la autobuz. Abia după ce așteptă mai mult, începuseră să vină și ceilalți. Se așeză mai în față, ca să nu se murdărească și tot drumul nu a vorbit cu nimeni.

De asta se și așează în față, ca să vină vreo babă ca să se așeze lângă el, să nu trebuiască să vorbească cu nimeni. Stătu înghesuit lângă fereastră și baba Galea când se așează zise: „uite ce băiețel cuminte”. I-a mirosit a căldură și a lapte tot drumul și, printre celelalte gânduri, mai trebui să și-o închipuie pe baba Galea cum mulge vaca înainte să vină la autobuz. Cu toate că vacile erau curate și lui Sașa îi plăcea laptele, atunci când mirosea a lapte de la babe lui Sașa i se făcea greață. Nici n-ar fi băut lapte muls de baba Galea. Se gândi că are cravata în ghiozdan și la întoarcere va scoate capul pe fereastră, iar cravata va fâlfâi. El și-ar fi legat-o încă de acasă, dar știa că nu are voie și încă le-a mai zis și Nadejda Petrovna să nu fie cravatele boțite. Ce frumoasă stătea ea, împăturită într-un caiet. E roșie și netedă. Pe șes ceața începu să se ridice. Printre sălcii se vedea cum pe iaz se lungește auriu soarele. Îl văzu și pe Nichifor, care atunci când auzi autobuzul își întoarse capul, se uită, pe urmă aruncă undița și continuă să pescuiască. Era atât de liniștită și atât de frumoasă țara lui. Livada de pruni care urmă după iaz, brigada de tractoare, celălalt iaz. Ferma de vaci de deasupra iazului, toate, de parcă le vedea prima oară. De parcă s-ar fi pregătit și ele pentru a intra în rândurile pionierilor. Soarele le lumina și ele erau atât de frumoase. Sașa se gândi că poate pentru el. Au aflat de undeva că l-au citit și pe dânsul în listă, chiar dacă el n-a zis la nimeni, așa cum s-a gândit atunci când și-a auzit citit numele. Sașa se cutremură și vru să plângă, căci, pentru o clipă, el chiar simți că totul e adevărat.

33

După a patra lecție i-au strâns pe toți într-o clasă.

— Toți octombrii, care vor fi făcuți astăzi pionieri, să se ducă în cabinetul 22! Se sătură să aștepte cele patru ore, dar acum, când o auzi pe pioniervoajată strigând, parcă-ar fi vrut să mai fie măcar o oră, căci începu să-i tremure picioarele și parcă i se făcu și frig. Își luă ghiozdanul și ieși din clasă. Pe coridor alergau băieții din a patra „E” și unul i-a tras un șut în fund celuilalt. L-a prins

în colț și i-a mai dat vreo două palme peste cap, și încă un șut. Din capătul coridorului se auzi un fluierat și se deschise o ușă, care strigă așa: „Lozinskii, tu nu știi cine fluieră!? Ia treci încoace, Lozinskii, pușor!” Pe urmă se auzi Lozinskii, care strigă: „a-a-a! a-a-a!”, ieșind de după ușă cu mâinile la cap. Când se făcu liniște, Sașa era deja în cabinetul de biologie, în care erau tot felul de borcane, în care pluteau broaște tăiate, șoareci și șopârle. Văzu și fluturi, și o mulțime de gândaci, înfipti cu acul în cap. Sașa nu mai fusese până atunci în cabinetul de biologie și nu avea de unde să vadă așa ceva. Mai erau și alți octombrei, care umblau prin clasă și arătau cu degetul, și râdeau. Sașa s-a oprit lângă o broască tăiată, din care ieșeau mațele. Broasca ținea ochii închiși, parcă era om și mâinile și picioarele în lături. Apucă borcanul să-l cobâlțâie. „Bună ziua!” Ușa se deschise și înăuntru intră șefa de studii cu un catalog subțioară.

— Ia, toată lumea să se alinieze frumușel! Lăsați mortăciunile, hai! Nu vă interesează pe voi! Ia, alinierea reperor!

Trânti catalogul pe masa de lângă tablă și ieși afară. Ușa s-a deschis și înăuntru au intrat fete și băieți mai mari. „Băi! Ia luați labele! Repede alinierea! Ce, Bohanțov, vrei vreo două peste bot?”

Băieții mai mari au ferit repede băncile și-au făcut loc să încapă toată lumea. Ușa s-a deschis și au intrat șefa de studii, Nadejda Petrovna, pionierovojata cu steagul și încă două fete. „Ia deschideți voi o fereastră, că pute-aici”. Un băiat mai mare sări repede și deschise fereastra.

— Ei, parcă - așa mai merge. Ia să vedem dacă au venit toți. Toți au venit?

— Da-a-a.

— Ce da-a-a? Ia să vedem, cine n-a venit? Reazanova, este?

— Da.

— Grigorenko este?

— De-a

— Ciornaia, Inga este? Unde ești Inga?

- Aici.
- Bohanțov?
- Este.
- Vakulovskii Alexandr, cine-i Alexandr?
- Eu.

— A, tu? Și, să vedem, de la a treia „E”. Matveenکو Anastasia! Anastasia este? Nu-i Anastasia? Și-atunci de ce spunei că sunteți toți?! A treia „E”, cine mai este de la a treia „E”?

- Eu.
- Cum îți spune ție, ia să vedem?
- Krulikovskii.

— Așa-a Kru-likovskii... ia du-te tu și spune-i lui căscata de Matveenکو să vină.

— Mai departe... Nu mai este nimeni mai departe. Înseamnă că cei mai mulți codași sunt totuși ai dumneavoastră, Nadejda Petrovna, ia uitați la ei ce frumusei sunt, unul mai deștept decât altul! Înapoi au intrat mai întâi Krulikovskii, care gâfâia și-și trăgea pantalonii, și se uita prin clasă, de parcă ar fi vrut să mai fugă și nu avea loc, pe urmă a intrat Babușca cu Matveenکو de mână și, după ce i-a tras o palmă după ceafă, a trimis-o pe Matveenکو în rând, iar ea s-a dus lângă șefa de studii și Nadejda Petrovna.

— Moachino! Ea se ducea acasă! Bine că a ajuns-o Krulikovskii din urmă, că ea, moachina, se ducea acasă!

— Ar trebui nici să nu o primim în pionieri, Paraskovia Fomovna, să se ducă dracului acasă dacă se grăbește!

- Să știți că asta ar trebui să facem.
- Matveenکو, vrei să te primim în pionieri?
- Da.
- Și-atunci de ce te-ai pornit acasă?
- Am uitat.

— Foaa-rte frumos! Ia auziți, Paraskovia Fomovna, să uiti că te primesc în pionier! Dumneavoastră, Paraskovia Fomovna, ați uitat când v-au primit în pionieri și v-ați pornit acasă?

— Vorbesc eu cu ea mai târziu, Vera Ivanovna. Am să aflu eu ce și cum!

— Să începem dar.

— Începem, că nu mai are nimeni de venit. Sunt toți, da?

— Așa, copii, aliniați-vă frumușel și fiți atenți la mine. Repetați după mine cuvânt cu cuvânt. Când am să spun eu „eu”, voi să repetați toți după mine „eu”.

— Eu!

— Eu!

— Acuma vă spuneți fiecare numele. Începem de-aici.

— Krulikovskii Vadim!

— Matveenکو Anastasia!

— Vakulovskii Alexandr!

— Bohanțov Roma!

— Gurskii Victor!

— Ciornaia Inga!

— Grigorenko Vladimir!

— Reazanova Angela!

— Intrând în rândurile!

— Intrând în rândurile!

— Organizației Unionale Pionierești!

— Organizației Unionale Pionierești!

— Vladimir Ilici Lenin!

— Vladimir Ilici Lenin!

— Făgăduiesc solemn!

— Făgăduiesc solemn!

— Să-mi iubesc fierbinte Patria!

— Să-mi! mi! iubesc fierbin! inte! Patria!

— Tria!

Vera Ivanovna spunea cuvintele atât de repede și atât de multe, că Sașa n-avea timp să le repete și, dacă voia să le țină minte pe primele, le uita pe ultimele și, dacă voia să le țină minte pe ultimele, le uita pe primele. Când își reveni, nu mai striga nimeni și-n clasă se lăsă o liniște veselă și încurcată.

— Ei, și-acum legați cravatele! Unde-s cravatele? Dați-le-ncoace! Pionierii mai mari să lege cravatele celor

mici! Pionervojata apucă steagul cu mâna stângă, iar dreapta o duse la cap și avea pe cap o bonetă roșie cu colțuri. Pionierii mai mari au legat cravatele pionierilor mai mici și lui Sașa i-a legat-o un băiat din clasa a șasea, pe care îl chema Andrei. Nu i-a plăcut lui Sașa cine i-a legat lui cravata. Pentru că lui ar fi trebuit să i-o lege o fată, nu Andrei. Erau destule fete acolo care ar fi putut să i-o lege. Parcă nici nu s-a făcut pionier din cauza lui Andrei aista! Și chiar îi era ciudă pe Andrei. Ar fi vrut să-i spună lui Vera Ivanovna, dar îi era rușine.

— Pentru Cauza Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, pionieri, fiți gata! Haideți, copii, ce trebuie să ziceți?

— Întotdeauna gata!

— Așa, duceți frumușel mâinile la tâmplă și încă o dată: „Pentru Cauza Partidului Comunist al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, pionieri, fiți gata”!

— Întotdeauna gata!

— Și-acum, știe cineva vreo poezie, vreun cântec despre Lenin?

— Inga, ne spui tu ceva? Să spună Inga, că ea a ridicat prima mâna, hai Inga.

— Eu vreau să povestesc o povestire despre o fetiță simplă dintr-un sat îndepărtat din Rusia și cum a ajutat-o pe ea Vladimir Ilici Lenin.

— Spune, Inga, că este foarte interesant. S-s-s-s! s-o ascultăm acum pe Inga! Bohanțov! dacă ai ceva de spus, te ascultăm acușica și pe tine.

— Cândva, demult, trăia într-un sat îndepărtat din Rusia o fetiță. Părinții ei erau săraci și nu aveau bani să-i cumpere haine. Dar Tania umbla la școală în fiecare zi, căci voia să învețe bine ca să ajungă pionier și doctoriță. Și ea mergea pe jos la școală. Și avea numai niște papucei mici și îngheța la picioare, și la mâini, căci părinții ei nu aveau bani să-i cumpere ceva de îmbrăcat, căci erau săraci. Dar ea mergea pe jos la școală. Dar pe-acolo pe unde trăia Tania era o cale ferată și trecea trenul. Dar trenul nu oprea acolo unde trăia Tania și se ducea mai

departe. Și-atunci Tania i-a scris o scrisoare lui Vladimir Ilici Lenin și i-a povestit despre viața ei. I-a zis lui Lenin că ea are niște părinți săraci, care n-au bani. Și-atunci Lenin i-a zis la tren să se oprească și acolo unde trăia Tania și s-o ducă la școală. Și de-atunci Tania nu mai mergea pe jos la școală ca să înghete. Iată așa a ajutat-o Vladimir Ilici Lenin pe Tania.

— Dar pe tine Nastia, te-a ajutat Vladimir Ilici cu ceva? Cum crezi tu Nastia?

— Eu cred că m-a ajutat, pentru că noi trăim într-o țară liberă și avem manuale și medicamente și părinții noștri au cu ce să ne îmbrace. Cu toate că eu aș fi vrut foarte mult să-l văd pe Vladimir Ilici, să mă ajute ca pe Tania.

— Dar de ce? Nu te ajută destul?

— Chiar foarte mult, Nadejda Petrovna, dar numai așa ca să-l văd, că el era așa de bun...

— Mai știe cineva vreo poezie? Sașa vrei să spui tu? „Da a fost copil și Lenin...” Hai spune, Sașa.

— Eu vreau să spun un cântec...

— Ce cântec vrei tu să spui?

— Despre Lenin...

— Ia să vedem ce-o să ne cânte Sașa despre Lenin, hai, Sașa, vină mai în față și scoate mâinile din buzunar.

Sașa scoase mâna dreaptă din buzunar, iar stânga o lăsă, căci nu-i plăcea că avea degetul bandajat. El ar fi vrut ca Nadejda Petrovna să mai întrebe: „dar de unde știi tu Sașa cântecul despre Lenin?”, și el i-ar fi zis că l-a învățat singur din carte și că l-a mai auzit și la radio, dar Nadejda Petrovna n-a întrebat nimic și lui Sașa i se părea că totul se întâmplă prea repede și că nu iese cum vrea el. „Scoate mâna din buzunar, Vakulovskii, că nu ești la piață! Unde ai mai văzut tu pionieri cu mâna în buzunar?” Sașa scoase mâna și se dădu puțin pe stânga așa cum făcuse și în oglindă, ca să nu i se vadă degetul.

— Dar ce ți-ai făcut la deget, Vakulovskii?

— M-am tăiat...

— Iar tu cu porcii tăi! Hai, spune odată cântecul și

du-te la loc. Sașa nu mai tuși, așa cum avea de gând și nici măcar nu se uita înainte, ci își opri privirea pe broasca din borcan din care ieșeau mațele și ținea ochii închiși, și mâinile și picioarele în lături.

Vin acasă rând u... nici...

Mii și mii... în april...

— Of, Doamne, rând unici!

Sașa nu mai putea să se uite la nimeni, dar auzea cum toată lumea râde cu voci mai subțiri și mai groase, ca și acelea pe care le-a auzit când a intrat în cabinet și toată lumea râdea de broaștele tăiate din borcane. Ia spune tu, Angela cum e cântecul? Iar tu du-te la loc, Vakulovskii!

Vin acasă în april

Mii de rând unici în april în april

S-a născut Ilici...

Mai departe Sașa nu a mai auzit nimic. Capul lui s-a umplut de broaște tăiate și râsetele acelea, care semănau cu niște palme și trăsături de păr. Își închipui că este foarte roșu și din cauza asta i se făcea și mai tare rușine. Ar fi vrut mai degrabă să fie o broască tăiată într-un borcan pentru că de ele chiar dacă râde cineva lor nu mai poate să le fie rușine. Și nu roșesc.

34

Abia așteptă să se termine totul și să iasă odată afară. Să nu se mai audă nicio poezie și nicio voce. Să nu se vadă șorturi și ciorapi albi, să stea undeva deoparte. Nici n-auzi când li se spuse: „gata”, ci se luă și el după ceilalți atunci când au început să iasă afară. În dreptul borcanului cu broasca și-ar fi dorit să se oprească, să se mai uite o dată, dar nu se mai opri, căci cineva îl împinse din urmă și se trezi în înghesuiala de pe coridor. Se strecură repede printre ceilalți și se amestecă cu alți copii să nu-l mai recunoască nimeni.

Soarele și vântul cald de afară i-au alungat borcanele din cap. Se mai gândi încă o vreme cum ar fi să-și facă el acasă un borcan cu broaște, pe urmă gândul acesta îi dispăru și-i apăru altele o mie. Sașa chiar încercă de câteva ori să numere cam câte gânduri are în cap, dar ele

erau atât de multe, încât Sașa a hotărât că are vreun catreliion de gânduri și că nu le mai numără. Sașa a vrut să numere și stelele și tot n-a putut, cu toate că în unele nopți stelele erau așa de puține, că nici nu trebuia să le numeri prea mult. Erau vreo douăzeci de stele. Mai bine și-ar fi luat morișca și-ar fi fugit prin fața școlii, pentru că era așa cald și frumos afară. Se duse și se rezemă de gard, sub o salcie.

În fața școlii erau mai multe sălcii, care creșteau chiar lângă gard. Sașa chiar se gândise de mai multe ori ce-o fi fost mai întâi, gardul sau sălciile, pentru că prea creșteau sălciile lângă gard. Primăvara, când începeau să le crească frunzele, o mulțime de crengi atârnavă până aproape de pământ și sălciile semănau cu niște case. Acolo puteai să te ascunzi de ploaie și să rupi vergi cu care să te bați. Sașa a primit odată vreo două vergi din astea peste cap și nu i-a venit să plângă. Dar dacă o să crească mare, Sașa o să-i apuce de piept și o să-i trântescă pe toți sub gard, până o să le rupă oasele. Soarele începu să ardă și Sașa își scoase jacheta, și rămase în cămașă. Vântul bătu puțin și colțurile cravatei se mișcă, unul chiar îi trecu peste umăr. Sașa ar fi vrut să se uite cum îi fâlfâie cravata, dar își zise că se va uita el când va fi singur, odată. Acum se uita drept înainte, ținând o mână rezemată pe gard, așa cum a văzut el că se țin doi prieteni de umăr. Își ridică ghiozdanul de jos și-l puse în spinare peste cămașă. Își aranjă jacheta pe mâna stângă și porni de acolo.

Când dădu colțul școlii și nu mai putea să-l vadă nimeni din cancelarie, și nici din clase, își scoase cravata și o băgă în buzunar. Trânti ghiozdanul și se rezemă de un copac. Va sta acolo până va trece. S-ar putea să mai aibă lecții, căci este mai mare, trebuie să aibă mai multe lecții. O va aștepta acolo până va trece. A început să se sature să stea acolo singur, lângă copac. Clopoțelul sunase și-afară nu mai rămăsese nimeni. Cei care au terminat lecțiile, ca el, s-au dus acasă, iar cei care erau mai mari și mai aveau lecții s-au dus în clasele lor și nu mai era nimeni. S-a dus să vadă ce mai este pe stadion, pentru că auzea o minge

cum sare. Și-a luat ghiozdanul și a urcat delușorul. Era un deal prea mic, l-a urcat repede. N-a stat prea mult, pentru că nu avea nici timp. Se așezase pe ghiozdan lângă poartă și a adus mingea de două ori. I-a tras cu piciorul și a văzut că zboară bine. Pe urmă și-a luat ghiozdanul și s-a dus înapoi la copac.

Nici nu voia să joace fotbal pentru că nu știa să bată goluri. De ce să se încurce pe-acolo și să nu bată niciun gol? Mai bine-și cumpără într-o zi o minge și bate într-însa până-o să zboare mai sus decât copacii! Pe urmă poate și el să joace fotbal, să le bată toate golurile deodată. A văzut la magazin vreo douăzeci de mingi. Și dacă la iarnă-l lasă cu uratul, își cumpără una și o umflă. Pe urmă o să vadă el cum umblă toți băieții după el și-l roagă să le dea oleacă mingea. Trânti ghiozdanul jos și se așază. De unde era el, se vedea foarte bine colțul școlii și-nca o bucată lungă de gard, și două sălcii. Colțul lăsa să cadă o umbră albăstrie care-l acoperea și pe Sașa. Dincolo era soare și pământul era uscat, iar pe sub gard crescuse o iarbă verde, pe care încă n-o călcase nimeni. Era și sub copac puțină iarbă, dar mult mai mică decât cea de sub gard, pentru că pe aici trecea cărarea care duce la stadion și aici întotdeauna-i puțină iarbă. Sașa se ridică de pe ghiozdan și se duse să se sprijine de colțul școlii, unde era soare, ca să se încălzească. Soarele-i bătea drept în față și Sașa închidea pe rând câte un ochi. Din când în când mai trecea câte un om pe stradă și se auzeau numai niște păsări care ciripeau și mingea cum sare sus pe stadion. Pe urmă se auzi un zbârnăit, care-l trezi pe Sașa din moleșală și dincolo de fereastră a început gălăgia, și se auzea cum se trântesc scaunele, răsturnându-le pe bănci. În câteva clipe curtea s-a umplut de băieți care fugeau și-și dădeau șuturi în fund și palme după cap. Pe urmă au început să iasă fetele și Sașa fugi să-și ia ghiozdanul.

O văzu cum se aplecă și-și trase ciorapul alb până sub genunchi. Își dădu părul pe spate și-și aranjă poșeta pe umăr. Sașa simți cum i se zbate inima și parcă voia să se așeze jos. Ghiozdanul parcă se făcuse foarte greu și

începuse să i se zbată inima și-n burtă. Se amestecă printre alți băieți și se duse până la copac. A hotărât să o aștepte aici. Când a văzut că apare de după colț, Sașa scoase cravata din buzunar și rămase cu ea în mână. Când se apropie de tot, Sașa simți ceva în gât, așa cum simțea când voia să plângă, iar cineva îl puneă să mănânce. Sonia trecu atât de aproape, încât era să-l atingă cu geanta.

— Sonia!

Ea și-a întors capul și s-a uitat la Sașa. Sonia mergea atât de încet, încât Sașa nici nu-și dădu seama, dacă ea se oprise sau poate mergea încet mai departe. Lui Sașa i se făcuse deodată frică și rușine și-i păru rău că o strigase.

— Ce vrei?

— Vreau să-mi legi tu cravata.

— De ce? Nu știi să ți-o legi singur?

— Nu. Da vreau să mi-o legi tu.

Mâna lui Sașa atârna în jos pe lângă pantalon și, poate, dacă-ar fi avut putere, ar fi boțit-o și-ar fi băgat-o înapoi în buzunar. Mâna nici nu avea putere să se miște și-atunci când Sașa își dădu seama că e chiar mâna stângă și i se vede degetul lui bandajat, de care îi era atât de rușine, mâna rămase în continuare nemișcată, lăsând să atârne până aproape de pământ o jumătate de cravată.

— Hai, dă încoace, vină să-ți arăt cum se leagă.

Sașa îi simți mâinile cum îi ridică gulerul la cămașă și cum îi trecu cravata pe după gât. Simți mirosul din sticlă mică și lunguiață ca un păpușoi mic de sticlă și i se păru că chiar atinse cu nasul șorțul ei alb, atunci când se aplecă să-i aranjeze peste cravată gulerul.

— Gata.

Sașa n-a mai văzut la nimeni un nod atât de frumos! După ce l-a făcut, ea l-a mai apăsă odată cu degetul. Sașa ar mai fi stat să se uite la ea cum pleacă, dar îi era rușine. Ce-ar fi zis ea dacă l-ar fi văzut? Și mai treceau și alți copii pe-acolo. Își luă ghiozdanul și dădu colțul școlii. Voia să umble pe undeva. Să-l bată soarele și să-l sufle vântul. Colțurile cravatei îi fâlfâiau la piept și simțea că și părul i se zburlește de la vânt. Deseară, când își va scoate

cravata, o va pune-o pe pernă. Și perna va miroși și ea ca și sticlăța mică cu creștături ca un păpușoi mic de sticlă. Nu mai avea nimeni cravată care să miroase așa. Știe el bine cum miroase o cravată. Se duse să umble prin oraș. Să treacă prin piață și prin magazine.

35

Văzu acolo mingile galbene și roșii, pe care le luă în mână, să vadă dacă sunt grele. Văzu teniși și haine de care poartă sportivii și o pereche mare de tot, care cred că era 48. Oare cine are un picior atât de mare? Dar cred că nu avea nimeni, pentru că nimeni nu le cumpăra, stăteau acolo din clasa întâia. Nu a văzut pe nimeni să le cumpere. Puse mâna pe o pompă de umflat mingile și se jucă cu ea. Desfăcu un tricou roșu cu număr.

— Ia fugi de-acolo! Hai, ieși afară, vrei să cumperi ceva?

— Mă uit.

— Ia nu te mai uita, hai, pune la loc și ieși afară!

Vânzătoarea avea căciulă mare, roșcată și halat albastru. Ținea o riglă mare în mână, pe care, când se sătura, o puneă între două mese, ca să nu mai intre nimeni. Când Sașa trecu printre mese, vânzătoarea îi trase o riglă peste picioare și-i spuse să nu-l mai prindă pe acolo. Se duse în piață. Măcar aici nu strigă nimeni la el. Își cumpără un pahar de semințe de 20 de copeici și le vârsă în buzunar.

Mai puse mâna pe mașini, pe garduri și pe pereți. Lângă WC-ul public de lângă piață văzu un câine și vru să-i tragă o piatră în cap, dar s-a răzgândit. Câinele ar fi schelălăit și-ar fi ieșit cineva, și l-ar fi tras de ureche. Câinele s-a uitat la el și s-a dus. Pe urmă parcă i s-a făcut milă de câine. În stație nu mai era nimeni. Trecu totuși pe acolo să se uite. O luă încet pe jos. N-avea de ce să fie supărat. Afară era cald și frumos, se putea merge și pe jos.

Poate că ziua avea ceva special, poate că era prea odihnit, dar simțea că nu-i mai este lene să meargă pe jos. Simțea că nu-i mai este lene de nimic și nici frică. Putea să meargă pe jos zile întregi. Putea să stea dezbrăcat în

zăpadă. Nu i-ar fi frică de nimic. Ar fi putut să ridice cu mâinile o piatră mare de tot. Poate și pentru că era soare și frumos afară și venise primăvara, și asta îi dădea un fel de putere și de bucurie. Dar de atâția ani venea primăvara, însă ca în ziua aceasta n-a fost niciuna. Simțea că poate să sară în iaz și să înoate îmbrăcat. Putea să se bată cu un neamț și să rabde ace sub unghii. Din livada de pruni și de sus din pădure i se părea că aude partizani și tancuri care bârnăie. În lanul cu sfeclă erau multe mine și bombe, și pe drumul pe unde mergea el. Nici nu se temea să calce. Nu-i era frică de nimic. Dacă ar fi venit partizanii, i-ar fi dat și lui un automat și l-ar fi făcut partizan, și l-ar fi luat cu ei în păduri să omoare nemții. Când nemții ar fi trecut pe-acolo, el s-ar fi suit într-un copac și le-ar fi dat cu o piatră mare în cap. Ar fi legat piatra cu o ață și ar fi tras-o înapoi la el, pe urmă ar fi aruncat-o în cap la alt neamț, ca să nu ia cu el un sac de pietre. După aceea le-ar fi luat automatele și tancurile. S-ar fi suit în tanc și s-ar fi dus să-i cheme pe ceilalți partizani. Le-ar fi dat și lor automate și tancuri, și pe urmă ar fi omorât toți nemții.

— Ridică-te!

— Să-l descălțăm și să-l dezbrăcăm!

— Mergi înainte, partizanule!

— Stropește-l cu apă rece, dacă nu vrea să spună!

— Să-l ardem cu fierul roșu!

— Nu vrea să spună nimic!

— Nu se teme de Hitler!?

— Duceți-l desculț pe zăpadă și lăsați-l să înghețe toată noaptea, pe urmă o să-i smulgem unghiile cu cleștele!

— Îl jupuim de viu și punem sare!

— Lovește-l cu automatul în cap!

— De ce nu plânge?

— Și ce dacă e un copil, e partizan, duceți-l la spânzurătoare!

— Uh! mi s-a făcut frig chiar și cu cojoc!

— Uitați-vă la el, că nici nu tremură! Dezbrăcați-l de tot și turnați apă, băgați-l cu fața în zăpadă!

— Să-l ducem la Hitler!
— Să hotărască odată ce facem cu el!
— Hitler, l-am adus pe partizan, ce facem cu el? Nu vrea să spună nimic, l-am stropit și cu apă rece, dar nu se teme.

— Cine, copilul acesta nu se teme de armata germană?

— E un partizan. Nu se teme de nimic.
— Duceți-l în zăpadă și împușcați-l!
— Mergi înainte!
— Ridică-te!
— Lovește-l cu automatul în cap, îi curge sânge din gură.

— Aici că e o râpă mai adâncă.
— Pregătiți-vă, soldați!
— Unde sunt ceilalți partizani?
— Îți dăm bomboane și nuci!
— Tort și sirop!
— Un poloboc cu miere și biscuiți!
— O să mori ca și ceilalți!
— Legați-i ochii!
— Pregătiți-vă, soldați!
— Foc!
— Du-te tu, soldatule și dă niște zăpadă peste el.
— Dar este plin de sânge, peste tot e murdară zăpada.

— Nu e murdară, e roșie ca și armata sovietică, ce vine peste noi.

— Las-o să vină, îi vom împușca pe toți, ca pe acesta.
— Am împușcat pe unul, dar pe toți nu-i vom putea împușca niciodată.

— Ți-e frică, fiurer?

— Copilul acesta nu-mi mai iese din cap.

Luă o piatră și o aruncă în iaz. Apa sări, pe urmă se prefăcu într-un talger care crește. Luă altă piatră și o aruncă din urma celeilalte. Își închipui cum se duce piatra la fund, cum se sperie peștii, pe urmă se întorc, se apropie de piatră și se uită. Se duse până la mal să caute o

broască.

36

Împinse poarta cu piciorul, trase un picior la strachina câinelui, feri ligheanul din ușa și, fără să-și mai scoată ghiozdanul, se duse la oglindă. Își feri jacheta și se măsură cu privirea. Era un pionier adevărat. Dacă s-ar mai pieptăna oleacă și nu s-ar ști cine este, ar putea fi fotografiat și lipit pe un perete. Dacă l-ar chema cineva, s-ar duce la război.

Leși afară să vadă dacă nu e cineva prin grădină. Nici în grădină, nici pe după casă nu era nimeni. Ar fi vrut să-l vadă așa îmbrăcat. Din cauza cravatei, parcă și cămașa și jacheta păreau mai noi. Nici nu păreau așa de prăfuite. Se aplecă și-și scutură pantalonii, și-i întinse puțin. O luă încet prin grădină, pe sub copaci și, după ce trecu gardul, merse încet mai departe, până pe deal. Acolo, unde cerul părea atât de aproape de pământ, încât cu un băț mai lung l-ar fi atins. Se așeză lângă un tufăriș pe o buturugă de nuc. Cineva l-a tăiat demult de tot și Sașa nu l-a văzut niciodată. De parcă nici n-ar fi fost niciodată copac, ci numai o buturugă cafenie. Poate nici n-ar fi fost mai bine să fie un copac. Ce ar fi fost dacă în loc să stea pe buturugă, să trebuiască să se cocoteze în copac? Poate că nici nu s-ar fi văzut așa cerul, casele și dealul. Însă așa se vedeau atât de bine! Așa cum le cunoaște Sașa dintotdeauna. De la înălțimea acestei buturugi. Sașa își sprijini coatele pe genunchi și stătu așa mai multă vreme, pe urmă se sprijini cu palma de pământ și văzu că-i umed. Începea să nu mai fie atât de cald. Soarele de la amiază parcă mai slăbise și vântul, care părea mai înainte cald, acum parcă se mai răcise. Era însă plăcut și luminos. Un nor mare se împrăstia deasupra lui Sașa. În altă parte cerul era albastru, iar peste dealul celălalt se vedeau niște nori mărunți. Jos în sat, baba Hania săpa în grădină. În câteva grădini ardeau focuri de frunze și iarbă greblată. Chiar dacă focurile nu se vedeau, Sașa știa că ele ard. Fumul se ridica printre copaci și, dacă vântul era liniștit, el se suia mai sus decât grădinile și chiar mai sus și decât

dealul, aproape de nori. Poate dacă ar fi fost Sonia aici, s-ar fi așezat cu el pe buturugă. Iar dacă n-ar fi încăput, s-ar fi așezat amândoi pe iarbă. Chiar dacă ar fi fost umed și ar fi fost rece, ar fi stat amândoi și s-ar fi gândit la ceva.

— De ce ard oamenii frunzele și iarba și nu le lasă în grădină?

— Pentru că în grădină se mai nimeresc și pietre, și bețe, și dai cu hârlețul în ele.

— Și-atunci de ce trebuie să ardă frunzele?

— Pentru că pietrele stau ascunse în frunze și bețele, și nu se văd.

— Dar și bețele ard, dar pietrele nu ard și tot îți rupi hârlețul.

— Le iei cu mâna și le arunci.

— Tu ai săpat vreodată prin grădină?

— Și de mai multe ori.

— Și nu-i greu?

— De ce să fie greu? Pui hârlețul și apeși cu piciorul. Eu apăs cu stângul.

— Și-i mai ușor cu stângul?

— E mai greu cu stângul, cu dreptu-i mai ușor. Dar eu nu pot cu dreptul. Cade hârlețul jos.

— Și-ai săpat mult?

— Vreo zece metri.

— Cred c-ai obosit.

— Eu nu prea obosesc, eu pot să sap și o sută de metri. Dar și iarba te-ncurcă la săpat, se prinde de hârleț.

— Și-ai dat și tu foc la iarbă?

— Și la toate celea am dat foc, și la grămezi de lemne!

— Și dacă se aprinde pădurea?

— O sting.

— Și nu ți-i frică să stingi pădurea?

— De ce să-mi fie frică? o stropesc cu apă!

— Ai stins vreodată vreo pădure?

— Nu, dar am stins iarba. Dar dacă s-ar aprinde pădurea, aș stinge-o și pe ea, aș arunca cu pământ și-aș bate cu cămașa. Și pădurea-i tot ca și iarba, numai că-i mai

mare.

— Dar tu ai fost în pădure?

— Dacă vrei, pot să te duc și pe tine prin pădure, eu știu atâtea locuri! Știu unde sunt cele mai multe lăcrămioare și știu și ciuperci, și un copac gros. Dacă mergi cu mine până la pini, am să-ți arăt unde se culcă porcii mistreți, dar eu nu i-am văzut niciodată. Pe-acolo trec și căprioarele, și veverițele rod nucușoarele de la pini. Ai văzut vreodată un cucuruz de la pini?

— Am văzut desenat.

— Dacă vrei, putem să strângem un sac întreg de cucuruji de pin. Acolo vin și veverițele și mănâncă. Dacă avem un sac la noi, o prindem în sac, când sare. Eu am văzut mai multe veverițe, dar când mă suiam într-un copac, ele săreau în altul și eu până mă dădeam jos să fug după ea, ea se suia în alt copac și n-am prins-o. Are noroc că mi-am uitat praștia acasă.

La moș Nichifor hămăi câinele și scârțâi poarta. Sașa se ridică. Se lovi de câteva ori cu palma peste pantaloni și începu încet să coboare. Când a ajuns la mal, sări și alergă puțin, ca să nu cadă.

— Acuma să mă iei și pe mine, eu nu pot să sar.

— Întinde mâinile, că te prind!

— N-o să mă poți ține!

— săi, că te prind!

Nici nu era grea. Chiar dacă-i în clasa a șasea, poate s-o ridice. O mai duse câțiva metri în brațe. Numai că era mai înaltă și se șârâia cu picioarele de pământ. Dar așa, nu era grea, dacă le ridica pe sus. Își scoase numai jacheta și pantalonii. Cravata o lăsă, luă peste ea un pulover verde. Iar colțurile cravatei le scoase pe deasupra. Puse pantalonii și jacheta pe scaun și după ce se mai uită o dată în oglindă, luă căldarea cu lături de lângă ușă și se duse la scroafă.

— Poți să duci o căldare așa grea?

— Pot să duc și două, dacă trebuie.

— Și nu ți-i greu?

— Îi oleacă greu, da pot s-o duc.

- Și nu te stropești pe pantaloni?
- Nu, c-o ridic pe sus.
- Lăturile le duci la scroafă?

Sașa roși și schimbă căldarea în mâna cealaltă. Simți printre degete făina udă de păpușoi și încercă să o ascundă, vru s-o șteargă de pantaloni. Oricum, avea să se murdărească din nou. Măcar de s-ar gândi la altceva. Dacă prindea o broască îi tăia burta cu cuțitul și-o băga în borcan? A găsit odată un șoarece mort. Să-și facă un scrânciob în grădină? Dacă taie un copac mare de tot? Apucă căldarea cu amândouă mâinile și-o duse. Lângă coștireață se opri să se odihnească. Auzi grohăitul, tropăitul și fleșcăitul. Geamătul și covițaitul. Luă un băț și-i trase vreo două peste bot. Covițai și mai tare. Luă lopata, îi trase peste cap, peste spinare și copite, până se băgă cu capul în colț și tăcu. Ridică căldarea să-i toarne în treucă. Grohăi iarăși, își băgă botul, scutură din cap și-l stropi. Puse căldarea jos și luă iar lopata, îi trase una peste bot. Se duse iar în colț. Ridică iarăși căldarea. Umbla din colț în colț și grohăia. Își băgă iarăși botul, o lovi cu fundul căldării. Se auzea fleoșcăitul din treucă și bolboroseala. Pe spate avea câteva pete vinete și pe rât, chiar sub ochi, avea o zgârietură cu sânge. Din treucă ieșea abur și mirosea. Ea grohăia ușor și gemea și scotea bulbuci. Din când în când își ridica capul și-l scutura.

37

— Credeți că pot crește în pădurea noastră atâtea ciuperci?

— Ciuperci și nucșoare, alune, toate cele!

— Nu le mănâncă veverițele și hârciogii? Rod și casă, dacă trebuie!

— Dacă ciupercile cresc atât de mari, nici nu ne mai trebuie copaci.

— Ca să facem loc pentru ciuperci?

— Sigur că da, dacă tot cresc ciupercile atât de mari, ar trebui să tăiem copacii, să le facem loc, să nu se ofilească ciupercile.

— Sunt ciuperci și roșii, și galbene.

— Numai trebuie să le udăm și să stăm lângă ele.

— Legăm niște ațe de ciuperci și, când vine iepurele să le ronțăie, îl legăm cu ață!

— Putem să prindem așa toți iepurii! îi legăm cu ață și-i ținem într-o groapă!

— Dar nu dăm cu pământ peste groapă, punem numai niște frunze și niște crengi!

— Și umplem o groapă plină de iepuri, și-i ținem acolo să nu mai fugă!

— Să crească ciupercile liniștit, să se facă mari!

— Pe urmă punem ața și prindem și hârciogii, și-i legăm cu ața!

— Da! Și trebuie să săpăm înc-o groapă pentru hârciogii!

— Umplem groapa cu hârciogii și punem frunze!

— Da! Și facem două gropi, una cu iepuri și una cu hârciogii!

— Pe urmă strângem toate ciupercile și le prăjim!

— Și facem și ouă prăjite cu ciuperci, și cu usturoi! Punem și carne de iepure, că avem!

— Hârciogii se mănâncă?

— Putem să facem mânuși și să le vindem. Dacă facem o mie de mânuși, niște mânușițe mici?

— Cam vreo trei ruble pe-o pereche de mânuși, dacă le facem bine?

— O mie de mânuși câte trei ruble, trei mii de ruble. Dar dacă le facem mai mici, facem și mai multe.

— Da, mai ales dacă mergi la drum, iarna, când îi zăpadă.

— Ce copaci frumoși!

— Am greblat toată pădurea, e foarte frumos!

— Da și văd că vreascurile le-ați scos la margine, foarte bine.

— Le-am scos, ca să nu fie gunoi în pădure, pădurea este o bogăție a naturii!

— Este bine că dumneavoastră aveți grijă de păduri.

— Pădurea este, în primul rând, verdeață și aer curat, de-acuma dumneavoastră cred că știți că pădurea

face oxigen.

— Aerul trebuie să fie curat, dragul meu. Numai așa putem să creștem o generație sănătoasă. Apropo, ce mai face Nadenica?

— Tot cu copiii, Vladimir Ilici, cresc, năbădăioșii! Uh, că-s dați dracului!

— De ăștia avem nevoie, Edmundîci!

— Ca oțelu! Nadejda-i maladeț!

— Cred că are și mult de lucru, dar Nadenica e-o fată muncitoare, nu cred că s-a plâns vreodată de ceva și-i place, Edmundîci, îi place!

— Eu mă întreb, Vladimir Ilici, dac-aș fi eu în locul ei, m-aș descurca oare?

— Trebuie să ai vocație pentru asta, Edmundîci! Nu e de ajuns să vrei, trebuie să și simți, iar pentru asta trebuie să ai vocație! Numai vocația, Edmundîci! Vocația și puterea de muncă! Asta are Nadiușa și n-avem noi!

— Ziceți că-i frumos în pădure, vă place.

— Da, foarte bună treabă.

— Așa ar trebui să facă fiecare, să-și facă ordine la locul de muncă. Să nu uităm, pădurea face oxigen.

— Așa ar fi bine, Edmundîci, dar încă mai avem nevoie de timp. Timpul le rezolvă pe toate.

— Sunt sigur că va veni o zi, când aceste probleme vor fi de natura trecutului.

— Să nu ne pripim, Edmundîci, niciodată să nu ne pripim. Cum se zice, măsoară de șapte ori și taie o dată.

Peste vreo două ore s-au întors și ei. Se întunecase de-acum și în casă ardea lumina. Mai întâi intră mama și se-auzi cum scârțâie ușa mai ușor și se aprinse lumina în verandă. Se auzi lătratul câinelui și tata vorbi ceva cu el și-l trimise la loc. Sașa stătea la masă și se uita într-o carte. Pe masă mai erau caiete și creioane, și ghiozdanul deschis. „Ce faci, Sașa, ai dat ceva la scroafă?” „Am dat”. „Ai găsit căldarea lângă ușă?” „Da, am dus-o și i-am dat și apă”. „Cum de-ai scăpat autobuzul?” „Am fost prin oraș”. „Și-ai venit pe jos? nu te-o ajuns nicio mașină?” „Da ce are, dacă am venit pe jos?” „N-are nimic. Ai mâncat ceva?” „Am

mâncat niște ouă". „Și cum a fost, te-au primit în pionieri?" „Aha". „Ia întoarce-te oleacă, să văd și eu cravata". „Ai dat ceva la scroafă?" „O dat, băietu, o dat". „Ai găsit căldarea lângă ușă?" „I-am dat-o și i-am dat și apă". „Și? Te-au primit în pionieri?" „M-au primit". „Ia stai oleacă, să-ți văd și eu cravata, scoate sfiteru". „Oho, să n-o dai jos, să dormi la noapte cu ea", râse tata. „Și ai venit pe jos, că am înțeles că ai scăpat autobuzul?" „Am fost prin oraș". „Nu te-o ajuns nicio mașină?" „Nu da ce are?" „N-are nimic, faci sport. Ai mâncat ceva?" „Am prăjit niște ouă". „Mâine te duci undeva sau stai acasă? Dacă te duci undeva, să dai ceva la scroafă, pe urmă să te duci și vezi că poimâine ai școală". „Dacă pe Lenin nu l-ar fi împușcat mai trăia mult oare?", întrebă Sașa. „Mai trăia, încă vreo douăzeci de ani", zise tata. „Totuna nu l-aș fi văzut", zise Sașa. „Poate nici eu nu l-aș fi văzut", zise tata. „De ce l-au împușcat?", întrebă Sașa. „Pentru că erau răi", zise tata. „Erau capitaliști?" „Erau și capitaliști și culaci, ei l-au împușcat". „Eu, dac-aș avea un pistol, i-aș împușca pe toți, zise Sașa, îi drept că partizanii nu se tem de nimic?" „Cum să se teamă? Partizanii nu se tem niciodată". „Și eu m-aș fi făcut partizan", zise Sașa. „Tu ai mâncat?" „Am mâncat ouă". „Te mai duci undeva?" „Nu". Pe urmă Sașa întrebă: „Ce fel de nume-i Sonia?" „Sonia? de la Sófia, sau în franțuzește Sophie", zise tata. „Nu mă mai duc, mă culc și eu", zise Sașa. „Ei hai dar, pune-te și dormi" zise tata.

Mai era atât de puțin până la paradă. Luni o să ducă bani pentru baloane. Trebuie să se pregătească. Să spargă sticle, să strângă pietricele.

38

Dincolo erau pădurile și apa, cele care nu se vedeau, erau păsările negre și zăpada. Cădeau frunzele și înverzea iarba, creșteau ciupercile roșii, ca jumătățile de cireasă, creșteau mușchii și petele de mucegai. Pe copaci se prindea promoroaca și seceta. Erau animale care se împrieteneau, garduri și nori care pleacă. El o ridicase de jos și o aruncase pe umeri. Oboseala se ascunse picătură cu picătură, ca sângele când se prelinge din botul unui

miel, roșu, pe o iarbă. Se strânse pe un brusture uscat, jos, la picioare, lângă un scaiete.

Picioarele se goliră de tot ce era rău. S-au scurs, odată cu oboseala, durerile scurte și nemulțumirea, se subțiară, se făcură mai mici. În jurul gleznei, curelele slăbiră, cataramele nu o mai strângeau. Ridică o mână și rupse o petală mare, portocalie, o duse la gură și o lipi. Suflă și îi dădu drumul să zboare, rotundă, peste câmp.

În aglomerație pașii li se amestecau, rândurile intrau unele în altele, totul se împrăștia și se aduna într-un organism călător. El se scurgea ca o lavă pe străzi, ca o zăpadă care se rostogolește. Așa cum firele se încălcesc și cresc împreună. Părea că a întins cineva o lână mare de oaie. Deasupra pluteau baloane și pancarte, cuvinte care se amestecau, cuvinte șușotite, cuvinte vorbite, cuvinte strigate. Totul la un loc și totul deodată. Octombrei, octombrei mici, octombrei mari. Pionieri mici, pionieri mari, comsomoliști, pancarte, voci de nicăieri, megafoane. Își duse iar mâna și-l împinse. Părea un balon frumos, portocaliu, un balon adevărat.

Începu să umble iarăși prin pădure. Urcă dealul, trecu pădurea cea mică, intră în arătură. Nu găsi nicio cărare, așa că trebui să și-o facă singur. Începu să bătătorească grâul, ca să facă o cărare. În fiecare an el mai făcea câte o cărare, pentru că toamna se păstra cărarea, iar iarna, după ce cădea zăpada și totul se făcea alb, nu se vedea nicio cărare, iar primăvara, după ce ieșea grâul, totul se făcea verde și iarăși nu era nicio cărare. Dar Sașa trebuia să treacă pe acolo, să ducă brebenei la porc sau să culeagă viorele, să se uite la copaci și să caute căprioare. Trebuia să-și facă o cărare, ca să nu i se încălcească picioarele prin grâu și-atunci când este rouă să nu i se scuture pe pantaloni și în sandale. Bătători vreo douăzeci de metri cu picioarele, pe urmă se opri și se gândi că-i mai ușor să tragă sacul după el atunci când se întoarce și să facă așa cărarea. Pământul era uscat și sacul nu s-ar fi murdărit decât de verde, așa cum i se murdăresc și lui pantalonii atunci când se bate cu cineva pe iarbă sau se

trânțește.

În livada de nuci se opri și puse sacul jos. Se uită mai întâi la un nuc, pe urmă se apropie și-l prinse cu mâinile. Trecuse un an și el mai crescuse, se simțea cu mult mai mare și mult mai puternic, ar fi putut să smulgă un nuc atât de mic. La rădăcina nukului creștea un smoc de iarbă, îl smulse mai întâi și-și făcu loc. Se gândi mai întâi să se odihnească, să se uite bine la nucul acela. Se așază pe sac și căzu pe gânduri. Nici n-ar fi avut ce face cu un nuc ca acela mic și subțire, l-ar fi putut smulge cu o mână, să-l apuce și să-l scoată afară! A și văzut cum se desface pământul în jurul nukului când trage el și-i smulge rădăcinile. Soarele îl bătea în cap și simțea cum îi dă putere. Coaja verzuie a copacului era crăpată în câteva locuri și asta îl făcea să pară și mai ușor de smuls. Sașa știa că nu este bine să rupi copacii și că un pionier adevărat nu rupe niciodată copacii, dar prea își dorea el să smulgă un copac, acuma, când e atât de puternic. Voia să vadă cât e de puternic, să știe dacă ceea ce se spune despre pionieri este adevărat. Dacă au putut ei să bată armata germană înseamnă că pot să smulgă o sută de copaci! Pe urmă l-ar fi pus înapoi în pământ, l-ar fi astupat cu pământ și ar fi bătătorit cu picioarele, numai să-l smulgă și-l pune înapoi. Copacul se va prinde, pentru că-i primăvară și-avea să-i toarne și niște apă, dacă trebuie, numai să-l smulgă. Simțea o putere atât de mare, încât ar fi putut să smulgă o pădure. Puterea i se zbătea în mâini și în cap, și-și duse mâna sub braț, și se pipăi. Vântul suflă ușor și crengile nukului se mișcară, și asta îl făcu să pară și mai ușor de smuls. Lui Sașa i se păru prea mic nucul acela, nici n-avea rost să strice un nuc, mai bine se duce în pădure și smulge un copac mai gros. Își luă sacul și se opri în marginea pădurii, lângă un carpen mai înalt. Îl lovi de două ori cu mâna și feri din jur frunzele moarte cu piciorul. Dacă smulge un copac ca acesta este mare de tot. Poate să se ducă la război. Își închipui copacul răsturnat cu rădăcinile în sus la marginea pădurii. Un stol de păsări se sperie și zboară, pe urmă vin și se așază pe copacul

răsturnat. Se gândi că poate ar fi mai bine să cheme pe cineva, ca să-l vadă, să creadă că Sașa smulge copaci. Dacă-l smulgea și nu chema pe nimeni, poate că ar fi zis: „du-te, măi, de-aici! n-ai smuls tu niciun copac, copacul era smuls, l-a smuls cineva cu tractorul”. Nimeni nu l-ar fi crezut. Ar fi zis: „du-te, măi, de-aici!” Și, poate, dacă ar fi încercat să mai smulgă un copac, poate că nu ar fi putut, taman atunci, numai ca să-i facă în ciudă, să nu mai smulgă încă un copac. Era mai bine să cheme pe cineva, pe urmă să smulgă copacul. Acum era atât de puternic, putea să-l smulgă. Vedea copacul cu rădăcinile în sus și păsările care zboară, pe urmă se întorc și se așază înapoi pe copac. Oare de ce n-ar fi putut să-l creadă? Poate că era mai bine să-i cheme. Prinse cu mâinile copacul și trase. Nu se mișcă deloc. Poate că numai undeva sus de tot, pe unde bate vântul. Se sprijini cu picioarele în pământ și trase și mai tare. Trase din toate puterile lui. Copacul nu se mișcă deloc. Rămase țeapăn în mâinile lui Sașa. Unde îi este puterea? Era atât de neputincios! Nu avea nicio putere. N-ar fi putut să smulgă nimic. Se scurse și rămase pe sac. Nu este un pionier adevărat.

— Lasă că ai tu putere.

— N-am nicio putere, am văzut.

— Numai tractoarele smulg copacii, oamenii nu smulg.

— Lasă-mă-n pace cu tractoarele tale.

— Tractorul smulge copacii, îți zic eu.

Se auzi un foșnet, pe urmă se văzu o pasăre mică zburând din tufiș. Se ridică de pe sac și se duse și feri frunzele. Lovi de câteva ori creanga cu piciorul, dar nu mai ieși nimic. Puse sacul sub braț și se adânci în pădure.

39

Nicolai Arsenievici își cumpără o pereche de iepuri și le dădu drumul în cușca pe care o avea după casă. De dimineață se duse pe coclauri să rupă un sac mare de buruian pe care îl aduse și-l trânti sub streășină, lângă cușcă. Ticsi jumătate de cușcă cu buruian pentru că jumătate o lăsă iepurilor pentru mișcare. Îi urmări să vadă

dacă mănâncă, pe urmă se duse în casă și-și turnă vin dintr-o cană roșie.

De câteva ori pe zi ieșea din casă, în momentele cele mai nepotrivite, după părerea lui, și se ducea să urmărească iepurii ca să-i surprindă. Se ascunse chiar după două lăzi pe care le târî după casă și petrecu câteva ore în încordare, dar nu descoperi nimic. După o săptămână de nedumerire hotărî să se consulte cu un specialist și-l vizită pe la amiază pe Kirușa.

Nicolai Arsenievici pășea aproape de tot de Kirușa și dădea din mâini. Pășea chiar prea aproape, pentru că Kirușa se lovi de câteva ori de el, dar merse mai departe și nu dădu importanță.

— Să fie drept oare, măi Kirușa? Pentru că-i alb? Dar ce au aiștia albi? Nu știu, parcă nu-s iepuri, parcă cine știe ce animale îs!

— Îs mari, zici?

— Mărișori, bre. Nu știu ce să zic.

— Nu știu, trebu să mă uit la dâșii.

Kirușa strânse din buze, încetini puțin, mișcă un umăr, pe urmă își continuă drumul lângă Nicolai Arsenievici.

În fiecare primăvară erau cel puțin câteva zile în care se organizau subotnice. Acestea puteau să aibă loc atât sâmbăta, așa cum arată și denumirea de subotnic, cât și duminica sau în altă zi a săptămânii, dacă aceasta este liberă și e cu roșu-n calendar. Dar, dintre toate, cea mai importantă se pare că era un fel de zi verde în care se sădesc copăcei și floricele. În ziua aceea de primăvară, când toată lumea ieșea cu hârlețele din casă, iar care nu aveau hârlețe — cu măturile, autobuzul lui Sașa se umplea de greble, hârlețe și mături, pentru că cei din oraș n-aveau nimic și-atunci autobuzul aducea pentru toți. Tot ei aduceau și copăceii cu rădăcina învelită în gazete, semințele de flori și o stropitoare mare de tablă, pe care le-o dădea în fiecare an moș Nichifor.

— Dar cine poate să aducă un hârleț, o sapă? Ia, Vakulovskii, sau cine-i de la țară? Niște greble, să facem

curat în grădiniță, să săpăm, cine știe să sape? Să punem niște flori, are cineva semințe de flori acasă? Întrebați de mamele voastre. Trebuie să facem curat, să strângem hârtiuțele, niște măhuri de crengi... să punem niște copăcei? Trebuie să avem grijă de natură, fiecare trebuie să sape și să aibă grijă de natură!

Sașa își aminti toate crengile pe care le-a rupt, florile pe care le-a călcat, cărarea din lanul de grâu pe care a bătătorit-o. Nu-și va mai face fluier de tei și nu va rupe florile. Își va cumpăra un țuruiac de plastic sau de tablă și nu va mai tăia niciodată crengi, și nu va mai ciopli moriști. Va merge numai prin pădure și nu va călca grâul. Nu va mai smulge niciodată nuci și nu va arunca în copaci cu cuțitul. Va arunca cuțitul într-un tufiș sau iaz să nu-l mai vadă niciodată.

La lecția de ora clasei învățătoarea l-a chemat pe moș Costea să ne povestească despre război. Pentru că se apropia ziua de 9 mai când i-am biruit pe fasciști și am luat Berlinul. Moș Costea stătea în fața clasei pe un scaun și povestea, și avea medalii pe piept.

— Dar cum a fost la război, ia spune-ne matali, moș Costi, spunea Nadejda Petrovna.

— E-e, la război o fost greu, spunea moș Costea. Pi noi ne-o dus, vioroi Ucrainskii front, și merjim în atac din urma tancurilor. Ș-atunși nemțai s-o spăriet și o fujit. Tân minți că era unu Alexandr, Sașa îi spuneam noi, din Belorusia. E-he, apu aista când îț puné mâna pe-o granadă și când ț-o azvârle! Tare mai azvârle bine cu granada Sașa aista... Da o murit. N-o ajuns el să vadă Berlinu.

— Da, iaca, spune, Constantin Demianovici, cum îi ardeau nemții pe oameni și pe copii, și îi udao cu apă înghețată iarna prin omăt?

— Ehe, dragi copii, asta tare strașnic o fost. Nemții îs mai răi decât diavolu. Ei îi scoteau pe copii afară în omăt și îi udao cu apă rece ca să spună unde-i divizia. Da ei tot una nu spuneau. Erau partizani. Mici, da tare mari partizani! De-amu, copii, voi știți povestirea cu Malciș Plohiș și cu Malciș Chibalciș. Că Malciș Chibalciș era bun

și n-a spus nimic la nemți când l-au chinuit. Dar Malciș Plohiș a spus tot, pentru că i-au dat un poloboc cu dulceată și niște coșniți cu picene. Și el mânca dulceată din poloboc cu picene și s-o dat cu nemții. Da iaca Malciș Chibalciș nu s-o lăsat pân' la urmă! Cu toate că pe dânsu l-o omorât. El nu s-o temut. Apu, după ce-i spânzura pe-aiștia care nu spun eu, apu și le pune câte-o naptisi la gât. Și scrie acolo: „ei, iaca așa o să fie cu fiecare care luptă împotriva Ghermaniei și nu se supune la Ghermania”. Îi spânzura pe capete. Da' pe prizonieri pe urmă îi duceau la dâșii în Ghermania și-acolo le dădea foc. Și pe femei și pe copii pe toți. Nu se uitau. Îi duceau acolo în lagăr. Asta la conțlagăr, pe jidani mai ales. Da dacă nimereu de-aiștia ca Malciș Plohiș, vânzători, asta la soldați mă refer, apu cu dâșii tare repede se termina. Și, iaca, de-o vorbă, de-aiștia fricoși, care nu vor să meargă în atacă. Apu pl dâșii numa îi pune așa și cu patu de la avtomat în cap, aici după cap, ca să nu mai cheltuiască patroanele. Asta tare repede cu dâșii se rezbire. Da noi de-amu dacă-i prindem pe-a lor, apu nu-i mai chinuiem așa ca dâșii, îi împușcam deodată, nu-i mai chinuiem. Da tare ne mai era ciudă pe dâșii. Da, iaca, bine că i-am bătut noi pân' la urmă pe draci. Ei o crezut că pot să o bată pe Armata Sovietică, nimeni nu o bate pe Armata Sovietică!

— Iaca așa copii, prin câte a trebuit să se treacă, ca să trăiți voi astăzi în pace. Dar voi nu prețuiți asta, nu învățați bine la școală. Nu-i așa, Constantin Demianovici?

— Așa-i, că altceva de la dâșii nu se cere, numai să învețe bine la școală și să-i asculte pe părinți și pe cei bătrâni. Da când îi duce în lagăr era tare greu. Era mare foame și dacă ave cineva vreo cartoafă crudă apu o mânca așa crudă, da nici de asta n-aveau și mamele dădeau tot la copii că mureau de foame. Da' nu știu ei amu ce-nseamnă greul, ce să-i faci? Când eram eu de vârsta lor apu nu mai îblam eu la școală, că n-aveam cum. Numai copiii boierilor îblau la școală, dar tata n-ave bani. Eu mă ducem la lucru cu ziua ca să câștig măcar o bucată de pâine și-nca nici pe-aceea de multe ori n-o vedem. Unde

era pe vremea ceea să te trimită la școală și tu să nu vrei? Da' nu mai era așa ceva. De-amu pe urmă, după război, am putut să mă duc și eu la școală s-o termin, c-o venit puterea sovietică și le-o dat la toți. Da până atunci nimic, numa bogătașii îmblau la școală.

— Ați văzut, copii?

— Da și chiar așa și-o fost. Nu îmblam noi la școală dacă n-avem bani. Da bani aveau numai bogătașii. C-aiștia săraci munceau de dimineată până seara pentru dâșșii...

— Iaca așa, copii! Dar ia să vedem noi, ați făcut de-acum echipele de timuroviști? Ia să vedem care și cum v-ați împărțit? Aliona, tu în ce echipă ești?

— Eu, Nadejda Petrovna, îs în echipă la Stela. Noi îl ajutam pe un veteran care trăiește lângă noi. Noi așa ne-am înțeles că eu să-i cumpăr laptele și să mă duc la magazin. Dar pe urmă noi cu fetele o să facem curat la dânsul în grădiniță și-o să greblăm.

— Foarte bine că voi de-acuma v-ați gândit. Pentru că iaca a venit primăvara și acum trebuie de ajutat pe bătrâni să sape, să pună una alta în pământ, de le-adus apă... Că ei de-acuma-s bătrâni și nu le vine chiar așa ușor. Foarte bine, Aliona. Dar ce băieți aveți voi în echipă, aveți vreun băiat?

— N-avem, Nadejda Petrovna, că nouă nu ne trebuie. Băieții iștia fac numai prostii.

— Cine face prostii? Care? Ia să mi-l arătați mie că-i rup capul. Iaca să-l luați pe Vitea cu voi ca să vă ajute la săpat...

— Da eu, Nadejda Petrovna, de-amu-s în altă echipă, eu mă duc la vecinul meu, deadea Petea, el tot îi veteran.

— Bine. Dar care băiat încă nu-i în nicio echipă? Ce, toți băieții sunt ocupați? Foarte bine. Ia să vedem, Roma, tu în ce echipă ești?

— Eu, în echipă la Vitea, noi amândoi îl ajutam pe deadea Petea...

— Dar ce, Vitea nu poate să-l ajute singur pe deadea Petea?

— Nu, că la dedea Petea este tare mult de lucru. La

dânsul trebuie de adus și apă și de săpat în grădină, și lemne de tăiat...

— Dar de ce îi trebuie lemne lui deadea Petea, dacă-i cald afară?

— Îi trebuie, nu știu de ce... Da, și la dânsul încă îi departe fântâna și-i greu de adus apă.

— Dar tu, Vakulovskii, ai pe cineva?

— Eu am pe moș Vasile.

— El ce, tot îi veteran?

— Da, el n-are un picior.

— Și l-ai ajutat la ceva?

— Încă nu l-am ajutat. Dar trebuie să-l ajut.

— Apu să te duci să-l ajuți pe moș Vasile, să nu îmbli brambura prin pădure. Foarte bine, copii. Eu văd că v-ați organizat foarte bine. Dar ia să vedem de ce trebuie noi să facem aceste echipe de timuroviști? Ia să vedem cine ne spune cine a fost Timur și echipa sa? Natașa, vrei tu să ne spui?

— Da. Timur și cu echipa sa, această carte a scris-o scriitorul Arcadii Gaidar. Într-însa se povestește despre niște pionieri care-i ajutau pe bătrâni și pe pensionari. Ei se duceau, de exemplu, când nu era bunicuța acasă și îi împleau polobocul cu apă. Și pe urmă când venea bunicuța și voia să împle polobocul cu apă ca să spele rufe vedea că polobocul era plin și tocma se speria. Că ea turna căldarea cu apă în poloboc, da polobocul era plin și-i curgea apa peste picioare, și o uda. Și ea se bucura că polobocul era plin și nu mai trebuia să aducă apă. Pentru că ea era bătrână și o dureau mâinile. Dar ea nu știa cine a împlut polobocul, pentru că pionierii nu se lăudau la nime și se ascundeau în pod. Asta așa le spunea Timur, că el era cel mai principalu peste ei.

— Dar pe Constantin Demianovici îl ajută cineva? Ia să vedem cine l-a ales pe Constantin Demianovici?

— Nu trebu, Nadejda Petrovna, la mine de-amu este niște băieți. Ei acolo lângă mine trăiesc și ei pe mine mă ajută. Lăsați mai bine ei să ajute pe alți pensionari, la mine de-amu este.

Clopoțelul a sunat, dar moș Costea și Nadejda Petrovna vorbeau mai departe. Moș Costea a început să povestească cum fugea prin bori și săpa tranșee. El avea un hârleț mic cu care săpa tranșee și se ascundea în pământ. Când trecea tancul, moș Costea se ascundea într-o bori și pe urmă ieșea din urma tancului și arunca cu granata. Dar când buhneau bombele trebuia să deschizi gura, ca să nu surzești.

40

— Ia să vedem, cine ne spune, de la Științele Naturii, de ce avem nevoie de flori și de copaci? Știe cineva? Ia să vedem, Stela, spune tu.

— Ca să facă copacii și florile oxigen pe care îl respiră oamenii, fiindcă fără oxigen nu există viață și fără aer.

— Așa, Stela. Ca să aibă toată lumea oxigen. Dar oare numai oamenii respiră oxigen sau și animalele?

— Și animalele respiră oxigen pentru că fără oxigen animalele n-ar putea să existe.

— Dar la ce ne folosesc nouă animalele?

— Ca să facem din ele carne și mânuși, și cușme de iepure, și să ne fie cald iarna, când ne ducem la școală.

— Foarte bine. Dar ouăle și untul de unde le luăm?

— Ouăle le luăm de la găini când se ouă, iar untul se face din laptele de la vacă și din smântână.

— Dar dacă n-am avea oxigen, am mai mânca noi oare unt dimineața?

— Nici unt și nici ouă, pentru că ar muri toate găinile și toți oamenii.

— Dar ia să vedem, copiii capitaliști au ce mânca dimineața?

— Nu. Și nici nu se duc la școală, pentru că părinții lor sunt foarte săraci și-i țin în subsoluri.

— Dar în țara noastră, copiii îmblă la școală sau nu?

— Copiii din țara noastră îmblă toată ziua la școală și mănâncă unt, pentru că la noi în țară a biruit Marea Revoluție din Octombrie și este pace. Și la noi sunt și spitale fără bani, și școli, și copiii noștri îmblă și la

grădiniță.

— Dar capitaliștii au grijă de natură?

— Ei nu au grijă de natură.

— Dar pionierii, cum crezi tu, Stela, au grijă? Sau merg, așa, pe stradă și rup crengile?

— Eu cred că pionierii au grijă de natură. Dar mai sunt și unii băieți răi care rup crengi. Dar pionierii nu trebuie să rupă crengi.

— Cum crezi tu, Stela, Lenin a rupt vreodată crengi?

— Lenin n-a rupt niciodată crengi.

— Ai auzit, Bohanțov? Lenin n-a rupt niciodată crengi!

— Și a sădit copăcei și i-a zis lui pădurar să nu mai taie copaci.

— Hai, dar, mâine să venim fiecare cu câte un hârleț, cu greble și semințe de flori ca să fie cât mai mult oxigen și unt. Da. Și să nu vă mai prind că rupeți crengile din copaci! Bohanțov, Gurskii și toți ceilalți! Să nu vă mai prind, că vă tai mâinile! Cum nu, Bohanțov? Da sălciile de lângă gard cine le rupe?! Să vă mai prind eu o dată, că vă bat cu crengile peste cap până sare sângele! Să sară sângele până-n pod, Bohanțov! Să nu mai rupeți crengi toată viața voastră! Cum nu? Băiețel! Nu?! Nu?! Ia să vedem noi ce mai zici acum! Nu?! Nu?! Am să te-nvăț eu cum să rupi crengile! Nu?! Nu știi? Să te învăț eu cum să spui minciuni! Nu?! ce, nu? Împutitură și măgar ce ești tu! Să vii mâine cu hârleț sau fac eu din tine hârleț dacă nu vii! mai vedem noi cine pe cine!

41

După ce ieșeau din clase, toată lumea se împrăstia prin curte și prin grădinițe. Li se dădea fiecăruia de lucru. Și pentru că toată lumea știa să strângă hârtiute și numai Bohanțov și cu Sașa știau să sape, toată lumea strângea hârtiute și numai Bohanțov și cu Sașa săpau. Ceilalți strângeau hârtiute, mișcau din măhuri, se înghesuiau, primeau și dădeau șuturi în fund. În ziua aceea ieșeau în grădinițe Vera Ivanovna, Nadejda Petrovna, Praskovia Fomovna, învățătorul de educație fizică, Vasilii Vasilievici și

chiar directorul. Mai întâi coborau scările Vera Ivanovna, pe urmă Nadejda Petrovna și Praskovia Fomovna. Peste câteva minute cobora și directorul, vârând în buzunarul de la piept pixul cu pastă groasă. Un pix din acesta costă două ruble treizeci și se vinde la etajul doi în univermag. Tot acolo se vând ceasuri, inele de aur și cercei și lumânări colorate sub formă de papucei, suvenire pentru turiști. Profir Matveevici se oprea și spunea:

- Oleacă de atenție!
- Oleacă de atenție! striga Nadejda Petrovna.
- Da fiți, măi, atenți!
- Lasă grebla ceea dracului, animală!
- Atenție la mine!
- S-s-s! gata, închidem gurile!
- Oleacă de atenție la mine, treia „Bă!” și pe urmă o să lucrați! Ia alinierea repede, să facem un careu! Hai, și pe urmă o să lucrați!

- Alinierea la careu!
- Repejor, alinierea la careu!
- Da lasă grebla ceea, animală!
- Ia atenție la mine, gata închidem gurile! A treia „că!” Băiețel, ia vină tu încoace! Vină, vină-ncoace!

- Ai-ai!
- Apu amu du-te la loc, și să nu-ți mai aud gura, marș la loc! Gata acolo, a doua „Bă!” Fetiță, vrei și tu?

- S-s-s-s!

- S-s-s!

- S!

Profir Matveevici a scos de la buzunarul de la piept o foaie și a despăturit-o.

- Primul subotnic l-a organizat încă Vladimir Ilici Lenin cu mulți ani în urmă. Am văzut de-acuma și prin tablouri cum Vladimir Ilici duce bârna în spinare și glumește. Pentru că el era mai mic de statură și doi muncitori mai înalți l-au pus pe Vladimir Ilici să ducă bârna de la mijloc, și Lenin nici n-ajungea la bârnă. Ca să nu-i fie greu lui Lenin. Dar asta s-a întâmplat demult și-acum noi trebuie să continuăm mai departe ceea ce a

Început o dată Lenin. Iată aici eu am găsit cum scrie foarte interesant într-o revistă pentru tineret - și Profir Matveevici le arată hârtia - pe care voi ar trebui să le citiți și nu eu. Și pentru că știu că voi nu prea citiți și mai mult pierdeți vremea în loc să învățați și să citiți, m-am gândit să vă citesc eu, pentru că-i foarte drept ce scrie aici... a doua „că!” ia gălăgia acolo! „Tineri prieteni, gândurile despre verdeață - sunt gânduri despre viitor. Gălăgia! Eu dacă mă uit pe foaie, asta nu înseamnă că nu vă aud și nu vă văd ce faceți voi acolo!

— Ș-ș-și!

— „... Voi mai aveți foarte mult de trăit în această țară minunată. Ea este bogată și necuprinsă, dar ea nu a fost întotdeauna așa. Totul, de ce se bucură ochiul nostru, este munca îndelungată a înaintașilor. Răbdarea este temelia progresului. Producerea unui simplu cui de fier a cerut o muncă de generații... Toți oamenii celebri ai epocii, ale căror portrete vă înfrumusețează școlile voastre, de mici au trăit în lipsuri, au trecut prin viața grea din subsoluri și au cunoscut vocea aspră a stăpânilor. Ei munceau la egal cu tații lor și au cunoscut pe pielea lor prețul bucății de pâine, puternic sărată de lacrimile nemângâiate ale copilăriei. Ei n-au avut nici case de pionieri, nici stadioane și nici Artec... Puterea sovietică v-a izbăvit de sărăcie, subsoluri și insuportabilele înjosiri sociale. Nicio hotărâre a conducerii nu are loc fără a ține cont de faptul cum se va răsfânge ea asupra copiilor și viitorilor copii și a propriilor voștri copii. Zâmbetul copilului devine scopul principal al statului nostru. De la voi se cere doar să învățați bine la școală și o atenție iubitoare pentru bunurile obștești, măcar în câmpul vostru de vedere. Există o zicală în Orient, care se potrivește să fie ca o poruncă: „În viață fiecare trebuie să sădească un copac, să înalțe o casă, să educe un om. Începutul acestei înțelepte programe a activității omenești vă este accesibil vouă chiar acum - sădind un copăcel în curtea școlii. Faceți asta la primăvară, fără grabă, pentru veșnicie. Leonid Leonov”. Iac-așa! Puneți mâna pe greble și pe hârleț și să

vă văd la treabă! Cât de frumos scrie aici, dar voi nu citiți!

Profir Matveevici împături foaia și o puse înapoi în buzunar.

— Că doar pentru voi scrie, nu pentru mine. Gata! Amu la lucru! A treia „Bă”, știți ce aveți de făcut, vreau să vă văd cum lucrați!

Pe urmă Profir Matveevici se aplecă și ridică o hârtiuță. Se duse apoi și o aruncă într-un coș.

— Toată lumea să lucreze! zise Nadejda Petrovna care ținea o greblă. După ce a arătat cum se ține grebla, Nadejda Petrovna i-a tras două palme lui Gurskii și i-a zis să nu mai caște gura. Într-un costum albastru cu linii albe, învățătorul de educație fizică umbla prin grădiniță și arăta cu degetul, și trăgea pe băieți de păr.

Și Sașa, și Bohanțov săpau prea repede. Pământul era moale și nici săpatul nu era un săpat adevărat, ci era numai pe jumătate, cu vârful hârlețului, așa cum trebuie să sapi când vrei să fugi la joacă. Trebuiau să sape mai încet, pentru că altfel degeaba terminau ei de săpat, pentru că totuna i-ar fi pus să strângă hârtii. Și-ar fi ieșit că ei și sapă, și strâng și hârtii. Dar ce nevoie aveau ei de asta? Mai bine sapă mai încet și nu mai strâng hârtii. De fiecare dată când răscolea pământul, Sașa își auzea numele și vedea dedesubtul foi în zilnic scria la sfârșitul săptămânii cu roșu „purtarea exemplară” și semnătura greu de făcut a Nadejdei Petrovna. Bohanțov nu vedea nimic și de aceea se grăbea foarte tare.

— Mai încet.

— De ce? I-așa greu? Dacă era acasă era greu. Da aici, uite hop, hop!

— Stai, băi, prostule, mai încet.

— Singur și ești prost! Dacă ești prost nu mai fă și pe alții!

— Hai sapă dar, dacă vrei să strângi și hârtii.

— Da' ce, noi nu săpăm? Tot noi să strângem și hârțiile?

— Dapăi tu ce crezi, că ne lasă?

— E-e-e! Dar ia stai mai încet, măi băiete!

Bohanțov nu numai că se opri din săpat, dar și băătorii cu tălpile atât cât îi păru că a săpat în plus. Au început să sape amândoi foarte încet. Bohanțov jumătate de grădiniță și Sașa cealaltă jumătate. Dar nimeni în afara lor nu știa că ei sapă încet. Pentru ceilalți Sașa și Bohanțov săpau pur și simplu în grădiniță. Erau cuminți și sânguincioși, și dedesubtul foii le lumina o semnătură roșie, și-acolo unde scria „purtarea” cu litere mici și înclinate „exemplară”, ceea ce li se întâmpla numai primăvara. Căci numai Stela era tot timpul exemplară.

Era de înțeles de ce ar fi vrut să se grăbească Sașa, dacă s-ar fi grăbit, dar de ce a vrut să se grăbească Bohanțov, asta nu înțelegea Sașa. Dacă s-ar fi grăbit Sașa să termine cât mai repede de săpat ar fi făcut-o ca să se furișeze pe urmă după școală, acolo unde probabil aveau grădinița lor clasa lui Sonia. S-ar fi făcut că nu are ce face pe-acolo pe urmă ar fi văzut-o pe Sonia care ar fi ținut o mătură sau o greblă în mână. Pe urmă s-ar fi dus la Sonia și ar fi zis:

— Dă la mine grebla.

— Dar ce, eu nu știu să greblez? ar fi zis Sonia.

Da, dar tu ești fată, ar fi zis Sașa. Dă la mine că eu știu să greblez. Dar dacă termină, pe urmă l-ar fi pus să strângă hârtii și-ar fi putut el să strângă și hârtiile foarte repede, dar pe urmă i-ar fi găsit altceva și, dacă termina, i-ar fi găsit altceva, și n-ar fi terminat niciodată. Așa, mai bine săpa liniștit. Dar de ce ar fi vrut să se grăbească Bohanțov? El, iată, pentru ce s-ar fi grăbit. Căci cred că Bohanțov ar fi terminat și ar fi fugit acasă. Și-ar fi schimbat pantalonii și s-ar fi dus la joacă. Pentru așa ceva nu merită să te grăbești.

Când Arsenievici află că cele două animale pe care le aduse în gospodărie nu erau un iepure și o iepuroaică, așa cum crezuse, ci două iepuroaice, căzu pe gânduri: „Da, boga mati, știam eu că ceva nu-i în regulă” își zise.

Kirușa îi dădu un sfat foarte bun, să caute un iepuroi sur pentru că un iepuroi sur este cel mai bun și chiar avea pe cineva în vedere atunci când îi dădea acest sfat lui

Arsenievici. Iepurii suri au fost întotdeauna mai mari și mai sănătoși decât iepurii albi. S-ar fi putut ca iepuroaicele să fete numai iepuri suri și-atunci Arsenievici s-ar fi trezit dintr-odată în posesia a douăzeci și patru de iepuri suri, în cazul în care iepuroaicele fată câte doisprezece iepurași la o fătare, așa cum știa Arsenievici că fată iepuroaicele. În cazul acesta Arsenievici își dădea bine seama că atâta amar de iepuri nu poate să încapă într-o singură cușcă pe care o avea el după casă. Gândul acesta îl neliniști pentru o clipă pe Arsenievici, dar de îndată ce își reveni, plesni din deget ca în filmele despre capitaliști atunci când un capitalist stă la o masă într-un restaurant cu muzică capitalistă și pleoscăie din deget ca să vină o dezmațată și să-i aducă de mâncare și zise:

— Parcă-am știut că-s amândouă iepuroaice, îmi spunea mie inima! Kirusa îl crezu pe cuvânt pe Arsenievici, pe urmă amândoi au coborât în beci și au ieșit mai târziu.

42

Ce-o mai fi și cu Pământul ista și de ce se-nvârtește? Sașa știa că Pământul este o planetă, pentru că a văzut fotografii într-o carte și toate planetele stau în aer. Nici cum ar putea să stea planetele în aer nu-nțelegea Sașa, pentru că ele oricând ar fi putut să cadă jos. Și vreuna dintre ele ar fi putut să cadă chiar și pe pământ și s-ar fi umplut Pământul de planete, dacă ar fi început să cadă jos, și n-ar mai fi rămas niciun loc ca să mergi. Cine le ținea pe dânsle în aer ca să nu cadă? Pentru că nicio pană nu stă prea mult în aer, dar planetele se vedea că erau grele, pentru că erau rotunde ca și Pământul, numai că nu erau făcute din pământ. Nici nu se știe din ce erau făcute planetele că stăteau așa de bine în aer.

— Ce este o cometă? Întrebă Sașa.

— O cometă este o bucată de planetă care se rupe și cade, și când se freacă de aer se aprinde și seamănă cu o stea.

De ce să se aprindă ea prin aer? se gândea Sașa, dacă atunci când dai un chibrit aprins prin aer el se stinge. Sașa a văzut că cei mai mulți fumători, și Irofei Vasilevici,

și Nichifor, atunci când vor să stingă chibritul nici nu mai suflă în el, ci-l scutură o dată prin aer și el se stinge singur. Atunci cum ar putea să se aprindă cometa de la aer, dacă aerul stinge și-atunci când suflă, și-atunci când scuturi prin aer? Aerul e pentru stins și pentru răcit, dar nu pentru aprins. Aerul nu poate să aprindă. Și-atunci de ce nu se stinge cometa în aer? Ce fel de foc are ea? Sașa se mai gândi că dacă o cometă cade și ea este o bucată de planetă, atunci de ce nu cade toată planeta, dar o bucată din planetă cade? De ce o bucată să cadă dar o planetă să nu cadă? Nu era nimic clar cum cad bucățile de planetă și cum nu cad planetele, de parcă bucățile de planetă nu erau tot din planetă. Și cum, dacă stă planeta singură, nu arde niciodată și nu se vede, dar dacă rupi o bucată dintr-însa și o frezi prin aer, se aprinde și arde ca o stea? Asta nu era prea ușor de înțeles. De câte ori n-a alergat Sașa acolo unde cădeau noaptea bucățile de planetă ca o stea, ca să le caute prin iarbă, dar n-a găsit niciodată nimic. A găsit numai o dată o bucată de rachetă mică, de textolit, cu care se trage în nori ca să nu plouă cu piatră, dar o cometă n-a găsit niciodată. Nici nu avea ce face cu o bucată de rachetă atât de mică. Numai dacă o punea undeva în grădină, într-un copac, ca să-și facă vreun graur cuib, sau dacă o punea în gaura din gard, așa cum a văzut la moș Vanea, ca să nu treacă puii în grădină.

Dar cum se învâрте Pământul dacă el stă în aer și e rotund și niciun vânt de pe lume nu suflă tot timpul ca să-l învârtă și el ar trebui să se oprească? Și chiar dacă vântul ar sufla tot timpul, el ar sufla din mai multe părți și-ar trebui să-l învâртеască oleacă într-o parte și-oleacă în altă parte și n-ar mai avea Pământul timp să se învâртеască numai în jurul axei sale și-ar trebui să se învârtă în toate părțile așa cum fumul de la foc se duce în toate părțile atunci când se duce după tine parcă special ca să-ți intre în ochi și să-ți facă în ciudă. Așa și Pământul s-ar învârti în toate părțile. Dar vântul nici măcar nu suflă tot timpul. Și-atunci cine face Pământul să se învâртеască? Pentru că Pământul trebuie să se învâртеască. Așa a zis un om pe

care l-au ars capitaliștii. El a zis că Pământul se învâртеște și-atunci capitaliștii i-au spus să spună că Pământul nu se învâртеște și omul n-a vrut să spună că Pământul nu se învâртеște și capitaliștii au făcut un foc mare de tot și l-au ars. Și-nseamnă că este mare lucru că Pământul se învâртеște dacă nu le place la capitaliști și au ars pe un om pentru că a zis așa ceva. Dacă ar fi fost acolo Sașa, i-ar fi pus mai bine pe toți capitaliștii pe foc ca să nu mai ardă pe omul acela, pentru că toți capitaliștii sunt răi și dau foc la oameni. S-ar fi bătut cu ei și l-ar fi salvat pe omul acela și ar fi fugit împreună în Uniunea Sovietică, unde nu mai există capitaliști care să-ți dea foc și să arzi de viu.

Se auzi un foșnet și Sașa își întoarse capul să vadă ce era. Nu văzu nimic și se uită mai atent la frunze și la crengi să vadă dacă nu cumva vreuna dintre ele se mai mișcă. Acolo unde s-ar fi mișcat frunzele ar fi trebuit să fie și pasărea sau a trecut pe acolo și cel puțin ar fi știut pe unde a trecut. Tot e mai bine decât să nu știi nimic. Nu văzu nicio frunză mișcându-se și nicio iarbă, de parcă nici nu ar fi zburat nimic de nicăieri și nu s-ar fi auzit nimic. Dar de zburat, tot zburase. Asta se întâmplă de mai multe ori în pădure. Nu i se păruse. Și Sașa știa că lui nu i s-a părut nimic niciodată. Dacă a auzit că pasărea zburase, înseamnă că zburase.

Dar putea să fie și un șoarece. Un șoarece, dacă aleargă printre brebenei, nici nu se vede. Se aude numai un foșnet și poți numai să ți-l închipui cum fuge printre brebenei. Dar de văzut nu poți să-l vezi pentru că este mic și sur ca și frunzele și poate să intre într-o gaură sau sub o rădăcină și chiar sub frunze și atunci nu-l mai găsești nici chiar dacă îl cauți. Sașa se gândi că a fost totuși o pasăre ca să nu-i fie chiar atât de ciudă că n-a văzut șoarecele ca să-l prindă pentru că dacă l-ar fi văzut de unde iese, acolo unde s-ar fi auzit, ar fi aruncat sacul peste el și poate că ar fi intrat în sac și l-ar fi prins și l-ar fi dus acasă. Dar așa e mai bine că a fost pasăre. O pasăre nici nu o poate prinde. Pasărea zboară și n-o mai prinde niciodată. Se duce printre copaci și printre crengi și nu mai poate s-o prindă nimeni.

Se ridică și-și luă sacul. Ce veche se mai făcuse scara. Coaja se înnegrișe și se uscaseră și pe alocuri crăpaseră și se acoperi de mușgai alb. Pe unde se scoroji coaja se vedeau niște gândaci mici ca furnicile care intrau și ieșeau din lemn. Sașa văzu chiar și niște ciuperci mici de tot, care au început să crească dedesubt. Cred că Dumnezeu va trebui să-și facă altă scară ca să nu aibă scară cu ciuperci. Ce scară-i asta dacă-i cu ciuperci? Ar trebui să aibă o scară nouă și frumoasă. Dar asta este și udă și grea pentru că a stat toată iarna în zăpadă și s-a udat când s-a topit zăpada. Degrabă o să putrezească și n-o să mai fie bună de nimic. Sașa scormoni cu degetele și rupse o bucată de coajă care se desprinsese ușor de pe lemn. Pe lemnul negru-cafenior de sub coajă, văzu o urechelniță care a vrut să fugă. Sașa a prins-o și i-a rupt coarnele. Pe urmă a pus-o înapoi pe lemnul negru-cafenior de unde o luase și începu să o bată cu coaja până n-a mai rămas nimic.

43

— De ce, Edmundîci, așa cum am zis, Alexandr Timofeevici nu s-a ținut de cuvânt?

— Îmi pare rău, dar Alexandr Timofeevici e Alexandr Timofeevici. Știți cum e Alexandr Timofeevici.

— Mă îndoiesc că nu am fost destul de explicit în formulare. Din câte cunosc, Alexandr Timofeevici nu a îndeplinit niciuna din cerințele mai sus menționate. Mă tem că un astfel de om nu mai poate să rămână la conducere. Intuiția mea a fost neomenește înșelată.

— O, da! Alexandr Timofeevici este o fiară. Înșală toate conștiințele.

— Faceți, vă rog, o listă cu toate conștiințele în cauză și bestia să dea socoteală în fața intuiției și, fără niciun fel de șiretlicuri! Dumneavoastră, de-acum îl știți pe Alexandr Timofeevici. Această persoană, vreau să zic pe nume, de Alexandr Timofeevici, cred că vă este cunoscută.

— Omul acesta n-a îndeplinit niciuna din sarcinile enumerate mai sus. Mă tem că va trebui să convocăm consiliul chiar acum, fără tergiversări.

— Eu voiam să vă zic mai demult, dar știți cum e

Alexandr Timofeevici, n-am îndrăznit.

— Adevărul iese întotdeauna la suprafață. Țineți minte asta, Edmundîci, mai devreme sau mai târziu adevărul tot va ieși la suprafață.

— Așadar, ce-aveți de zis în legătură cu problema în cauză, Alexandr Timofeevici. Aveți sau nu ceva de zis?

— În legătură cu demiterea dumneavoastră, vreau să înțelegeți din funcție ce aveți de zis. Aveți sau nu ceva de zis, Alexandr Timofeevici?

— Noi, cei adunați aici, și nu numai noi, vreau să zic, toți cei care au depins dacă pot să mă exprim așa adică cei care într-un mod direct sau mai puțin direct, cum ar veni, noi, oamenii, la urma urmei, adică noi, care, într-un fel sau altul, vreau să mă înțelegeți corect, Alexandr Timofeevici, am depins într-o măsură sau alta de deciziile luate, hotărârile dumneavoastră, Alexandr Timofeevici, noi, până la urmă niște simpli cetățeni sovietici, oameni! Vreau să înțelegeți, Alexandr Timofeevici, am fost, dacă pot să mă exprim așa, crud înșelați de persoana dumneavoastră, Alexandr Timofeevici. La început corectă și chiar exemplară, nu-i așa, tovarăși? Dar mai târziu, așa cum s-a dovedit, a fi lacomă și hrăpăreață. Asta nu înțelegem noi aici, Alexandr Timofeevici, și am vrea, dacă în dumneavoastră mai strălucește vreun dram de demnitate personală și dragoste de adevăr și dacă în dumneavoastră încă nu e totul pierdut, am vrea să ne spuneți ca să înțelegem, Alexandr Timofeevici, cum așa, dintr-un om drept și cinstit, așa ca dumneavoastră, cum s-a putut ca un astfel de om să se transforme într-un hrăpăreț și un lacom? Dacă în dumneavoastră încă mai arde flacăra adevărului, dacă ea încă nu s-a transformat într-o cenușă rece și insensibilă, atunci spuneți-ne, Alexandr Timofeevici, spuneți-ne.

— Și vreau să zic, dragi tovarăși, că nu numai ligheanele care lipsesc au fost duse de Alexandr Timofeevici, dar și câțiva saci buni de făină de calitate superioară. Totul s-a întâmplat în plină amiază, așa ca nimeni să nu-și dea seama că Alexandr Timofeevici nu

duce oficial sacii cu făină de calitate superioară, ci pur și simplu îi fură! Vreau să vă întreb, unde au fost duși sacii respectivi? Cine a semnat vreun document precum că a primit sau a eliberat sacii cu făină de la Alexandr Timofeevici? Aș putea să vă spun eu, dacă, desigur, vă interesează, aș putea, desigur c-aș putea. Iar sacii aceștia, dragii mei tovarăși, au fost duși la Alexandr Timofeevici în pod! Și cine vrea să se convingă de asta, ar putea să meargă să se uite. Pentru că sacii, dragii mei tovarăși, se află în podul lui Alexandr Timofeevici până în clipa de față!

— Ce-o să ne spuneți, dragul nostru Alexandr Timofeevici, în legătură cu această neprevăzută, sincer să fiu, și pentru noi, intervenție a tovarășului Vasilii Gavrilovici?

— Desigur, el n-o să zică nimic, pentru că cine ca cine, dar eu îl cunosc prea bine pe „tovarășul nostru comun” Alexandr Timofeevici Ostorojnîi. Ei, după cum îi arată și numele, este viclean ca o vulpe! Dar faptul, dragii mei tovarăși, faptul poate fi confirmat și de alți oameni care au văzut cum Alexandr Timofeevici, personal, cu mâinile sale, a coborât sacii din mașină și i-a tras după poartă. Palaghia Petrovna ne poate confirma cele spuse. Palaghia Petrovna, vă rog, poftiți, poftiți, nu vă rușinați, mai aproape, Palaghia Petrovna.

— În ziua de joi, la amiază, eu lucram în grădină. Greblam frunzele prin grădină, de-amu știți cum se greblează frunzele. Și cum greblam eu frunzele mă mai uitam, dă, mă rog, prin gard la Alexandr Timofeevici că, de-amu cred că știți, suntem vecini. Când am auzit că se aude o mașină gruzavaia, m-am uitat să văd și eu ce-i. Și-atunci l-am văzut pe Alexandr Timofeevici cum o descărcat sacii.

— Și, mai departe, Palaghia Petrovna, a descărcat Alexandr Timofeevici sacii...

— Lăsați-o să continue.

— O dat sacii jos și i-o dus după poartă...

— Cu mâinile lui...

— Lăsați-o, tovarăși, n-o influențați...

— Cu mâinile lui i-o dus după poartă...
— E?! Ce v-am zis eu?! Dragii mei?!
— Dar să știți că eu nici nu m-am gândit că sacii din mașină erau furați... Ptfiu, Doamne, cine să creadă așa ceva...

— Vasăzică, Alexandr Timofeevici, ați dus sacii cu mașina acasă?

— Cert este că a dus sacii cu mașina acasă.

— Stimate Alexandr Timofeevici, dumneavoastră ați fost numit șef de gospodărie la tabăra pionierească și paznic pe jumătate de salariu. Noi am avut încredere în reputația dumneavoastră de colhoznic fruntaș, stimate Alexandr Timofeevici, și v-am numit șef de gospodărie, adică ce înseamnă șef de gospodărie? Să aveți toate cheile la dumneavoastră. Dar, totodată, Alexandr Timofeevici, tot noi v-am numit și paznic al gospodăriei. Dar dumneavoastră? Alexandr Timofeevici? Ce-ați făcut dumneavoastră? De îndată ce ați căpătat cheile și încrederea noastră, v-ați folosit de moment și ați furat ligheane și făină din depozit. Cu cheile pe care tot noi vi le-am încredințat! Care vasăzică, ce concluzie să tragem noi decât aceea că dumneavoastră, Alexandr Timofeevici, v-ați pierdut demnitatea personală și mândria, transformându-vă dintr-un colhoznic de frunte într-un lacom și într-un hrăpăreț. Așa ceva nu trebuie să facă un cetățean sovietic.

— Dar cât de bine, dragii mei Ivan Kirilovici și Nicolai Pavlovici, cât de bine omul acesta, sub masca unui om cinstit, simplu și harnic, a știut să-și ascundă pornirile sale de burghez mic și hapsân!

— Trebuie să recunoaștem că este un adevărat artist. Dar asta, dragii mei, nu poate să-l elibereze pe Alexandr Timofeevici de pedeapsa ce i se cuvine. Dar cea mai mare pedeapsă încă va urma. Cinstea pierdută, privirile neîncrezătoare ale sătenilor, faptul că cei mai buni prieteni îl vor ocoli, rușinea, la urma urmei, pe care Alexandr Timofeevici, dacă în sângele lui mai curge încă amintirea despre Marele Lenin și despre cele douăzeci de milioane de morți care s-au jertfit ca noi, dragi tovarăși, să trăim azi

în pace, aceasta va fi adevărata pedeapsă pentru Alexandr Timofeevici. Căci noi știm cu toții că nu există pe lume o pedeapsă mai strașnică decât conștiința neîmpăcată. Și colegului nostru, Alexandr Timofeevici Ostorojnîi, în care mai toți ne-am pus încrederea și speranțele, ar trebui să i se facă acum chinuitor de dureros pentru acele săvârșite. Eu, dragii mei, consider că nu mai am nimic de spus și ca secretar al organizației de partid, trebuie să vă spun că îmi este rușine. Foarte rușine.

În timp ce Ivan Kirilovici rostea aceste cuvinte, în colțul de lângă sobă din clubul sătesc, scaunul scârțâi și Nicolai Arsenievici înțepeni într-o poziție incomodă. Pe tot parcursul discuției, Nicolai Arsenievici se simți oarecum atins de cuvintele ba alunecoase, ba aspre, pe care le auzea. Neliniștea lui Nicolai Arsenievici consta în faptul că și el într-una din nopți a cărat acasă o căldare cu cuie pe care a găsit-o lângă peretele dinspre drum a cantinei pionierești. La drept vorbind, nici Nicolai Arsenievici nu știa cine a pus acolo căldarea cu cuie, căci s-ar putea ca ea să fi fost pur și simplu aruncată acolo de vreun pionier care a fost pus să facă asta, dar care nu a putut s-o ducă prea departe și a abandonat-o lângă peretele cantinei. Dar la fel de valabil ar fi putut să fie și faptul că cineva s-a dus cu găleata să bată un cui în fereastra cantinei și după ce l-a bătut, a uitat găleata acolo. În cazul acesta lucrurile se complică și Nicolai Arsenievici se văzu dintr-odată împins de dorințe contrarii. Prima: să iasă pe scenă unde era și Alexandr Timofeevici și să ceară în fața tuturor iertare, iar a doua, să se prindă cu o mână de burtă sau de cap și să se îngâlbenească puțin sau să transpire, iar în chipul acesta să se strecoare din club afară. În același timp, în capul lui Nicolai Arsenievici au apărut iepuroaicele cele două cu tot cu cei douăzeci și patru de iepuri suri pe care trebuiau să-i fete, lemnele tăiate din pădure, și scara cea mare. Și toate, nu știu din care cauză, i se păreau lui Nicolai Arsenievici furate. Își aminti și sacul cu iarbă otrăvită pe care i l-a strecurat un prieten mai vechi ca să-i omoare porcul. Neprieten pe care, de îndată ce își aminti întâmplarea,

începu să-l caute cu privirea prin sală, păstrând în același timp o înfățișare serioasă.

44

Între timp ei se îndepărtaseră prea mult ca să se mai poată întoarce. Și nu numai pentru asta, ci și pentru faptul că au uitat când și de unde au pornit. Pentru că ei s-au trezit dintr-odată în mijlocul acestui câmp galben și portocaliu de marginile căruia nu au putut să dea nici până acum. Se părea că tot ce avea acel câmp nu era decât mijlocul. Un mijloc care se întindea peste tot și el își era singur sie margine, iar marginile aparțineau acelui mijloc și el se afla oriunde te uita și încotro nu te-ai fi dus pentru că totul era mijloc. Soarele nici el nu le mai arăta calea răsărind sau apunând în una dintre părți, ci se oprise aproape de tot, chiar deasupra și nu se mișca în niciun fel și niciun nor nu-l acoperea nici pentru o clipă.

Chiar dacă stătea mai mult pe umerii tatălui și prea puțin pe jos, simțea cum de la căldură o rod picioarele. Oricât de moale ar fi fost pielea sandalelor ei atât de mici în timp ce le bălăngănea, curelele au ros pielea cea umedă a gleznelor și, ca să nu o usture, Sophie și-a scos sandalele și le ținea în mână. Printre degetele ei mici de la picioare, atunci când se agățau în ierburi, rămâneau frunze uscate și spice de care, ca să se scape, mișca din degete până cădeau.

— Ce este, Sophie? spunea tatăl.

— Iarba asta, spunea Sophie, iar mi-a intrat printre degete.

— Atunci, spunea tatăl lui Sophie, de ce n-o dai jos?

— Dar am dat-o, răspundea Sophie, nu vezi că asta fac, mișc din degete.

— Foarte bine faci.

Dar ea era frumoasă, Sophie. Atât de mică și atât de frumoasă.

Au început pregătirile pentru paradă. Toți se pregăteau pentru paradă. Au început să se vândă baloane și chiar și dacă și mai înainte erau și se vindeau baloane, în săptămâna aceasta părea că există numai baloane și tot ce

se vinde sunt baloane. Peste tot, în stațiile de autobuz și în magazine, puteai să vezi copii care scapă balonul pe jos și se bagă printre picioarele trecătorilor ca să-l ridice. Unii luau baloane special ca să le spargă și chiar înainte de a se sparge ele singure le spărgeau cu un ac, iar ceea ce rămânea din baloanele sparte le băgau în gură și le sugeau ca să le facă baloane foarte mici pe care și le spărgeau de frunte sau de capul celor care nu erau prea atenți. De multe ori puteai să fii atent degeaba pentru că dacă venea cineva și te ținea de mâini iar altul îți spărgea balonul cel mic, pe care îl făcea cu gura, de frunte, totuna, ți-l spărgea. Cel mai bine dacă era balonul tare atunci el se spărgea ușor și nu mai trebuia să te lovească de atâtea ori în cap. Dar nu toți aveau răbdare să-nvârtă de prea multe ori balonul ca să-l facă tare și nu toate baloanele erau tari, erau și baloane moi și-atunci trebuia să te lovească de mai multe ori. Dar se spărgea până la urmă.

Nicolai Arsenievici stătea în verandă la el acasă și se uita la un pahar de vin. Impresia neplăcută de ieri a fost atât de neplăcută încât Nicolai Arsenievici și-o amintea și acum. Dacă toțiăștia și-au pus în gând să-i prindă pe toți care fură? Altfel nu-și putea explica Nicolai Arsenievici adunarea de ieri și musturarea lui Alexandr Timofeevici. Nicolai Arsenievici dădu peste cap paharul de vin și-și continuă gândul. „Dacă Palaghia ar sta mai puțin prin grădină, oamenii ar trăi mai liniștiți”. Turnă din ulcior vin în pahar și-l lăsă pe masă fără să-l atingă. „Dacă Palaghia ar grebla mai puțin, oamenii ar trăi mult mai bine”. Cu siguranță oamenii ar trăi mai liniștiți dacă nu ar fi Palaghia. Asta o știa toată lumea. Dar cine a adus-o pe lume pe Palaghia? Știm cine a adus-o pe lume pe Palaghia. Baba Natalia. Pe când Nicolai Arsenievici se gândea care dintre ele două ar fi fost mai bine să nu se nască și dacă în genere are baba Natalia vreo vină în toată povestea cu Alexandr Timofeevici, prin ușa deschisă intră în verandă o găină și păși croncânind spre mijlocul acesteia. După ce o lăsă să se apropie mai bine, lăsând-o să creadă că nici n-o observă, Nicolai Arsenievici își scoase șapca și lovi cu ea

pasărea strigând „Pelaghia Petrovna!” Pasărea sări speriată prin verandă și după ce zbură pe masă și răsturnă totul se mai lovi de câteva ori de geam pe urmă nimeri în cele din urmă ușa și o zbughi cotcodăcind afară. Dar asta nu înainte de a fi lăsat în mijlocul verandei un găinaț, fapt care l-a determinat pe Nicolai Arsenievici să iasă după ea și să strige în urma ei, Pelaghia! Pelaghia! își ridică de jos sapca și cu ciudă dădu paharaul de vin peste cap.

Neliniștea lui Nicolai Arsenievici era cu totul neînțeleasă. Pentru că nimeni și niciodată nu s-a gândit să-i prindă pe cei care fură. Iar demiterea lui Alexandr Timofeevici nu avea nimic în comun cuprinsul sau neprinsul celor care fură. Ea era legată de o cu totul altă pricină și nicidecum cu ceea ce-l neliniștea atât de mult pe Nicolai Arsenievici. Așa că neliniștea lui Nicolai Arsenievici era cu totul zadarnică.

45

A doua zi se răspândi prin sat vestea că în locul lui Alexandr Timofeevici, în funcția de șef al gospodăriei fu numit cumnatul lui Vasilii Gavrilovici, Vasilii Aduardovici, și că în funcție fu numit chiar Vasilii Gavrilovici însuși. Această veste, pe de o parte, îi irită pe săteni, iar pe de altă parte, a redat liniștea unor cetățeni, precum Nicolai Arsenievici și alții, care se aflau în aceeași situație cum erau Efim Alexandrovici, care a furat scândură sau Zahar Zaharovici, care, pe lângă scândură, ciment și un pliant cu fotografii a mai furat și o goarnă pionierească pe care o ține ascunsă în șopron după o bucată de placaj furat. Așa că vestea despre numirea în funcție a cumnatului lui Vasilii Gavrilovici și chiar a lui Vasilii Gavrilovici, personal, au adus liniștea acestor oameni. Nimeni și niciodată nu se gândi să-i prindă pe cei care fură, iar inimile lor au suferit degeaba. Mișcarea aceasta era prevăzută de mult și toată lumea o aștepta și de aceea era curios că ea a semănat atâta nedumerire în rândurile sătenilor. Nu era nimic de mirare în faptul că Alexandr Timofeevici a fost dat afară ca să fie puși în loc Vasilii Gavrilovici și cumnatul lui, Vasilii Aduardovici. Dar neașteptat fu probabil felul în care a fost

dat afară Alexandr Timofeevici. Să fie tocmai el învinuit de hoție și-nca în fața satului întreg în clubul sătesc, duminică, într-o adunare așa de specială? Iată ce era neobișnuit în această întâmplare. Se pare că Vasilii Gavrilovici a vrut prea tare să-l dea afară pe Alexandr Timofeevici și, după cum se vede, a cam exagerat. Ceea ce frământa acum pe restul sătenilor era cum se va menține în slujbă Vasilii Gavrilovici, dacă pentru a-l da afară pe Alexandr Timofeevici s-a folosit de un motiv atât de delicat. Nimeni nu se putea gândi că Vasilii Gavrilovici va putea să reziste prea multă vreme ca paznic la tabără, avându-l în același timp pe cumnatu-său cu cheile, fără să fure nimic din tabără, cu toate că atunci când un cumnat este șeful gospodăriei într-o tabără, lucrul acesta nu se poate, dar dacă totuși Vasilii Gavrilovici și-ar fi pus în cap și într-adevăr n-ar fi furat nimic, atunci apare întrebarea, ce rost mai avea ca Vasilii Gavrilovici să se facă paznic la tabără? Pentru că Alexandr Timofeevici, cum e ușor de ghicit, va lăsa totul și noapte de noapte îl va urmări.

De dimineață pe Alexandr Timofeevici îl trezi o sete năprasnică și el o strigă pe Marusea Ivanovna să-i aducă o cană cu apă. După ce bău apa, Alexandr Timofeevici deschise ochii și soarele îl izbi prin perdeaua trasă ca și cum aceeași apă i-ar fi fost aruncată în față de o mână necunoscută. Deodată Alexandr Timofeevici își aminti că el nu mai este șef de gospodărie și asta îl făcu să-și lase capul pe pernă și să închidă ochii.

— Mașa, pe la cât m-am culcat eu aseară?

— Oh, pe la cât te-ai culcat tu asară! Tu asară ai fost tare frumușel. Mai bine nici nu m-ai întreba. La cât s-o culcat el asară! Vină și mănâncă, lasă tu asară. Asară știi eu la cât te-ai culcat. Tare bine știi.

Mașa-Marusea cotrobăia prin verandă și fiecare replică a ei, parcă pentru a-i da mai multă însemnătate sau nu se știe de ce, era marcată de câte un dangăt de blide, iar după ce blidăritul Marusei luă sfârșit, din verandă tot mai continua să se audă vocea.

— Mai înainte trebuie să știi să furi și pe urmă să

furi!

Alexandr Timofeevici își scoase mâinile de sub cap, se ridică în capul oaselor și deschise ochii.

— Pantalonii. Unde-s pantalonii, Marusea?

— Unde ți-s pantalonii? Acolo unde i-ai lăsat! De unde i-ai lăsat, de-acolo și le-i!

Alexandr Timofeevici își dădu seama că pantalonii erau pe el și abia după ce-și găsi și cămașa și ciorapii la locurile lor, se mai uită o dată la ciorapi și la pantaloni, încheie doi nasturi de la cămașă și se ridică.

— Sterva gnusnaia! Nu știu de ce te mai țin eu la casă, rosti Alexandr Timofeevici printre înghițiturile de moare, ținând un borcan de trei chile la gură. Nu știu de ce te-am luat eu pe tine...

— Sterva!

Alexandr Timofeevici ieși din verandă și dispăru undeva după casă.

Mă ține, bolmojea Marusea Ivanovna, el mă ține pe mine? Iaca n-am știut cine mă ține pe mine!

Sașa stătea la el în fața casei și cu ciocanul mărunțea o sticlă. Soarele bătea atât de tare încât Sașa își aminti de rugul pe care a ars omul acela și cam cum este atunci când arzi pe rug. Sașa se gândi că este foarte grețos și că nu este nimic mai rău decât să arzi pe rug. Lui Sașa i se făcu dintr-odată atât de ciudă pe capitaliști încât el își închipui ce-ar fi să-i dezbrace pe toți și să-i așeze pe cioburile de sticlă și totodată să le mai tragă și cu ciocanul în cap. Gândul acesta îl neliniști și-l bucură foarte tare pe Sașa și el a început să bată sticla și mai tare. Ce-ar fi să le pună degetele aici pe cioburi și să le bată cu ciocanul de deasupra până le iese cioburile prin unghii și poate că atunci nu vor mai arde pe nimeni pe rug. Sașa chiar se gândi cum ar fi să le bage cioburi și în ochi și asta i se păru cel mai bine.

46

De dimineața, în fața școlii, se făcea schimb de flori și se umflau baloane. Vitea Gurskii și Roma Bohanțov, încercau să prostească pe cineva din clasa a doua să le dea

două flori roșii în schimb pe o floare galbenă. Pe urmă tot ei, dar puțin mai încolo, au putut fi văzuți cum schimbă o floare roșie pe două flori galbene. Cei mai mulți nici nu aveau flori și le făceau așa ca Vitea Gurskii, prostind pe câte cineva. Erau prea mulți care veneau cu câte un braț întreg de flori, mai ales cei din clasele întâi. Dar să ai flori era numaidecât. Nimeni nu putea să meargă la paradă dacă nu avea flori. Așa că cei care nu aveau florile de acasă, chiar dacă nu și le făceau ca Vitea Gurskii și Roma Bohanțov, le primeau mai târziu de la Nadejda Petrovna care strângea numaidecât de la fiecare câte o floare și făcea buchete de flori. Dar asta costa câteva palme după cap și câteva trăsături de părul de deasupra urechii, care în aceste condiții erau atât de puternice, încât îți venea să nu mai stai la paradă. Nu meritau florile atâta. Și ca să evite să-l tragă de păr și să-i tragă cu palmele după cap, de cu seara Sașa se strecură printre gard la baba Maria, care avea în grădină lalele înflorite și rupse la nimereală un braț de lalele. O parte le lăsă acasă mamei în vază, iar o parte le luă cu dânsul, la paradă. Și încă trei le ținea de-o parte, în mâna stângă, ca să le dea lui Sonia dacă o vede și vede că n-are flori, cu toate că s-ar putea să aibă. Nu prea crede el să vină Sonia fără flori la paradă, că e prea mare.

— Ia arată ce lalele ai, auzi Sașa și nici nu reuși să audă bine și cineva i le luă din mână și-i dădu în schimb două flori galbene, fără frunze. Sașa vru să și le ceară înapoi, dar cineva îi trase un bobârnac peste cap și până se dezmetici Sașa, florile au dispărut în mulțime. Rămase cu cele două flori galbene, foarte închiudat, uitându-se neliniștit în jur ca să nu fie cumva prin preajmă Sonia, să-l vadă cu florile acestea urâte. După ce îi mai trecu ciuda și văzu că Sonia nu apare de nicăieri, se gândi că poate ar fi mai bine să-și schimbe și el florile pe altele mai bune.

— Nu vrei o floare galbenă? Îți dau o floare galbenă și tu-mi dai una de la tine.

— Du-te, măi, de-aici. Ce, astea-s flori la tine? Nu vezi că-s numai bețe? Poți să le dai la porc.

Sașa roși și hotărî să nu mai schimbe florile. Le

aranjă puțin și le prinse de la jumătate ca să pară mai țăpene, iar una dintre ele era chiar ruptă și trebuia oricum ținută de la mijloc. Găsi pe jos încă o floare, o ridică și o scutură și o puse lângă celelalte și-i păru că este chiar mai bună. Cine l-a pus să stea cu lalele la vedere? N-ar fi putut să stea pe undeva cât mai aproape de Nadejda Petrovna sau altă învățătoare. Sunt rele învățătoarele astea și strigă la tine, dar dacă stai mai aproape, nimeni nu-ți ia florile și nu-ți dă bobârnaci. Mai bine stătea lângă Nadejda Petrovna, chiar dacă-l enervează și-i pune nota trei, avea acum lalele și nu bețele astea. De ce i-a spus că poate să le dea la porc? Sașa se rușină dintr-odată atât de tare încât începu să nu-i mai pară rău de bobârnacul pe care l-a luat și ar fi vrut ca toată lumea să-i tragă câte un bobârnac, numai să nu-i mai spună nimeni și niciodată nimic de niciun porc. Nici nu mai vru să se mai ducă la clasă. Voia să fugă undeva după școală, să se așeze pe o piatră și să plângă.

— Clasa a treia B! patru A! Beul! Unde-i Beul!?

Sașa simți că cineva îl ia de mânecă și-l trage cu putere într-o parte. Văzu spatele lui Nadejda Petrovna și mâna ei groasă cum îl târâie după ea. Treci la clasă, Vakulovskii, nu mai căsca gura! Sașa se sperie mai întâi, dar pe urmă parcă i-ar fi amorțit mintea și nu mai simți nimic și se alinie lângă Bohanțov, în spatele lui Gurskii și-a lui Jioltâi. Abia atunci Sașa își dădu seama că n-a umflat baloanele. Peste tot în jur era plin de baloane și numai el nu avea baloane. Scoase din buzunar baloanele și începu să le umfle.

Nici nu s-au umflat bine baloanele că au și început să se audă bubuituri, râsete și strigăte și chiar fete care plângeau. Nu se știe de unde s-a auzit un strigăt „Ura!” care se transformă într-o clipă într-o uruială neuniformă și lungă, însoțită de alte baloane care se spărgeau. Toată lumea a început să strige cu bucurie „Ura!” Se auzeau voci subțiri, voci groase și chiar fluierături de mai multe feluri. Atunci când pe scări apăru directorul, cel cu pixul cu pastă groasă în buzunarul de la piept, și a început să miște

măinile, să se înroșească și să deschidă gura, uralele s-au stins câte puțin și-atunci s-a auzit că directorul strigă și mișcă din mâini și se enervează pe toți.

— Ia terminați! Terminați! Cine v-a zis să strigați? Nu strigă nimeni! Cine-a strigat „Ura!”?! Numai eu strig „Ura!”! Când o să mă auziți pe mine că strig, atunci să strigați! Ia aliniați-vă frumușel. Alinierea. Fiecare la clasa lui. Baloanele, florile, tot ce trebuie, că pornim. Pe care-l aud că mai strigă, îl plesnesc. Am să vă spun eu când să strigați. Când mă auziți pe mine că strig, atunci să strigați.

Deasupra, pe școală, fâlfăiră steagurile, baloanele tremurără. Dincolo de gard, după sălcii, bârnii o mașină și-n-trânsa s-au văzut o grămadă de steaguri, boxe și microfoane și un balon care flutura, legat cu ața de oglindă. Încetșor, sălciile au început să rămână în urmă și foarte repede, dincolo de colț, nu s-au mai văzut nici steagurile pe care paznicul Vanea le-a pus cu scara pe acoperiș și nici inscripția de la intrarea școlii, roșie, de sticlă. Ieșind din curtea școlii, alaiul a luat-o în jos, pe lângă cimitir și cazangerie. Din cauza grămezii de fier uzat, care crescuse până la jumătatea drumului, parada încetini mersul și fiecare trecea atent să nu se murdărească, să nu se împiedice și să nu se agațe. Câțiva băieți săriră peste fiare și atunci se auziră vocile învățătoarelor, care strigară toate deodată, o parte „boilor” și-o parte „vacilor unde vă băgați!” Cineva chiar îndrăzni să sară peste o grămadă de cărbune din fața cazangeriei și un praf negru se ridică până sus la baloane. S-au auzit două baloane pocnind, pe urmă Stela, care tocmai încerca să-și tragă pancarta în crengile unui copac care creștea din cimitir și trecea pe jumătate în drum chiar acolo, lângă grămada de fier uzat, pe unde trebuia să treacă parada și după ce și-o smulse, Stela lovi pe cineva în cap cu acea pancartă strigând totodată, „debilule, debilule!”, iar în timp ce pancarta se ridică și cădea, se puteau citi literele roșii pe alb și scria cu litere pătrate „SLAVA TRUDU”, iar la urmă era un semn de exclamare. Cuiva îi suflă vântul baloanele și le opri într-un spin și-atunci se auziră iar

învățătoarele care strigară toate pe rând „las că vă prind, las că vă prind, vă prind eu! ei! ei! cine! baloane! sparge baloane! Vă dau eu sticlute!” se auzi la urmă cel mai tare vocea lui Nadejda Petrovna.

La vale, printre cimitir și cazangerie, pe lângă școala cea veche și toaleta de lemn de pe dâmb, care cu ușile deschise, se ascundea parcă ea singură într-o grămadă de spini și buruieni uscate din anul trecut, printre case și școala cea veche, în care câteva clase de a I-a și de a II-a încă mai învățau și visau să crească mai repede mari, să învețe în școala cea nouă, până în jos spre parcul de autobuze și tractoare al colhozului, părea că s-a rupt pe undeva și curge foarte încet o apă pe care plutesc liniștit baloane și litere. Sașa își ținea de ață cele două baloane pe care apucă să le umfle, iar cu cealaltă strângea atent să nu le rupă și mai tare, florile.

După ce au trecut de parcul de autobuze, pe lângă casa lui Valerii Petrovici, au ajuns în strada Gararina și de acolo, printre alte case, copaci și garduri, au urcat până pe Lenina și-acolo au început să fie multe steaguri, pânze roșii, pe care scria cu alb și mașini care pipiau și duceau o cutie roșie pe care scria, mare cât un chioșc de înghețată. Din cealaltă stradă venea în întâmpinare altă școală și se auzea un ropot și un zumzăit și voci de învățătoare care strigau. Cealaltă școală a ajuns mai prima și a pornit pe Lenina la vale și amândouă școlile își arătau limba și unii băieți o mână peste cealaltă și îndoiau cotul. După ce prima școală a intrat toată pe Lenina, a intrat pe Lenina și școala lui Sașa, pe urmă toată lumea s-a oprit și au mai așteptat și altă școală. S-a auzit cum vine de pe altă stradă și-atunci s-au auzit cele mai multe baloane că se sparg, când cele două școli s-au oprit și așteptau. Nu se știe de unde, Bohanțov găsisese un steguleț și-l ținea sus de tot. Deasupra lui Sașa se foi o pânză care era legată de două bețe albe și Katereva dădu un băț ca să-l mai țină Jeoltâi pentru că o dureau mâinile. Sașa a vrut să apuce și el un băț dar cineva îi dădu peste mână și-i spuse „mai să-ți faci și pe urmă să-ți bagi labele!” și tot atunci se auzi un balon

că se sparge și Sașa se uită în sus și văzu ața și de ața cum se fâlfâie ca o cârpă galbenă balonul lui rotund. Trăiască întâi Mai, Ziua Mondială a Muncii! Megafonul hârâi și Sașa își purta încurcat privirea încercând să găsească agățat în vreun copac sau deasupra vreunei ferestre, lângă un steag, pălăria de aluminiu din care se auzea vocea, dar după hârâit, aceeași voce spuse foarte familiar și blând „Ura!” și toată strada se cutremură și bucăți de cer, baloane, creanga vreunui copac, ferestre deschise și steaguri au început să tremure și să se amestece între ele. Jos pe asfaltul sur se vedeau ciorapii albi încălțați în sandale cu găuri pe margine și în bot pe unde ieșeau afară ciorapii, pantalonii albaștri și picioarele groase ale lui Nadejda Petrovna în ciorapi albi de mătase și mai încolo, fără ciorapi și fără nimic, picioarele cu păr a lui mama lui Katereva, care se ridicau și călcau asfaltul cel sur cu linie pe mijloc, bucăți colorate de baloane din care se întindea o bucată de ața și flori care cădeau pe jos și nu se mai apleca nimeni să le ridice. Stimați locuitori ai orașului, vă felicităm cu Sărbătoarea Mondială a Muncii, întâi Mai, pe care toată Uniunea Sovietică azi o sărbătorește. Milioane de muncitori, tineri și vârstnici, pionieri și comsomoliști, octombrei și chiar cei mai mici dintre noi, care flutură cu stegulețul de pe umerii taților lor, au ieșit bucuroși în piețele și pe străzile orașelor. Nu este cetățean al Uniunii Sovietice care să nu se bucure în această zi. Pentru că Țara noastră este o țară muncitoare și această sărbătoare e pentru fiecare cetățean, prilej de bucurie, chiar și pentru cei mai mici, a căror muncă este să învețe. Vă felicităm, dragi tovarăși! Ura! A-a-a-a-a! raa-a-a! U-ra-a-a! În acest an, ca și în precedentul, cu mândrie putem spune că Planul de Stat a fost îndeplinit și depășit. În loc de două grădinițe, în oraș astăzi avem trei și o a patra care se construiește, cu teren de joacă, căsuțe din povești și chiar cocioaba pe labă de găină, în care a fost păcălită de un băiețel deștept, Baba Iaga și arsă în cuptor. Tot în acest an a fost depășit planul la păpușoi și grâu, iar în brigada nr. 3 s-a înregistrat o creștere de 84 de procente la grâu și 72 de procente la

păpușoi, ca să nu mai vorbim de mere, cartofi, sfeclă de zahăr, răsărită din care se face uleiul și celelalte produse de care ne folosim. La fabrica de conserve au apărut noi soiuri de suc pentru micuți, iar cele vechi au fost perfecționate. Fabrica de cusut a depășit planul cu 12 procente, ceea ce este cu patru procente mai mult decât în anul trecut. Într-un cuvânt, scopul pe care și l-a pus cel de al XXVI-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, a fost îndeplinit în viață. Vă felicităm cetățeni-care-muncii! Ura!

Soarele răzbătu deasupra blocurilor și în aceeași clipă razele lui s-au amestecat cu strigătele care s-au ridicat în aer și au umplut cerul. Frunzele asudate ale copacilor au început să se topească și de sub praful alb a început să se arate culoarea verde care strălucea și, dintr-odată, lângă cea strălucitoare o jumătate se întunecă și frunzele de parcă s-au tăiat în două. Printre ele se văzu o pălărie de aluminiu, pe urmă încă una și păsărele care s-au obișnuit cu hârâitul acestora și nu se mai temeau. Se auzi un pocnet și Sașa simți căzând pe umăr bucata de balon legat cu ață, a cărei capăt se termina la el în mână. Sașa încă mai simți că balonul despre care credea că nu are deloc greutate, atunci când se sparse îi ușură mâna și chiar atunci o mână i se băgă în păr și baloanele au căzut toate jos, iar asfaltul cu tot cu ciorapii albi și cu sandale s-a ridicat în sus, iar crengile copacilor au zburat ca niște păsări mari și au strigat măgarule, măgarule. Pe urmă crengile au spus, a, nu tu. Bohanțov, măgarule, tu ai spart balonul, animalule! se auzi pe urmă, ai! Ai! și păsările s-au întors înapoi din cer și s-au făcut crengi.

În vale, unde strada dădea în piața cea mică a orașului, în mijlocul căreia, înzăpezit de flori, pe un postament mare de marmură, la care duceau din toate părțile treptele roz, se înălța monumentul lui Lenin, între Univermag și Comitetul Executiv parada începea să se împrăstie. După grămezile de baloane și spinările mamelor cânta fanfara și mulți încă se mai înghesuiau să ducă flori ca să vadă fanfara. Cei mai mulți însă s-au scurs în parc și

au dispărut în magazine, sau pur și simplu pe străzi, furișându-se pe lângă WC-ul public și cinematograful, în piață, unde se vindeau semințe, se umflau și se băgau în buzunar baloane. Peste câteva minute orașul se umplea de pionieri care lungeau înghețată, scuipeau semințe sau le făceau pe amândouă deodată, scuipeau și lingându, strigându și alergându după bucățelele de baloane de pe stradă pe care le ridicau cu mâna în care aveau semințele și le băgau în buzunar ca să facă mai târziu baloane mici. Se lungeau înghețate pe băț, cu ciocolată și fără ciocolată, la zece, doisprezece, cincisprezece și chiar douăzeci de copeici înghețata, roză, albă sau cafenie, în pahare de carton din care se mânca cu bățul, sau în pahare care se mâncau cu totul, cu pătrățele. Se spargeau baloane mici de cap, se aruncau mingiuțe mici cât o nucă mare de cauciuc în magazine și pe stradă și-n stațiile de autobuz, se primeau și se dădeau picioare în fund. Peste bucățile de baloane, florile și chiar pancartele călcate, au apărut și înghețatele topite scăpate de pionierii mai mici, căroră le dădeau peste mână pionierii mai mari dacă după ce le dădeau un picior în fund înghețatele nu cădeau. În față la alimentară, ținând prăjituri și sticle cu apă dulce, pionierii se ghideau și se stropeau cu apă dulce.

Dar străzile degrabă se goleau și pionierii umpleau scările cinematografului tapițat cu afișe cu lupi și iepuri care dansează pe gheață. Orașul își recăpăta liniștea. El parcă se afunda în ea și părea mai tăcut ca niciodată și părea chiar trist, de parcă în el nu mai locuia nimeni, numai mașinile care mai treceau pe stradă și bucățile de baloane care li se prindeau de roți, se învârtteau de câteva ori și pe urmă cădeau.

47

Soarele mai păstra încă zgomotele paradei când Nicolai Arsenievici, ținând pe umăr hârlețul, se duse în pădure. De la brigada de tractoare, când tractoriștii și șoferii și ceilalți lucrători ai brigadei, au luat-o în sus, printre case, Nicolai Arsenievici se furișă pe după mașinile parcate în curte și după ce sări gardul de după garaj, care

dădea într-o grădină cu toaletă de scândură, Nicolai Arsenievici se băgă în toaletă și rămase în singurătate. Strigătele colhoznicilor se auzeau tot mai departe și când simți că s-au îndepărtat destul și vocile se auzeau vag de tot, Nicolai Arsenievici ieși din toaletă, sări gardul înapoi în stradă și de acolo pe ulițe, pe lângă casa lui Valerii Petrovici, școala cea mică cu toaletă de lemn, prin cimitir și cazangerie, se ridică sus la stadion de unde, în depărtare, se vedea, după cele două iazuri, satul. Nicolai Arsenievici grăbi pasul și, cu o mare bucurie în suflet, se îndreptă spre casă. Acasă Nicolai Arsenievici își dădu repede jos cravata, coborî în beci, scoase o cană roșie cu vin, o puse pe masă și se așeză. Soarele începea să frigă când Nicolai Arsenievici, înfăptuindu-și noul său plan, ieși din ogradă cu hârlețul pe umăr. Încă-i mai răsunau în cap uralele colhoznicilor și în timp ce urca dealul, pe ei și-i închipuia deja în vale, strigând „Ura!” în fața monumentului. Nicolai Arsenievici vedea tribuna, microfoanele negre, aliniat, care din mulțime semănau cu un cârd de ciori și-n spatele lor, între steaguri și flori, mâna pe care și-o trece prin păr Anton Prokofievici, tusea provocată a lui Gherasim Nicolaevici și rândul de cravate. Nicolai Arsenievici tuși ca să alunge fiorul rece care-l trecu. În cabinetul președintelui de colhoz președintele bate cu pumnul în masă și strigă, iar Nicolai Arsenievici stă în picioare cu chepa în mână.

— Cum de se poate așa ceva! zice președintele de colhoz.

— Înțelegeți... Anton Pro...

— Niciun Anton Prokofievici! Nu pot și nu vreau, dar cel mai important, nu vreau să înțeleg nimic!

— Dar Anto...

— Niciun Anton Prokofievici!

Nicolai Arsenievici se aplecă și, fără să scoată mâna din buzunar, trecu pe sub creangă. Palma începu să transpire pe coada hârlețului și Nicolai Arsenievici îl mută pe alt umăr, schimbând și mâna care stă în buzunar. Dincolo de pădurice îl lovi în față lanul verde de grâu,

vântul leneș care-l mișca și nasul lui Nicolai Arsenievici se umplu de miros de iarbă și pământ cald, iar urechile de fâșâitul vântului și zgomotul păsărilor care care zburau prin crengi.

Chiar din ziua a doua a numirii sale în calitate de șef de gospodărie Vasilii Aduardovici începu să umble prin gospodărie într-un halat albastru din buzunarul căruia se vedea o jumătate de patent. Totodată, Vasilii Gavrilovici, în calitate sa de paznic, își cumpără un țuruiac de fier pe care avea de gând să-l folosească. De dimineață Vasilii Aduardovici deschidea ușile cantinei și intra și ieșea din cantină cu un metru de pânză în mână. Pe urmă Vasilii Aduardovici putea fi văzut cu o bucată de scândură pe care o ducea subțioară, un ferestruu și un creion roșu pe care-l ținea în gură sau după ureche. De multe ori Vasilii Aduardovici ducea un scaun sau un lighean, un stingător sau un șomoioag mare de fire electrice. De sub halat, atunci când Vasilii Aduardovici se apleca să pună genunchiul pe scândura pe care o tăia cu ferestruul, atârna cravata lui cafenie cu frunze galbene și verzi. Vasilii Gavrilovici, în calitate sa de paznic al gospodăriei, se simțea dator să-și ajute cumnatul și de aceea aceștia puteau fi văzuți deseori împreună. Ca și Vasilii Aduardovici, Vasilii Gavrilovici ducea scaune și scânduri, șumuiege electrice sau căldări cu cuie și de foarte multe ori duceau amândoi aceeași scândură. Dar niciunul dintre aceste obiecte nu dispăreau, așa cum s-ar părea normal să dispară, ci se mutau numai cu locul pe teritoriul gospodăriei. Lucrul acesta era ușor de confirmat, dacă stăteai ascuns după cisternă, în spatele depozitului, de unde, a patra noapte la rând, cei doi erau urmăriți de Alexandr Timofeevici. Niciunul dintre acele obiecte nu dispărea. Faptul era cert. Ele se mutau cu locul pe teritoriul gospodăriei și o făceau cu atâta repeziciune nemotivată, încât după cele patru nopți de urmărire, Alexandr Timofeevici întrevăzu în totul o metodă foarte șireată de a pune în încurcătură pe oricine ar încerca să-i urmărească pe noii gospodari cu intenția de a-i surprinde furând sau săvârșind orice altă nelegiuire precum ar fi

neprezentarea la serviciu sau trândăvia, dar mai cu seamă această metodă era îndreptată împotriva fostului șef de gospodărie și tot el și paznic, adică Alexandr Timofeevici, care ar fi putut să se răzbune.

A început să se strângă maculatura. Atât prin sate cât și prin orașe, pionierii din țara întreagă umblau după gazete, reviste și cărți, pluguri sau hârlețe, ligheane și caiete. Atât plugurile cât și caietele, cărțile sau bucățile de calorifer puteau să fie noi și vechi și pionierii umblau peste tot ca furnicile, cu teancuri de gazete și bucăți de fiare și tăblăraia pe care o trăgeau pe asfalt făcea gălăgie până ce ajungea să fie cântărită. La ușile pensionarilor se adunau grupe de pionieri care nu încăpeau cu toții în vizor. De acolo pionierii plecau cu teancuri de gazete, gata legate, pe care pensionarii le primeau gratis și le strângeau timp de un an de zile, teancuri, în balcon. Ușa se crăpa și dincolo de lăntșorul care o ținea, apărea o pereche de ochelari care spunea „n-avem, chiar acum au plecat pionierii”, sau: „ați mai fost o dată, gata, nu mai avem”, „n-avem, asta a fost tot”, „s-a terminat, ce mai vreți, la anu' copii, la anu'”, „n-avem maculatură!”, „încercați mai sus”, „n-avem maculatură!”

În fața blocurilor, la fiecare scară, grămezi întregi de hârtii și reviste, cărți noi și vechi și cutii de carton erau păzite de câțiva pionieri, în timp ce alții apăreau de peste tot, aruncau ceva la grămadă, pe urmă dispăreau strigând și gesticulând. Prin podurile bibliotecilor sătești și-n podurile pensionarilor se auzea hodorogeală, ieșea praf, jos, la pământ, cădeau saci de hârtie care se rupeau de greutate.

În fața școlilor, învățătoarele cu caietul în mână scriau kilogramele. Voci care strigau, mai aducem, mai aducem. Lângă cazangerie, pe unde nu demult trecuse parada, grămada de fiare se lungise până sub gardul cimitirului și foarte repede se va ridica până la crengile copacului în care Stela și-a agățat pancarta. Cărucioarele cu ceainice, chiuvete ruginite, țevi și motoare nu încetau să hodorogească pe drumul care venea de la stadion.

Nicolai Arsenievici se adânci în pădure departe, să nu fie găsit. Unde fusese cândva o râpă și cursese poate că și apă și unde acuma nu mai era decât o adâncitură plină de crengi uscate și frunze putrede de atâția ani, Nicolai Arsenievici se opri, puse hârlețul jos și, așezat pe coada hârlețului, scoase o țigară și o aprinse. Fumul se vedea foarte clar în întunecimea pădurii și se ridica din văgăună drept în sus, dispărând brusc acolo unde o rază groasă de lumină trecea printre frunze, chiar deasupra capului lui Nicolai Arsenievici. Câțiva tufari de corn, care creșteau din mal, chiar acolo unde râpa prin care cursese cândva și apă și care se umplu de frunze și vreascuri și unde, la doar câțiva pași, râpa forma o ruptură care poate că fusese cândva cascadă atunci când apa, dacă a curs vreodată, îl ascundeau pe Nicolai Arsenievici cu crengile lor întortocheate, așa încât din cărare nimeni n-ar fi putut să-l vadă. Nicolai Arsenievici se mai uită o dată la fosta cascadă și chiar pentru o clipă își închipui cum curge pe-acolo apa și se îngrijoră, dar după ce se mai uită o dată la vreascurile adunate acolo și răscoli cu hârlețul stratul de frunze putrede, care se dovedi prea gros, își zise că apa nu va mai curge pe acolo niciodată și că nu a mai curs demult și poate să înceapă liniștit. Scurpă în palme, desenă cu hârlețul un patruleter și se puse să ferească frunzele.

Ia să vedem cine a colectat cea mai puțină maculatură, Lihaciova Partnuhina, fetelor, ce-i asta? De ce n-ați colectat maculatură, ce, nu aveți gazete, reviste? Voi trebuie să fiți ca albinuțele, ce, trebuie să vă învăț eu? Mergeți la pensionari, la veterani, ce, nu cunoașteți niciun veteran? Nu se poate să nu cunoașteți niciun veteran, duceți-vă la ei și spuneți-le că vă trebuie la școală și o să vă dea că și-așa n-au ce face cu dânsule. Duceți-vă la veterani că au balcoanele pline cu reviste, voi trebuie să fiți ca abinuțele. Așa cum albinuțele umblă toată ziua și colectează nectar pentru stupul lor, așa și voi trebuie să colectați maculatură, ce-i asta, fetelor? Ce-i chiar atât de greu? Lihaciova Partnuhina, ascultați la mine, mai este

timp până sâmbătă, dar nu lăsați pe ultima zi. Nu lăsa pe mâine ceea ce poți face azi. Știți că este așa o vorbă, puneți-vă și colectați maculatură. Dar cine a adus cea mai multă maculatură? O-o-o, Bohanțov, de data asta-i bravo! El a adus, uitați copii câtă maculatură, o suută patruzeci de chile de hârtie și două sute paisprezece de fier și încă mai aduce. Bohanțov, ce zici, mai aduci, Bohanțov? Până sâmbătă mai este vreme. Iaca, Bohanțov îi bravo, el o să aibă notă exemplară la purtare. Și Jeoltâi văd că s-a mai ridicat, el tot îi bravo, la noi el are 82 de kilograme de hârtie, iaca și Vakulovskii... nu-i rău, 46 de kile de hârtie, dar el încă mai are timp, ce zici, Vakulovskii? Mai aduci până sâmbătă? Iaca, băieții la noi îs bravo. Dar fetele încă o să mai aducă. Voi de-amu știți copii, că tata lui Stela a adus cu mașina șase sute cincizeci de kile de fier și ne-a promis c-aduce și hârtie, asta pentru clasa noastră putem să spunem că este foarte bine și noi am îndeplinit planul. Dar dacă cineva mai are ceva pe-acasă, mai aduceți. Voi trebuie să fiți ca albinuțele. Știți cum umblă albinuțele?

În cap la Sașa apăru dintr-odată un câmp mare cu flori prin care bâzâie albinuțele și colectează polen. În mijlocul lanului era așternută o pătură și pe pătură Sașa mânca harbuz. Florile erau înalte și-i țineau lui Sașa de umbră ca niște copaci.

— Așa cum umblă albinuțele prin flori și colectează miere pentru stupul lor, așa și voi trebuie să colectați maculatură pentru că din maculatură se fac cărți și manuale noi, caiete și hârtie de colorat. Iaca, noi am învățat la școală că hârtia se face din copaci, dar ce-ar fi, copii, ca să se taie atâția copaci ca să se facă manuale și caiete? Și de aceea voi trebuie să umblați ca albinuțele, să colectați cât mai multă maculatură. Pe urmă maculatura aceasta se duce la fabrică și se topește și se transformă în hârtie, iar pe urmă din hârtie se fac caiete și manuale și nu mai trebuie să mai taie copacii.

În câmp nu mai era nimeni. Numai albinuțele bâzâiau peste tot cu legături mici de gazete pe care le duceau în lăbuțe, ligheane stricate și șuruburi întinse pe o sârmă.

Soarele încă nu răsărise bine și de jos se vedea cerul albastru și câte un nor alb, mare și împrăștiat, ca o grămadă de maculatură. Florile au început să foșnească și de pe ele cădea roua și zburau deranjate albinele. Când se uită mai bine, Sașa văzu că se apropie Sonia și se apleacă să nu-i cadă roua după gât. Sașa a întrebat-o dacă nu vrea harbuz și ea a spus că vrea și Sașa a rupt de genunchi jumătatea de harbuz în două. Când Sonia termină de mâncat harbuzul și-și ridică zâmbind mâinile pline de zeamă, în clasă nu mai era nimeni. Gălăgia de dincolo de fereastră îl făcu pe Sașa să se uite afară și el văzu pe Bohanțov care arunca legături de gazete jos din mașină, pe Jeoltâi care-i dădea mâna lui Gurskii ca să se suie Partnuhina, care ducea o legătură grea în brațe și alții care stăteau la rând, iar mai încolo, lângă un copac, stătea de vorbă cu Nadejda Petrovna tata lui Stela.

49

Sub Nicolai Arsenievici apăru pământul negru și rece care mirosea a putregai. Bucăți de rădăcini, pietre și chiar o geantă putredă, de piele, care se rupse când Nicolai Arsenievici o apucă cu mâna și vru s-o smulgă de sub pământ, stăteau la un loc peste grămada proaspătă de pământ de lângă Nicolai Arsenievici. Atunci când patrulaterul lui Nicolai Arsenievici se adânci cu un hârleț, acesta scoase o țigară și se așeză gânditor în frunze.

— Dacă ar fi să ne suim sus de tot, acolo unde se termină ploaia, ce ziceți, oare am mai avea nevoie de umbrele sau n-am mai avea? Eu zic că n-am mai avea.

— Eu zic că n-am mai avea, pentru că acolo n-ar mai ploua deloc și-ar fi foarte bine și uscat și fără umbrele și nici n-ar fi umbrele.

— Cum credeți, industria ar avea de câștigat sau de pierdut, dacă nu s-ar mai face umbrele? Eu zic că ar avea de pierdut, pentru că umbrela este un produs de serie, care se găsește în fiecare casă. Și ce-ar fi dacă nu s-ar mai face umbrele?

— Eu cred că ar avea de pierdut în primul rând industria. Și pe urmă, dacă pierde industria, pierde și

muncitorul, iar dacă pierde muncitorul, pierde și țara. Asta în primul rând.

— Dar spuneți dumneavoastră părerea proprie cum credeți, există așa un loc unde să se termine ploaia și să nu mai plouă? Și dacă există, credeți că e posibilă viața fără ploaie și fără apă, în general? Părerea dumneavoastră proprie. Eu cred că nu există.

— Eu cred că nici n-ar putea să existe viața fără apă. Asta în primul rând. Și noi știm foarte bine — după cum spunea și filosoful grec, Tales, totul se trage din apă și chiar și viermele, după cum bine știm, și bacteria, după cum bine zice Darwin, nu au putut să ia naștere și să prospere decât în apă. Iar, mai apoi, după ce viermele s-a transformat în șopârlă iar șopârlele au crescut mare și s-a făcut crocodilul, iar unor șopârle, după cum bine știm, le-au crescut pene și au zburat în copaci. Și după aceea, când crocodilul a început să meargă în picioare, mă refer la unii crocodili, acestora a început să le crească păr, iar mai târziu le-a căzut coada. Și-acest fel de crocodil probabil că s-a transformat în maimuță și-a început să umble prin copaci. Dar pentru asta a fost nevoie de multe milioane de ani. Pe urmă maimuțele au început să muncească și să-și dobândească singure hrana. Ele erau cele mai deștepte animale. Iar de la muncă mâinile lor au început să apuce tot mai bine și să fabrice unelte. Iar după asta a apărut omul, pentru că la maimuțe le-a căzut părul și noi cunoaștem azi omul așa cum este el. Desigur, au trebuit foarte mulți ani pentru asta și chiar și faptul că omul este mult mai inteligent decât maimuța ne spune despre asta. Așa că fără apă nu există viață. Dar, totuși, munca îl înnobilează pe om.

— Cum ați petrecut ziua cosmonautului, Makarîci? Se zice că ați săpat în grădină.

— Bre, Vladimir Ilici. Ziua de 12 aprilie pentru mine este o zi sfântă, poate ca și cea de 9 mai. Pentru că-n zilele acestea a câștigat de două ori. O dată atunci când i-a bătut pe nemți și pentru asta zic că ziua de 9 mai e sfântă pentru mine, și-o dată când a pășit în cosmos. Iar eu am stat în

fața televizorului, Vladimir Ilici, și nu în grădină.

— De ce n-am face azi de paradă în 12 aprilie? Credeți că nu e un motiv pentru țara noastră?

— Dacă nu mă credeți, eu aș putea să vă povestesc ce s-a transmis la televizor în ziua de 12.

— Cu toate că în Moscova și alte orașe mari, oamenii au defilat și au purtat portrete de-a lui Gagarin.

— Și chiar de la numărătoarea aceea, Vladimir Ilici, patru, trei, doi, unu... pusk!

— Este un moment important în istoria țării și ilustrează foarte bine ideea noastră de progres. Apropo, dumneata mai tai copacii din pădure?

— Nicidecum! După întâlnirea aceea cu dumneavoastră, Vladimir Ilici, eu nu mai tai copacii din pădure. Și spun și la ceilalți să nu taie. Căci doar pădurea este bogăția noastră, Vladimir Ilici!

— Foarte bine faceți, Makarîci, foarte bine. Și să-i învățați și pe ceilalți să facă la fel.

50

În pădure părea că nu-i nimeni. Ajunși la margine, Vladimir Ilici și Makarîci au fost orbiți la început de puterea soarelui de mai, dar după ce ochii li s-au obișnuit, lumina tăioasă de mai înainte s-a transformat în sursă de căldură și plăcere. Ei au trecut drumul și au pornit prin grâu, acolo unde știau că se găsește o cărare. În pădure însă era răcoare și dacă nu s-ar fi văzut printre crengi suvițele orbitoare de lumină, s-ar fi putut crede că e o zi mohorâtă. Însă nici umbra pădurii și nici umezeala pământului pe care hârlețul îl arunca, nu au trezit în Nicolai Arsenievici această părere. El săpa liniștit și aerul pe care îl respira era un aer de primăvară.

După a treia noapte de pândă Alexandr Timofeevici se întorcea acasă. Satul era pustiu și numai baligile care începuseră să se usuce în mijlocul drumului erau dovada că până la Alexandr Timofeevici au mai trecut oameni. Dar Alexandr Timofeevici nu era obosit. Dacă cineva s-ar fi uitat atent la fața lui Alexandr Timofeevici, ar fi găsit foarte repede o explicație. Dar iată ce a făcut Alexandr

Timofeevici. Pe la ora patru, spre dimineată, văzând că Vasilii Gavrilovici nu fură nimic, a hotărât să se retragă după căsuțe și să se culce pe iarbă. Alexandr Timofeevici era foarte obosit, iar Vasilii Gavrilovici nu fura nimic. Poate că Alexandr Timofeevici ar fi furat el ceva dacă Vasilii Gavrilovici n-ar fi umblat prin tabără în sus și-n jos și nu s-ar fi uitat foarte atent printre căsuțe și n-ar fi suflat de patru ori în țuruiac. Se putea crede că Vasilii Gavrilovici l-ar fi simțit pe Alexandr Timofeevici și de aceea fluiera, dar nu-i adevărat. Vasilii Gavrilovici nu l-a simțit pe Alexandr Timofeevici. Atunci s-ar putea crede că Vasilii Gavrilovici fluiera ca să sperie hoții. Dar nu-i adevărat. De ce fluiera atunci Vasilii Gavrilovici? Dar de fluierat, fluiera. Despre asta poate să vorbească oricine trăiește aproape de tabără. Vasilii Gavrilovici fluiera de câteva ori pe noapte, cam la aceleași ore, iar la ora două și jumătate striga de două ori „care e-acolo, băi! Ia fugi de-acolo!” Iată, deci, de ce nu era obosit Alexandr Timofeevici. El a dormit pe iarbă, după căsuțe și acum pe fața lui se mai vedeau urmele roșii pe care plantele le-au săpat. Alexandr Timofeevici mergea drept și încerca să-și amintească ce zi este. Pe urmă, în cap îi apărea o pătură. Pe urmă, o bucată de brânză și o ceapă pe care o scoate învelită într-o gazetă din torbă. Pe urmă îl prinde pe Vasilii Gavrilovici cum scoate cuielile și fură sticla de la geam și-l duce până la Marin Gheorghevici și-l pun în motocicletă și drept la raion. Vin nu-și va lua cu el Alexandr Timofeevici. Nu se poate.

Nu era bine să se consume vin și nici altă băutură alcoolică la serviciu. Alexandr Timofeevici știa asta foarte bine. Iar serviciul lui Alexandr Timofeevici, odată cu pierderea postului de lucru, devenise tocmai acesta, adică urmărirea lui Vasilii Gavrilovici și depistarea fărădelegilor săvârșite de acesta. Poate că și din această cauză, ajuns acasă, Alexandr Timofeevici s-a adâncit în beci. Când a ieșit de acolo, Alexandr Timofeevici ducea cu el o cană roșie cu vin din care sorbi câteva gâturi, ca să nu se verse și pe care o așează lângă un tălgerel cu slănină tăiată și brânză, pe colțul mesei în verandă. Maria Ivanovna lipsea

cu desăvârșire de-acasă.

Așadar, pădurea face oxigen. Dar fără oxigen nu există viață. Căci ce-ar fi viața fără oxigen? În primul rând, n-am mai putea să facem niciodată focul și nu s-ar mai prăji nimic. Pentru că oxigenul întreține arderea. Dar fără ardere nimic nu se prăjește. Ce ar fi viața fără ardere? N-ar fi nimic. N-ar fi uzine și motoare cu ardere internă. N-ar mai exista nici autobuze. Și nu s-ar mai face niciodată focul. Dar ce am mânca noi dacă nu am avea cu ce să fierbem cartofii? Am mânca numai carne crudă ca primitivii. Dar fără oxigen nu există nici fotosinteză. Asta înseamnă că legumele nu ar face roadă și s-ar usca toată iarba și animalele nu ar avea ce să mănânce. De aceea avem nevoie de oxigen. Căci ce-ar fi viața fără oxigen? În primul rând, nu am putea să respirăm și fără asta nu se poate trăi. De ce? Pentru că nu poate să aibă loc metabolismul fără oxigen. Este nevoie de oxigen în sânge. De aceea noi trebuie să avem grijă de păduri. Pentru că pădurile fac, în primul rând, fotosinteză și degajă în schimb oxigen. Puneți o plantă într-o încăpere și-o să vedeți că se va face oxigen. De aceea aerul în pădure este mai curat. Și există chiar și o vorbă: „a merge la pădure”. Această vorbă nu e deloc întâmplătoare și se referă la aerul curat din pădure. Dacă nu ați fost niciodată în pădure, trebuie să vă duceți. Să vedeți ce aer curat e în pădure. Dar puneți o plantă într-o încăpere și-o să vedeți că aerul e mai curat. Pentru că planta absoarbe bioxidul de carbon și ne dă în schimb oxigen. Dacă nu ar fi plantele, oamenii ar respira numai bioxid de carbon pentru că aerul nu s-ar reîmprospăta. De aceea este bine să aerisiți camera în fiecare dimineață și să vă spălați pe dinți. O zi trebuie să înceapă cu gimnastica de dimineață. Gimnastica este izvorul sănătății. Păstrați oxigenul, căci oxigenul este viața. Iar fără fotosinteză nu are loc metabolismul în organism.

Să luăm două plante de același fel. Două flori. Să le punem pe fereastră, așa cum avem acasă. Vom vedea că plantele sunt la fel. Le udăm în același timp și avem grijă

de ele să le bată soarele. Plantele vor rămâne la fel. Dar să luăm una dintre plante și s-o punem în dulap, la umbră. Vom uda amândouă plantele, ca și mai înainte, pe cea din dulap și pe cea din fereastră. Ar părea că plantele sunt îngrijite la fel și de aceea trebuie să rămână la fel. Dar nu-i adevărat. Ce vom observa după câteva zile? Vom observa că planta din dulap nu este la fel cu planta de pe fereastră, chiar dacă sunt udate amândouă la vreme. De ce, totuși, dacă sunt îngrijite la fel, planta din dulap va părea mai firavă și mai bolnavă? Explicația este următoarea: în timp ce o plantă stă pe fereastră și se bucură de lumina solară, cealaltă stă în dulap, la întuneric și nu are lumină. Și de aceea nu are nici fotosinteză. Dar, fără fotosinteză, o plantă poate să rămână albă pentru că nu are culoare. Iată ce este fotosinteza. Dar fără fotosinteză n-ar mai fi nimic, căci fără soare nu poate să existe viața. De aceea trebuie să avem grijă de pădure. Pentru că din pădure se face și mobilă și hârtie, iar din hârtie se fac manuale și hârtie de colorat, ca voi să puteți învăța.

După ce aruncă bucata de tablă în spini, Sașa se apucă să rupă iarba. Rămase o urmă umedă și, în pământul lipicios și cu găuri, erau lipite câteva fire lungi de iarbă albă. Deasupra creșteau câteva tufe de alun și umbra lor cădea peste poiană și peste Sașa. Sacul era aruncat pe un spin și Sașa rupea iarba și făcea grămezi mici, pe care nu avea cum să le piardă. Căci locul acesta era atât de mic, poiana aceasta înconjurată cu alunii și puteai s-o vezi pe toată cu ochiul, nu puteai să nu mai găsești grămezile. Până la jumătate cădea umbra rotundă a alunilor în care se apleca Sașa și-aici iarba părea și mai albastră, iar mai încolo ea părea mai galbenă și se vedea o floare roșie sub un măceș.

Scoase din buzunarul de la pantaloni patru baloane pe care nu le umflase și după ce trase de ele, le băgă înapoi în buzunar și căută în celălalt. Pe lângă bucăți de hârtie și două monede de cinci, scoase și câteva rupturi de baloane albastre și galbene și o monedă de trei s-a

rostogolit și s-a oprit sub masă. S-a gândit că a făcut bine că n-a umflat baloanele și nici nu mai avea nevoie pentru cealaltă paradă să mai cumpere altele și putea să le umfle pe cele de la prima paradă. N-avea să știe nimeni că baloanele nu sunt de la a doua paradă ci de la prima și chiar dacă s-ar fi știut, nu-i puneă nimeni să facă amândouă paradele atât de aproape ca să-ți poți păstra baloanele de la prima paradă pentru cea de a doua. Mai bine ar fi făcut două feluri de baloane, câte un fel pentru fiecare, și-atunci nu mai puteai să te duci la paradă cu altfel de baloane. Ar fi putut să fac un fel de baloane roșii, pe care să scrie „slava trudu”, pentru prima paradă și un fel de baloane albastre pe care să scrie „9 mai”, pentru a doua paradă pentru că era Ziua Biruinței și era mai bine să fie roșii pentru că așa era și steagul pe care ostașii sovietici l-au pus la Berlin după ce i-au bătut pe fasciști. Sasa băgă în gură o bucată de balon și după ce își rotunji gura foarte tare și-și trase buzele înăuntru, subse balonul așa ca acesta să i se muleze pe cerul gurii, pe urmă îl strânse cu buzele și roti bucata de balon rămasă afară. Când îl scoase, nu mai scoase o bucată ruptă de balon, ci un balon mic, ca o cireășă, pe care și-l dădu o dată de frunte, iar dintr-a doua îl sparse. Se aplecă și căută sub masă cele trei copeici pe care le băgă într-o cutie de fier cu beculeț și în pahare curgea apă dulce. O puse în buzunar și începu să-și scoată caietele.

I-au rămas și copeici de la prima paradă și-nca și baloane. A mâncat înghețată, patru sute de grame de ruladă cu măr, două sticle de apă dulce, încă două înghețate și două pahare de suc de mere și-nca o înghețată și două pahare de răsărită. Câteva semințe i-au rămas pe fundul buzunarului și-acum el știa de ce băieții mai mari, atunci când le cereai puțină răsărită, au numai vreo două pe fund și prindeau cu degetele buzunarul și îndoiu genunchii și prin pantalonii albaștri se vedea atunci o umflătură ca o gușă de găină, atunci când se taie găinile. Dar ei aveau de fapt mai multă răsărită și asta era numai un fel de a spune, de fapt iată cum era să ai numai vreo

două răsărite pe fund. Așa cum avea Sașa. Sașa scormoni cu degetul și scoase câteva scame, niște bețișoare mici și cafenii, care rămâneau de la semințe și două semințe. Le băgă în gură pe rând, iar cojile le-a luat din gură cu degetele și le-a pus pe masă. Dacă se mai duce diseară la pâine și cumpără numai cinci pâini în loc de șase, câte treisprezece copeici, îi rămân 35 de copeici și oricum nu vede nimeni. Pune plasa cu pâine în cui, în verandă și nimeni n-o să numere pâinile. Se mai duce și mâine seară și mai face. Totuna, două pâini le mănă scroafa și-nca jumătate de pâine trebuie s-o dea la câine. Până pe 9 mai, Sașa a calculat că va avea, cu tot cu rubla pe care i-o va da mama dimineață, două ruble. Scrise repede câteva exerciții în caiet și-l băgă în carte. Citi despre ostașul necunoscut și se gândi la o rublă mare de fier pe care era desenat un ostaș necunoscut, cu sabie în mână, care ținea o fetiță de neamț în brațe pe care a salvat-o dintr-o casă care ardea. Pe urmă i se făcu foarte ciudă pe nemți și se gândi cum ar fi cel mai bine să-i omoare. Mai întâi merse cu tancul peste ei și-i strânse lângă un perete mare de piatră, după ce nemții au fugit și au ajuns la perete. Un neamț s-a împiedicat și a căzut sub șenile și Sașa s-a învârtit cu tancul ca să-l facă chifleac. Pe urmă, pe niște nemți i-a dezbrăcat cu pielea și i-a spânzurat cu capul în jos de sârmele de la stâlpi, ca să-i curenteze. Se ridică și se duse la oglindă și, ca și cum ar fi avut un automat în mână, lovi un neamț în burtă, pe urmă îi trase un picior în cap când neamțul se prinse cu mâinile de burtă și-i mai trase un automat în cap și neamțul a murit. Afară era cald și nu bătea niciun vânt. Sașa se dezbracă de cămașă și rămase în pielea goală. Ochii i se închideau de la soare și el se frecă foarte repede cu mâinile pe burtă, pe urmă o umflă și-și trase o palmă. Trebuia să caute niște ouă prin cuibare. O dată, când s-a băgat în poiată, s-a umplut de păduchi mici de găină, care gâdilă și te enervează. Dar păduchii de găină nici nu trăiesc la om și se duc repede.

Păduchii sunt mici și sunt de două feluri. Păduchi și lindine. Păduchii sunt mai mari și sunt vii și umblă prin

cap. Dar lindinile sunt albe și sunt păduchi morți. Ele nu te mănâncă, dar stau prinse de păr și se văd. Păduchii au niște labe mici și beau sânge. Cu labele mici ei merg prin cap și fac găuri. Pe urmă, dacă nu-i prinzi, păduchii se duc în creier și-l mănâncă. Ei au niște labe mici cu care fac gaură în cap și nici nu simți. Și ei îți mănâncă încet creierul, pe urmă mori. Și dacă vrei să-ți scoți păduchii din cap, trebuie să-ți faci doctorul operație și să-i scoată din creier cu penseta. Dar nu-i mai găsește niciodată. Pentru că, până ți-i găsește, păduchii îți mănâncă creierul și mori. Ei sapă foarte încet pentru că am labele mici și nici nu te doare, numai te mănâncă și te scarpini.

52

Pe unde aveau să treacă, dacă grămada de fier uzat de lângă cimitir s-a făcut mare cât tot drumul. Nimeni nu mai putea s-o miște de acolo, numai cu tractor. Fiarele se ridicau până la crengile copacului și o chiuvetă albă stătea deasupra, pe grămadă. Trebuia să vină o mașină și să le ducă să le topească, să facă mașini noi și biciclete, dar n-a venit nicio mașină și ele stăteau acolo grămadă. Mai mulți au furat de acolo și le-au adus a doua zi să le cântărească, dar grămada, totuna, era mare și nu mai putea s-o ferească nimeni dacă nu venea mașina după ele. Nu mai era nicio cărărușă mică. Dar când s-a pornit parada, pe 9 mai, toată lumea credea că o să meargă pe ocolite, printre mașini, dar au văzut că gardul era ferit la o parte și toată lumea a ocolit grămada prin cimitir și ieșea în partea cealaltă, unde nu mai era grămadă. Sașa a mai văzut că lângă gard mai era sprijinită o cruce putredă de lemn, care era mai subțire acolo unde era murdară de pământ și era roasă. Dar pe cruce nu scria nimic și ea cred că a stat drept lângă gard și trebuia dată la o parte. Crucile de lemn putrezesc foarte repede și toate lemnele putrezesc. Sașa și-a adus aminte de scara din pădure și s-a gândit că degrabă o să se roadă și ea și o să se fărâme. Când o să moară, Sașa o să-și facă o cruce de fier, pe care o s-o bage în beton. Încetîșor, încetîșor, Podgurskii ține creanga, hai fetelor, treceți. Și o s-o bage zece metri în pământ și o să scrie pe ea, „Aici

odihnește Alexandr Vakulovskii” și toată lumea o să vină și-o să plângă. Patru oameni legați la mânecă cu un ștergar îl duceau pe Sașa pe umeri și toată școala mergea din urma lor. Roma Bohanțov și Gurskii duceau o coroană cu panglică neagră, pe care scria cu alb. Nadejda Petrovna ținea o fotografie cu Sașa, legată la colț cu negru și-i părea rău că i-a pus nesatisfăcător și voia să-i pună exemplar, dar nu mai avea cui, căci Sașa nu a întârziat din cauza lui, ci din cauza autobuzului, care întârzia tot timpul. Dar mai în față Sașa a văzut o fată care plânge și duce un buchet de flori. Și-atunci Sașa a văzut că asta era Sonia și și-a amintit cum a intrat ea în clasă și l-a căutat în cap și cum pe urmă i-a legat cravata și s-a curățat la răzătoare când ploua și pe Sașa a început să-l mănânce înăuntrul nasului, lângă ochi și să-i tremure barba. Sașa deschise foarte tare ochii, îi închise și-și suflă nasul. Era cald și parada trecuse pe jumătate de școala cea mică și se-ndreptau spre casa lui Valeri Petrovici. Se auzea vocea lui Nadejda Petrovna care striga să nu mai dispară nimeni ca data trecută prin oraș și să nu-i mai prindă în piață, la răsărită, că le rupe urechile. Să o aștepte toată lumea lângă monument, că dacă prinde pe cineva că fuge, nu știe ce le face. Pentru că pe urmă toată lumea se întoarce de mânăută înapoi la școală, că trebuie să le spună ceva. În spate se auzea Paraskovia Fomovna. Ele strigau amândouă și mergeau printre rânduri și te apucau de umeri pe la spate și te scuturau. Apăru pe un perete un porumbel foarte mare, care ținea în brațe un glob albastru. În jurul lui scria în toate limbile cuvântul pace. Pe urmă a început să se audă vocea. Și totul s-a mai repetat o dată.

Ca și data trecută, s-a întors acasă pe jos, a umblat prin oraș și s-a oprit la iaz ca să se scalde. Căldura era mare și departe pe deal se vedea cum tremură pământul și colbul i-a murdărit sandalele și pantalonii. Ajunse la iaz și coborî câțiva pași, până la copacii mari de pe iezătură. Sub copaci era umbră, dar aerul era cald și Sașa își scoase sandalele și pantalonii, iar ciorapii îi mototoli și-i băgă în sandale. Se așază pe mal și se sprijini cu mâinile și-și băgă

un picior în apă, să vadă dacă e rece. Pe urmă Sașa călcă în apă cu amândouă picioarele și începu să se îndepărteze încet, ținându-și mâinile strânse la piept. Când apa îi ajunse la chiloți, Sașa se opri și și-i udă cu mâinile. Așa trebuia să faci ca să nu simți că apa e rece. Pe urmă Sașa își duse mâinile în jos și le lipi de corp. Ridică puțin umerii, se înalță pe vârfuri și, după ce bolborosi ca un cal, își dădu drumul până la gât în apă, pe urmă sări în cap și dispăru. Pe apă rămaseră numai valurile și bolboroseala lui Sașa, care mai răsuna în urechi. Mai încolo iazul era liniștit și strălucea și nu se vedea nimeni. Câțiva pași mai încolo reapăru capul lui Sașa, care se scutură și-și șterse apa de pe ochi cu mâinile. Închise un ochi și începu să înoate ca țâncul. Părul îi ajungea în ochi și trebuia să și-l ferească cu mâna și atunci își lua aer în piept și-nchidea gura pentru că se ducea la fund. Apa se încălzi și nu mai era rece. Se vedeau numai valurile mici cum strălucesc. Sașa întinse piciorul și atinse fundul. Mai rămase câțva timp în picioare, cu mâinile strânse la piept, cu apa până la gât. Pe urmă a început să iasă încet și lângă mal se prinse de o rădăcină și călcă pe iarbă. Avea urme de mâl printre degete și pe călcâie și i se făcu frig, la umbră, sub copaci, și i se făcu pielea de găină. Se duse la soare și se ghemui și se uita printre picioare cum i se scurge apa din chiloți. Pielea a început să i se usuce și soarele a început să frigă și degrabă i se făcu iarăși cald, dar nu se mai băgă în apă. Se uită împrejur, să vadă dacă nu e nimeni, pe urmă se duse după un copac și-și scoase chiloții ca să-i scurgă. Băieții mai mari și-i scurgeau drept pe ei. Îi dădeau jos numai până la genunchi și-i învăteau până curgea toată apa. Pe urmă-i îmbrăcau la loc. Sașa îi îmbracă și el la loc și încercă să-i scurgă la genunchi, dar nu mai curse nimic. Peste chiloți își trase pantalonii. Dădu pantalonii jos până la genunchi și îmbracă cămașa. S-a așezat jos pe iarbă și s-a încălțat, și-a șters mâlul care se uscaseră dintre degete. Scoase din buzunar, la urmă, cravata, își ridică gulerul la cămașă și o legă. Părul i se lipise de cap și Sașa îl dădea după urechi. Mai rămâneau două săptămâni și patru zile,

până se termina școala. Și-acestea erau cele mai bune și cele mai rele săptămâni.

53

În pădure Nicolai Arsenievici săpa groapa. Pe mal, grămada de pământ crescuseră și Nicolai Arsenievici mai făcuse o grămadă în cealaltă parte, pentru că pământul începuse să cadă înapoi în groapă. Iepurii, ca și celelalte animale domestice, au fost mai întâi animale sălbatice și au trăit pe coclauri și prin păduri. De exemplu, câinele. Câinele este un bun prieten al omului, dar el a fost mai înainte lup și poate că venea să rupă oile acestuia, cum se mai întâmplă și astăzi cu unii lupi. O dată, un om a prins un pui de lup și l-a adus acasă. Lupul a început să crească și omul s-a temut că lupul să nu se năpustească asupra sa și l-a legat. Dar omul s-a gândit că dacă el se teme atât de tare de lup, atunci și hoții se tem de lup și l-a pus să păzească casa. Dar pe urmă lupul și cu omul s-au împrietenit și s-au făcut prieteni. Lupul nu mai mârâia când îl vedea pe om, pentru că omul îi aducea mâncare și pe urmă, dacă a văzut că lupul nu mai mârâie, nici omul nu s-a mai temut de lup. Și așa a ajuns lupul câine și a început să trăiască pe lângă casa omului. Asta s-a întâmplat cu toate animalele care trăiesc pe lângă om. Ele au trăit mai întâi în sălbăticie și abia apoi au fost îmblânzite de om. Multe dintre ele și-au schimbat și înfățișarea, trăind pe lângă om, pentru că ele n-au mai trebuit să lupte pentru dobândirea hranei și de aceea ele aleargă mai încet. Așa și iepurii. Iepurii au fost mai înainte sălbatici. Toți iepurii erau sălbatici. Nu erau iepuri care să fie de casă și iepuri care să fie sălbatici. Pentru că toți iepurii erau sălbatici și ei trăiau în vizuini și prin hățșuri. Și astăzi mai există iepuri sălbatici care trăiesc în vizuini și se înmulțesc. De aceea și iepurii de casă ar putea să se înmulțească în vizuini, pentru că se trag din iepurii sălbatici, numai că aleargă mai încet. Ei ar putea să se înmulțească într-o vizuină și nu mai au nevoie de cuști. Și nu mai trebuie să le dai nici de mâncare, pentru că ei ies din vizuină afară și mănâncă iarbă și pe urmă se întorc înapoi, în vizuină, la culcare. Trebuie numai

să-i înveți să vină la vizuină. Trebuie să le pui mâncare bună în vizuină. După ce iepurii mănâncă toată mâncarea din vizuină, le pui alta. Și-i ții câteva zile închiși în vizuină, ca să nu fugă. Pe urmă iepurii nu mai fug din vizuină, pentru că văd că în vizuină este cald și bine. Nicolai Arsenievici ieși din groapă și înfipse hârlețul în pământ. Și-apoi, orice animal crește mai bine în natură. Cu atât mai mult iepurii, care sunt alergători și le place mișcarea. Iepurilor le place să se miște. Ei ar putea să se miște toată ziua, țup-țup, prin pădure și să pască în liniște brebenei. Pe urmă, când se satură, se întorc înapoi în vizuină și se culcă. După o lună, când iepurii cresc mai mari, vii numai și-i prinzi într-un sac. Nicolai Arsenievici termină țigara și se apucă să târâie copaci și să acopere groapa. După ce puse de-a curmezișul câțiva copaci mai groși, Nicolai Arsenievici aruncă peste ei crengi și începu să le acopere cu pământ și cu frunze. Lăsa numai o gaură la intrare, cât gura căldării, pe unde trebuiau să intre iepurii, pe urmă se gândi să pună acolo o porțiță mică de plasă, pe care s-o închidă și să o deschidă. Într-un cuvânt, vizuina era gata și Nicolai Arsenievici, începând chiar de mâine, ar putea să-și mute în pădure iepuroaicele.

Pe masă, în fața lui Nadejda Petrovna, stăteau una peste alta cutiuțele învelite în hârtie de caiet, cu numele scrise pe ele. Puteai să te joci cu ele și să construiești o casă de cutiuțe, căci semănau cu niște cărămizi mici, învelite în hârtie și cu niște cubulețe care se vând în cutii și din care se construiesc căsuțe și garaje. Dar numai că acelea nu erau învelite în hârtie de caiet și nu aveau niciun nume scris pe ele. Peste hârtie era învălătucită niște ață albă, sau neagră, pusă în cruce de mai multe ori, care ținea hârtia să nu cadă. Nadejda Petrovna se uita pe cutiuțe și scria numele într-un caiet. Când Nadejda Petrovna a terminat, toată masa era plină de cutiuțe și nu mai stăteau grămadă una peste alta. După aceea, Nadejda Petrovna s-a uitat mai bine în caiet și a început să strige. Și l-a chemat la dânsa pe Buhin și a început să strige la el și să-l întrebe de ce n-a adus analiza. Și l-a bătut. Pe urmă,

Nadejda Petrovna a scos din geantă o cutie de chibrituri și a scos dintr-însa și pe urmă i-a dat-o lui Buhin și i-a zis să se ducă să facă analiza. Dar Buhin a zis că n-are analiză și el a zis că el a făcut acasă și nu mai poate. Dar Nadejda Petrovna s-a enervat mai tare și i-a tras vreo două și i-a zis să facă cât poate și să nu vină înapoi până nu face. Buhin a început să plângă și a luat cutiuța și s-a dus. Dar când se ducea Buhin, cred că toată lumea se gândea cum Buhin se murdărește când vrea să bage analiza în cutiuță și cum o împinge cu o bucată de hârtie. Dar trebuia să faci analiza drept în cutiuță, dar era greu să nimeresti. Trebuia să ții cutiuța cu mâna și să te uiți, și când vedeai că a ajuns la cutiuță, trebuia să tragi cutiuța și o bucată rămânea în cutiuță, dar o bucată se rupea și cădea jos. Dar trebuia să te uiți dacă nu-s limbrici. Pentru că, dacă erau limbrici, te râdeau toți și spuneau, limbricosu, limbricosu. Dar dacă vedeai vreun limbric, degeaba îl scoteai cu un băț, pentru că ei aveau un fel de aparatură și vedeau că ai limbrici, chiar dacă nu era limbricul. Erau un fel de ouă mici care se vedeau cu aparatura. Dar nimeni nu știa ce fel de ouă. Și, pe urmă, trebuia mai bine să te duci la cineva care n-are limbrici și să-l rogi să facă și pentru tine. Mai mulți nu voiau să facă pentru tine, dar până la urmă, găseai pe cineva și scăpai. Așa făcea Gurskii. El n-avea limbrici, dar se temea că are și se înțelegea cu un prieten de-al lui mai mare, care dădea analiza mai devreme, pentru că cei mai mari dădeau mai devreme și acela făcea și pentru el. Dar mai mulți făceau așa pentru că aflau că n-au nimic și făceau și pentru ceilalți. Dar acum, toată lumea se gândea la Buhin și se roiau în bancă. Fetele duceau mâinile la gură și făceau ch-h. Se întorceau unul la altul. După ce se rupea o bucată și cădea jos, trebuia să închizi cutiuța și s-o învelești într-o foaie de caiet, pe care-ți scriai numele. Dintr-odată toate cutiuțele s-au deschis și Sașa văzu scroafa care călca pe ele și grohăia. Ce-i, Buhin, așa-i c-ai putut? Clasa a început să foiască mai tare și să râdă când Buhin a intrat cu cutiuța în mână și s-a oprit lângă Nadejda Petrovna. Vezi că se poate, ce-i așa de greu, Buhin? Pune

cutiuța aici și treci la loc. După ce Buhin a trecut la loc, Nadejda Petrovna a rupt o foaie dublă din caiet, a învelit cutiuța și a scris pe dânsa. Pe urmă, Nadejda Petrovna a luat toate cutiuțele de pe masă și le-a pus la dânsa în geantă. Toată clasa s-a liniștit și a pus mâinile pe bancă și Nadejda Petrovna a început lecția.

54

A văzut cum iese din paie o pisică mică fără păr și se clatină. Pe urmă s-a mai clătinat și a sărit de câteva ori și avea coada subțire, ca de șobolan și tot fără păr. Paiele s-au mișcat și a ieșit altă pisică-șobolan, fără păr, și s-a auzit un chițait. Pe urmă altă pisică a țâșnit de undeva de sub nuiele și s-a băgat în paie. Și toate erau albe cu roz, ca niște petale roz de trandafir și aveau niște ochi mici și capul rotund și nu aveau nici gheare și o coadă micuță ca un colțe mare de cartof și nu erau pisici. S-a auzit grohăitul și Sașa s-a speriat și de lângă grămadă de paie s-a ridicat scroafa, care stătea culcată și ea, pe niște paie, dar care nu erau grămadă și erau împrăștiate peste tot. Burta ei s-a bălăngănit și ea a oftat de câteva ori și a grohăit mai încet și s-a văzut că se ridică greu. Nu mai era nicio pisică și erau numai niște porci mici de tot, cu frunțile rotunde și nu semănau deloc a porc. Sașa văzu că nuielele de jos sunt date la o parte și scroafa poate să umble prin tot grajdul. La început s-a speriat că scroafa o să iasă și o să-l mănânce, așa cum mănâncă scroafele copiii, dar pe urmă s-a aplecat peste nuiele și a mai lovit-o cu lopata peste spinare și scroafa a început să grohăie și a pufăit și a mușcat și a aruncat paiele. Sașa a simțit că începe să plângă și lopata se face tot mai grea și nu mai poate să o lovească pentru că-i vine să se așeze jos și să se țină cu mâinile de piept. Pe fereastra mică de la grajd se vedea afară ograda și era foarte lumină și niște găini ciupeau iarbă. Sașa a sărit pe fereastră și s-a dus plângând în grădină și s-a așezat sub o tufă de sânger, dincolo de gard, lângă râpă. Se gândea că pe urmă toată lumea l-ar ierta, dar n-o să-l mai găsească. Pentru că el o să se ducă undeva foarte departe, în pădure, și-o să se omoare. Și n-o

să-l mai găsească nimeni. Pentru că el n-o să mai poată veni înapoi. Sașa își zgâria fața și printre degete se vedea răpa și bucăți de copaci, frunzele lor și multă lumină, care-i intra în ochi. El se va duce și se va omorî în pădure. Mai întâi se va plimba pe podiș și pe dealuri, pe unde o să-l ducă ochii. Prin răpă și prin toți tufarii și după ce o să obosească de tot, o să fie foarte departe în pădure. Și-acolo o să cadă jos și-o să se omoare.

Soarele a-nceput să nu mai tremure, copacii nu mai cădeau și malul cel alb al râpei apăru printre crengi foarte clar și parcă prea aproape. Sașa simți pământul rece și văzu că el e sub sânger. Se auzea foșnetul copacilor și frunzele lor erau verzi și iarba era verde și numai malul, care se vedea pe sub crengi, era alb și strălucea. Sașa și-a amintit cum a sărit acolo, în nisip, și că sub el curge un izvor și el a băut apă de acolo cu un brusture. N-o să mai bea apă niciodată cu un brusture. Măcar dacă i-ar fi dat, măcar o dată, apă lui Sonia dintr-un brusture. Sașa simți că i se furnică iarăși ochii. Dar nu mai avea cu ce să plângă. Simțea că este greu și că toți copacii foșnesc. Nici nu putea să se ridice de jos. Soarele i-a încălzit umerii și ceafa și parcă era un șarpe care se încălzește. Numai să vină cineva și să-l crâmpoțească cu sapa.

Anton Prokofievici își trecu mâna prin păr și se opri deasupra microfonului fără să spună un cuvânt. Ochii lui au început să alunece pe mulțime. Ochii alunecau, alunecau și Anton Prokofievici nu spunea nimic. Pe urmă, mâna trecu din nou prin păr și se auzi hârâitul microfonului.

— Brigada a 3-a! zise microfonul. Unde-i Nicolai Arsenievici? A început foiala și toată lumea s-a uitat la brigada a 3-a, acolo unde era Nicolai Arsenievici.

— Unde-i Nicolai Arsenievici, vă întreb! zise microfonul. Ce, el nu știe că astăzi e paradă?

Anton Prokofievici a pus mâinile pe tribună și s-a aplecat înainte. De după crengi a apărut lanul întins de grâu. Lanul era verde și se lipea de un cer albastru. Doi nori stăteau nemișcați, între cele două culori. Și semănau

cu o bucată de puf pe care și-au smuls-o iepuroaicele. Dacă te lăsași furat, puteai să vezi că-n el se ascund și iepurii mici pentru că puful se mișcă ușor.

Lăsa hârlețul să-i cadă de pe umăr, chiar după poartă, așa cum se lasă să cadă un sac greu sau o bârnă care te-a apăsât îndelung și te-a obosit. Intră mai întâi în verandă și bău drept din cană cele două degete de vin care au rămas și pe urmă se așează. Putea să-și ducă iepuroaicele în pădure. Cui i-ar fi venit una ca asta în cap. Să crești atâtia iepuri fără nicio cușcă. Cum se zice, ce, vine capra la fân sau fânul la capră. De ce să duci cu sacul brebenei, când poți să duci iepurii să pască singuri. S-alerge liberi prin pădure. Să nu stea înghesuiți în cuști de plasă. Natura, când a făcut iepurii, nu i-a făcut în cuști de plasă, ci liberi, în pădure. S-alerge cât vor ei și să respire aer curat. Numai să nu se afle în tot satul, pentru că toți o să-și facă vizuini în pădure, mai ales șmecherul de Nichifor. Și-o să se umple pădurile de iepuri și toamna, la împărțit, n-o să se mai știe care și-ai cui sunt. Fiecare o să spună că-s ai lui. E greu când se întorloacă două turme de oi, toamna, când le dai la berbec, pentru că-s doi berbeci, unul al lui Zahar Andreici și altul al lui moș Gheorghe. Pentru că se bat berbecii între dânșii și-atunci fac două turme, pentru că altfel se bat berbecii toată ziua și nu mai umblă oile. Dar și din cauza banilor fac ei două turme. Fiecare cu berbecul lui. Și nu mai poți să le alegi când se întorloacă două turme. Darmite iepurii, care nici măcar nu sunt însemnați și cresc de capul lor în pădure și nu le taie nimeni nicio ureche, ca la oi. Nu-i mai cunoaște nimeni. Toți o să spună că-s iepurii lor, pentru că n-au semn. Și-o să ia toți iepurii.

Se sprijini cu mâna de streășina joasă, unde era cușca și-și rezemă fruntea pe mână. Erau amândouă grase și una țopăia prin cușcă, iar alta rodea un păpușoi. Însă nu se vedea să-și smulgă puful. Ei, fetele, vă mut la casa voastră, gândi Nicolai Arsenievici și după aceea, când gândul părea că se scursese și se crea o pauză în mintea lui Nicolai Arsenievici, Nicolai Arsenievici se aplecă și mai

tare peste cușcă și lovi în capacul de tablă al acesteia. Iepuroaicele au sărit speriate și s-a auzit tropăitul lor puternic, pe podeaua de plasă.

55

— Ce faci acolo, Sașa?

Sașa se întoarse și-l văzu pe tata, care săpa, se vede că de mai multă vreme, în grădină, nu departe de tufa cea de sânger. Tata se sprijini în coada hârlețului cu o mână, iar un picior îi era îndoit și stătea cu talpa pe fierul pe jumătate îngropat.

— Stai la soare? Vezi să nu stai pe pământul rece, că răcești. Nu te uita că-i cald afară. Aista-i timpul cel mai bun pentru răceală.

Sașa se ridică de jos și era prea târziu să mai fugă. Dar tata nu-i spunea nimic de copil și se apucase iar de săpat, în timp ce vorbea. Sașa știa că pământul este rece. Dar el putea să stea și-n apă, și-n gheață, pentru că totuna se va omorî. Deodată, tata a ridicat capul și s-a sprijinit iarăși în hârleț.

— Băi Sașa, băi, da' tu știi c-o fătat scroafa? Du-te să te uiți la purcei, să vezi ce frumoși îs.

Sașa cobora în vale și era bucuros. Rândul de nuci pe care îl sădise cu doi ani în urmă, împreună cu tata, mai crescuse. Tata săpa groapa și pe urmă cobora nucul în groapă și-l ținea cu mâna și dădea cu piciorul pământ și cu hârlețul, iar Sașa bătătorea și se-nvârtea în jurul nukului. Băgă capul pe fereastră și începu să se uite. Purceii erau într-adevăr frumoși și el voia să se uite la ei. Ce fel de copil care nu vrea să se uite la purcei.

56

Chiar dacă timpul trecea greu, până la sfârșitul școlii nu n-ai era mult. Când se gândea că începe vacanța și va umbla la iaz părea că este foarte mult și că trece greu. Dar când se gândea că se termină anul și trebuia să ducă manualele, timpul trecea repede. Pentru că trebuia să le lipească unde erau rupte și avea și o foaie ruptă din cartea de citire, unde trebuia să fie o poezie pe care Sașa n-a învățat-o și Nadejda Petrovna l-a prins că a rupt-o și nu era

ruptă de mai înainte. Și nu-și găsea nici cartea de Științele Naturii, pe care spunea de fiecare dată că a uitat-o acasă și lua întotdeauna bătaie pentru că n-o împrumuta din clasa de-alături pentru că nu știa pe nimeni și-i scria zilnic. Și nici nu știa pe unde să o caute. Și încă mai avea în Patria Noastră un Lenin cu ochelari și cu mustață, răsucită ca la baronul Münhasen, care se trage singur de păr. Dar degeaba îi spunea lui Nadejda Petrovna că nu el i-a făcut mustața și ochelarii lui Lenin, pentru că nu-l crede. Lenin era bun și nu trebuia nimeni să-i facă ochelari. Trebuia să-i facă ochelari învățătoarei, care era desenată lângă tablă cum explică la copii. Dar nu lui Lenin. Lenin și-așa are mustață cu barbă. Fata încă i-a zis că pe Lenin n-are voie să-l deseneze nimeni, numai pictorii mari la care le dă voie. Dar pe ceilalți îi pune-n pușcărie dacă nu seamănă. Dar are mustață frumoasă și ochii blânzi, nu răsucită, ca baronul Münhausen. Numai vreun prost putea să-l mângălească pe Lenin. Lenin era atât de bun și a făcut revoluția. Și el îi ajuta pe copii. Lui Sașa îi era ciudă foarte tare pe cel care i-a făcut mustață răsucită lui Lenin. Dar nu el i-a făcut. Era câte vreunul, ca și Ciornîi, care nu știe să citească. El nici nu știe cine-i Lenin. Tata i-a zis că ăștia se cheamă copii debili și mama și tata lor sunt bețivi. Și de aceea ei sunt proști și au ochii tulburi. Dacă-ar știi el cine este Lenin, cred că i-ar părea foarte rău. Sașa l-ar omorî. Numai dacă leagă strâns cu ață toate cărțile și nu mai poate să le dezlege și numai le numără. Dar poate el să le lege oricât de strâns, pentru că pe-ale lui tot le dezleagă și se uită prin ele. Încă mai poate să primească și vreo două peste cap pentru că le-a legat atât de strâns. Dacă nu s-ar fi inventat pătrățica cu linii de la sfârșitul cărții, unde era iscălitura, ar fi furat de la cineva cartea și-ar fi pus-o pe-a lui în loc. Dar așa, toate cărțile erau iscălite. Te puneă Nadejda Petrovna s-o iscălești. Știe el foarte bine cum îl cheamă pe cel care i-a făcut mustați lui Lenin și ochelari. Pe dânsul îl cheamă, sau Grigorenko Vladimir sau Jmurkin Alexandr sau Evseeva Natalia sau Baltuhin Vasilii. Pentru că erau patru. Totuna, Sașa era ultimul din pătrățică și

după asta cartea nu mai era bună pentru că pătrățica s-a umplut. Dar parcă vede că va lua bătaie. Dar a văzut el și cărți iscălite și mai jos de pătrățică. Pui numai un număr 6 și te iscălești. Are și el una. Dar fata cred că nu a mâzgălit cartea pentru că scrie frumos. Înseamnă că vreunul dintre ei. Dar mai putea să i-o mâzgălească și colegul de bancă, când nu se uită, ca să-l vadă mai pe urmă învățătoarea și să-i tragă o bătaie.

Legă sacul și se așează pe el. Începeau să se rărească brebeneii. Rămâneau numai frunzele pentru că florile se scuturau pentru că degrabă trebuiau să înflorească lăcrămioarele. Iarba pe care a găsit-o în poiana cu tufe de aluni era bună, dar era puțină și s-a terminat. Dar frunzele erau multe și erau mari, și porcii le mâncau și fără flori. Din toate florile numai lăcrămioarele nu se dădeau la porc. Ele nici nu erau atât de multe ca viorelele și ca brebeneii, nici nu erau atât de mari și erau trecute în cartea roșie. Și miroseau frumos, ca și cravata după ce i-a legat-o Sonia. Poate că dacă și brebeneii ar fi fost mai puțini poate nici pe ei nu i-ar fi dat la porc și i-ar fi trecut în cartea roșie. S-ar fi găsit alt fel de buruiian. Dacă ar fi fost prea multe lăcrămioare, nu crede că s-ar fi dat lăcrămioarele la porc. Ele erau albe și erau mici și când puneai mâna, erau reci. Pentru că ele cresc numai la umbră. Și nimeni nu le-ar fi dat la porc.

Trebuia să se gândească ce va face în vacanță, ca să spună la școală. Pentru că trebuie să spună ce face în vacanță, așa ca și în clasa a-ntâia și a doua. Dar atunci a spus că stă acasă și îi ajută pe părinți. Și îi era rușine. Cei mai mulți se duceau în tabără, iar cei care-nvățau bine, în excursii. Dar el avea tabără la el în sat și totuna, umbla pe-acolo și se uita cum joacă fotbal. Dar ceilalți spuneau că se duc la țară, la bunica, dar el nu putea să se mai ducă încă o dată la țară, dacă trăia la țară. Și îi era rușine. Poate dacă ar fi trăit în oraș și s-ar fi dus la țară, nu i-ar fi fost deloc rușine așa cum nu-i era nici lui Catereva, care a zis că ultima lună se duce la țară, la bunica. Ce vacanță-i asta să te duci la țară? Înseamnă că el tot timpu-i în vacanță?

Dar nu era el în vacanță pentru că toată lumea râdea de el. Dar nu râde nimeni de tine dacă ești în vacanță. N-are de ce.

După încă o noapte fără rezultat, se întorcea acasă Alexandr Timofeevici. Cu fiecare zi, nehotărârea se întipărea tot mai mult pe fața acestui om și ochii lui, care au pierdut orice urmă de ciudă, și mersul lui clătinat, aproape că nu mai motivau toate acele nopți pe care Alexandr Timofeevici le petrecuse în spatele cisternei, iar de două zile s-a mutat după căsuțe, sus de tot, pe iarbă. Cert era că ciuda lui Alexandr Timofeevici dispăruse și el nu-l mai învinuia pe Vasilii Gavrilovici de cele săvârșite. Poate că, în locul lui, Alexandr Timofeevici ar fi procedat la fel. Și, totuși, Alexandr Timofeevici și-a ocupat locul cu cinste și mândrie, cu forțe proprii, dând dovadă de hărnicie și bună purtare în brigada în care lucrase mai înainte. Pe deasupra, Alexandr Timofeevici era un bun tovarăș și n-a recurs niciodată la șiretlicuri. Chiar dacă a furat ligheanele și făina, Alexandr Timofeevici rămânea pentru cei care l-au cunoscut un om drept. Și totuși, ce l-a determinat pe Alexandr Timofeevici să-l urmărească cu atâta ardoare pe cel care se numește Vasilii Gavrilovici? Desigur, la început fapta acestuia, murdară, de altfel, în urma căreia Alexandr Timofeevici rămânea fără post, două posturi, ca să nu uităm, și fără reputație. La început ciuda l-a împins pe Alexandr Timofeevici, setea de răzbunare. Dar ce-l mai determina pe Alexandr Timofeevici, cel de acum, să nu renunțe la urmărirea sa? Aceste gânduri se încurcau în capul fostului șef de gospodărie, din ce în ce mai moi din cauza căldurii soarelui. Poate că tot din cauza acestei călduri pătura pe care o ținea în torbă, pe umăr, îi părea grea și inutilă. La depărtare de cincizeci de pași, mergea înainte Nichifor. După mers, putea să fie beat. Nichifor mergea repede, dar de câteva ori părea că se oprește, pe urmă își continua drumul la fel de repede. Asta însemna că Nichifor se certa cu cineva în mintea lui, și-atunci când se oprea, explica probabil ceva mai greu de înțeles. Alexandr Timofeevici băgă mâna în torbă și rupse o

bucată din pâinea care i-a rămas de astă noapte și o băgă în gură.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Pe drum trecu o bicicletă care veni cu mare viteză din deal și-l salută pe fostul șef de gospodărie. Și paznic.

57

— Îmbli ca prostu' noptile, tare-ți trebu!

— Ș-am să îmbli.

— Îl prinde el pe Vasile când fură. Că el îi prost. Numai tu ești prost și te prind. Tu crezi că toată lumea-i proastă ca tine.

— Ș-am să-l prind. Ți-arăt că-l prind.

— Că omu' dacă are de furat, fură când vezi tu. El, dacă vrea să fure, fură și ziua, nu numai noaptea. Că noaptea te duci tu să-l pândesti. Știe tot satu de-amu. Alexandr nebunu'.

— Pune tu ceva de mâncare și mai taci oleacă.

— Da poți să-ți pui și singur, că ai mâini. Uite, ceaunul i-acolo, farfurile-s acolo, polonicu-i în ceaun.

— Ai dat ceva la porc?

— Nu, te-am așteptat pe tine când vii de la slujbă ca să dai tu. Ar muri porcul de foame dacă n-ai fi tu.

— Taci din gură. Și vaca ceea, ai muls-o dimineată? Fă și tu niște brânză că vreau plăcinte...

— Când tai lemne îți fac și plăcinte...

— Da de rânit, nu te-ai gândit să rânești, nu? Stă vaca ceea-n baligă de-o săptămână.

— Iaca bine c-ai venit tu să rânești. Murea vaca ceea fără tine. Se ridică baliga și murea.

— Hai, pune o dată să mănânc, că mi-e somn. Eu mă duc să mă culc da' tu să vezi ce mai faci prin grădină, poate mai sapi oleacă.

Marusea Ivanovna intră sub podnaves și scoase în farfurie, cu polonicul, borș cu varză și două bucăți mari de carne, pentru Alexandr Timofeevici. Chiar și în umbra podnavesului, unde soarele pătrundea prin crăpătura de sub acoperiș, urma verzuie de sub ochiul Marusei

Ivanovna se vedea. După ce a pus farfuria pe masă și și-a îndreptat spatele și s-a întors ca să plece, pata a nimerit în tăietura de lumină și-atunci ea păru mai sură, aproape ca cenușa, iar împrejur, lat cam de vreo trei degete, pielea se luminase și devenise albă.

De sus, de pe podiș, aveai legătură, dacă era nevoie, cu toate satele din împrejurimi. Toate duceau până la urmă la podiș. Aici creșteau lanurile de grâu, de păpușoi și de răsărită și câteodată se semăna mazăre. Chiar dacă nu ar fi fost satele, ele s-ar fi construit numaidecât, dar mai întâi de toate s-ar fi construit drumurile care să le lege cu podișul, căci de acolo se fura. Toată lumea mergea să fure în podiș și pe lângă drumurile cunoscute erau altele, o mulțime, și-aproape fiecare om avea un astfel de drum. I-adevărat că se putea întâmpla ca aceeași oameni să aibă de multe ori același drum, dar fiecare îl considera al său și aveau motive, ce-i adevărat, pentru că foarte rar doi astfel de oameni se întâlneau, și-atunci când se-ntâlneau, doar unul dintre ei ducea în spinare un sac, iar celălalt îl avea încă gol și-l putea ascunde la piept, sub tunică și mai putea încă să creadă că cel cu sacul doar s-a rătăcit și-i pentru prima oară, iar cel cu sacul putea să-l scoată un simplu trecător pe cel fără sac, chiar dacă amândoi știau prea bine cum stau lucrurile, rămâneau însă stăpâni ai acelui drum. Niciodată un simplu trecător nu mergea pe un astfel de drum, care ducea prin râpă și prin porumbrei și urzici și niciodată un om cu un sac de 60 de kilograme în spate, nu și va permite să se rătăcească. Asta se știa. Drumul oficial, însă, pe care treceau mașinile colhozului, cobora drept și la vedere și numai așa lega satul lui Sașa cu podișul. Pe acest drum, până la prima casă, se făceau patru sau chiar cinci sute de metri din podiș. Cea mai scurtă cărare însă, până la aceeași casă, nu era mai lungă de o sută de metri. Alte case, cu atât mai îndepărtate de drumul cel bun, aveau legături chiar și mai scurte. Se amenința chiar și cu o alunecare de teren pe care toți o așteptau și care ar fi putut aduce podișul mai aproape, pentru că, până a fi venit colhozurile, podișul era într-adevăr mai sus. Drumul acesta

oficial cobora între râpa adâncă, situată pe stânga, cu malurile de nisip alb și coasta abruptă pe care creșteau nuci și cireși bătrâni sub care se odihneau cosașii când coseau, sau adunau fânul. Dealurile, atât cele de peste râpă, cât și celelalte, erau pline de tufe de alun și măceș, care despărteau, în loc de garduri, postavele de coasă ale gospodarilor. Mulți și-au făcut grădini, chiar sus lângă podiș, ca să poată fura mai ușor. Spre toamnă se vedeau de departe bostanii albi care creșteau acolo și cei galbeni și cele câteva glugi de ciocleje, în care se ascundeau cu timpul, păpușoiul furat de la colhoz. Acolo unde drumul, înainte de a începe iarăși coborârea, se ridica puțin, preț de vreo douăzeci de metri în stânga, apărea dealul abrupt cu iarbă pentru perii pe care Sașa îl ridica de fiecare dată atunci când se ducea la brebenei. Mai sus era pădurea cea mică pe care o despărtea de dealul lui Sașa o râpă fără apă în care creșteau măceși. Între această râpă și gardul de aluni și cireși sălbatici, după care găsisese Sașa poiana cu iarbă fragedă, dealul se elibera depărtare de vreo optzeci de metri, de orice copac și acolo se atingea cu cerul. Numai buturuga cafenie de nuc, pe care se așeza câteodată Sașa, ar fi putut să fie copac pe acest deal. În partea dreaptă era grădina lui Sașa, împrejmuită cu un gard de plasă, în care creșteau nuci și un măr cu mere vinete și mirositoare, cum nu mai avea nimeni în tot satul, iar mai la vale se prelungea râpa cu maluri albe care-ncepea chiar în podiș și se sfârșea tocmai la iaz. Aici erau și tufele de sânger și frunzele lor, dacă le frecai în palmă, puneai pe urmă pe la spate cuiva palma pe obraz și-l înțepa.

58

Cele zece ruble le împături în mână, iar mâna o băgă în buzunar. Văzuse babe care legau banii în batistă și când plăteau 15 copeici la autobuz, o dezlegau. Scoteau de acolo un pumn de mărunțiș și-l numărau și-aveau și ruble de hârtie pe care le legau pe urmă în batistă. Sașa se așeză în bancă să fie sigur că nu le va mai pierde, așa cum i se întâmplase de prea multe ori. De cele mai multe ori, Sașa

își pierdea banii și niciodată nu-și amintea unde. Oricum, nu i-ar mai fi găsit. În afară de asta, mai erau și doi băieți mai mari care îl așteptau câteodată la colțul școlii și-i spuneau să le dea 20 de copeici. Dar odată a găsit și el o rublă înghețată pe zăpadă și a băgat-o în buzunar. Se putea găsi, așa cum a găsit cineva și 62 de ruble într-o batistă. Dar trebuia să te duci să întrebi cine le-a pierdut. Și întotdeauna se găsea cel care le-a pierdut pentru că niciodată nu-ți rămâneau ție. Dar cel mai des pierdeau bani femeile de serviciu, pentru că, dacă le întrebai pe ele, întotdeauna spuneau că sunt ai lor.

— Ia să vedem, Natașa, tu unde o să te duci în vacanță?

— Eu, în vacanță, am să mă duc la bunica și-am s-o ajut la lucru.

— Dar ia să vedem, Valodea, tu unde te duci în vacanță, tot la bunica?

— Scaunul hodorogi când Natașa se așeză și mai hodorogi o dată când se ridică Valodea. În clasă era soare și fereastra de lângă Nadejda Petrovna era deschisă.

— Nu, eu mă duc în tabăra de muncă și de odihnă.

— Bravo, Valodea. Iaca Valodea nu se gândește numai la odihnă, dar și la muncă. Și, la sfârșitul taberei, o să aibă și un bănișor în buzunar. Se mai duce cineva în tabere de muncă și odihnă?

— Da, eu mă duc.

— Iaca-i bravo și Costea. Să știți, copii, că-i foarte bine în taberele de muncă și de odihnă și faci și bănișori.

— Să vedem mai departe, Pupkina, tu tot la mare te duci?

— Da, eu mă duc la mare la Sergheevca, cu mama și cu tata, dar mai pe urmă am să mă duc la țară, la bunica, ca s-o ajut la lucru.

— Sveta?

— În tabără.

— Și Iulea?

— Tot în tabără.

— Fedea?

— La bunica, la țară, s-o ajut la...

— Petea?

— În tabără.

— Și tu, Vakulovskii?

— În tabără.

— Hopa, ați auzit copii, Vakulovskii se duce în tabără.

Cine-a zis că Vakulovskii nu se duce niciodată în tabără? Unde, acolo la tine în sat, așa-i Vakulovskii? Ai adus zece ruble? Să știți copii, cine vrea să mai avem foi în tabără, în sat la Sașa, acolo-i foarte frumoasă natura, așa-i Vakulovskii? Să vedeți și voi unde trăiește Vakulovskii, ce zici Sașa, le-arăți copiilor? Să-mi dai, Vakulovskii banii ca să-ți dau foaia. Aliona, tu unde te duci?

— La țară, la bunica, s-o ajut la lucru.

— La țară, la bunica, s-o ajut la lucru.

— În tabără.

— În tabără.

— În tabără.

— La țară, la bunica, s-o ajut la lucru.

Nadejda Petrovna numai mișca din cap, nu mai spunea nimic și fiecare, pe rând, spunea la țară, la bunica s-o ajut la lucru sau în tabără. Pe urmă nici nu mai spuneau s-o ajute la lucru ci numai la țară la bunica și Nadejda Petrovna ridica iarăși capul, scria într-un caiet și-l ridica iară.

— Așa, copii, cei care merg cu mine în excursie, să rămână în clasă să le spun ce trebuie să ia cu dânșii și cum să se-mbrace. Iar ceilalți, să se ridice-ncetișor și să iasă în liniște afară. Și să nu vă prind că alergați pe coridor, Roma, Petea, că am să văd cât de repede o să ajungeți voi la stadion că vă văd eu de la mine de pe fereastră și-atunci o să vă prind eu. Știu eu cam cât de repede s-ajunge la fereastră. Și-acum, încetișor, fiecare își ia, în liniște, ghiozdănelul și iese. Vakulovskii, dă încoace banii.

Cum va fi în tabără? Acolo-s o mulțime de fete și băieți. Și câteodată ies seara să se așeze pe banca de la poartă și stau la vorbă. Și au educatoare mai tinere și mai bătrâne și unele sunt tinere de tot și seamănă cu niște fete.

Pe terenul de asfalt negru cu linie albă stă o țeavă albă și lungă, pe care se ridică steagul. Pe stradă trec oamenii cu pâine de la magazin și se uită la ei prin gard cum ridică steagul și stau aliniați. Și când se lasă seara rămân numai educatoarele tinere pe bancă, la măsuță și se aprind becurile albe-albastrii și tremură.

Se duse după casă, prin vie, în aluniș. Călcă pe o grămadă de hripcă uscată, atent să nu alunece în râpă. Hripca trosni și el se prinse cu mâna de o creangă de corn și piciorul i se adânci în hripcă. O dată la câțiva ani, Nicolai Arsenievici curăța via, iar hripca o arunca în râpă. După ce se sprijini mai bine, scoase fereastrăul de la brâu și reteză două crăcâni de corn. Cornul era în primul rând un lemn foarte tare și pe lângă asta făcea și crăcâni. Crengile lui erau întortocheate și dacă te uitai bine, nu era una ca să nu facă măcar o crăcană. Pe când alunul nu era nici atât de tare și pe deasupra nu prea făcea crăcâni. De fapt, aproape că nu le făcea deloc. Făcea nuiiele lungi și grațioase, din care se făceau bețe de pescuit. Puse sub braț cele două crăcâni și se întoarse prin vie înapoi în ogradă. Le vârî sub streășină ca să le lase timp să se usuce. Trebuie să fie tari când va întinde pieile pe ele, ca să nu-și dea drumul și să i le strice.

59

Fugi încet, gardul, fântâna se roti și-n vale tufarii de pe râpă au căzut în dreapta. Trecu primul stâlp, drumul care coboară peste râpă și deodată fereastra se umpluse de merii din livadă și numai undeva deasupra mai rămăsese loc pentru un strat subțire de pădure și o șuviță albă de cer. Cum încăpeau toate acestea într-o fereastră atât de mică de autobuz? Iată pădurea aproape, chiar lângă marginea drumului, crengile aproape că intră pe fereastră și de multe ori îți vine să te ferești. Imediat după ce se deschide șesul, acolo unde pădurea îl ocolește ca să-i respecte mărimea. Pe mijloc curge râpa cea galbenă și albă, tocmai din podiș, care se prefacă aici într-un râuleț subțire din care beau oile și vacile, iar dincolo de ea crește grâul ce se termină sub pădure. Până la ea crește numai

iarbă și-aici pasc vacile și oile și sunt păzite să nu fugă-n grâu. Pe malul râulețului cresc sălcii. Sub ele se mănâncă la amiază, în timp ce oile dorm la grămadă, cu capetele vârâte una în alta, ca să se ferească de soare, sub alte sălcii, mai încolo. S-au auzit strigătele și praful s-a ridicat. Aici e primul hop, chiar în coada iazului. Soarele e deja deasupra pădurii și luminează tot autobuzul și praful se vede cum plutește. Cineva calcă pe scaun, se ridică și deschide capacul. Ceața se ridică și ea. Prin cele câteva ferestre deschise începe să miroase iazul. Al doilea hop îi aruncă pe toți în aer și se-aud strigăte de bucurie și-ncep pariurile, care mai tare sare. Mai este încă-un hop și încă unul, cel ultimul, de la brigada de tractoare pe care toată lumea îl așteaptă. Se fac pariuri și se roagă numai să nu încetinească șoferul autobuzul chiar la hop. Dar niciodată nimeni nu sare cel mai tare. Căci până la urmă se află că s-a împins cu picioarele și a sărit și săritura nu mai e valabilă. Și-acum autobuzul este plin de flori. Le ține toată lumea pe genunchi. Cei mari le dau în față cuiva să le ție, iar ei se duc în spate, pe banchetă, ca să sară. Nu mai este niciun ghiozdan și Sașa simte ușurința acestei ultime zile și libertatea care îi urmează. Florile și le ține pe genunchi, învelite de mama într-o pungă tăiată, de celofană, ca să fie mai frumoase. Trei lalele roșii.

Nici n-au mai intrat în clasă. Toată lumea s-a ridicat sus pe stadion, acolo unde se auzea gălăgie și câte o pereche se putea vedea fugărindu-se. Puteau să fugă unii după alții, atât o fată după un băiat, cât și invers. Fetele le trăgeau palme în cap și alergau doar câțiva pași, pe urmă se opreau și-și aranjau șortul alb pe umăr. Își aranjau părul și fundele mari din cap. Ciorapii. Băieții le trăgeau de păr și, de ce nu, le trăgeau și picioare în fund. Uniforma cafenie sălta și se vedea fața nedumerită, speriată și mâna care se ridica să te lovească. Cealaltă mână ținea florile. Se auzeau nume de învățătoare. Strigăte. Țipete. Veselie. Pe sub copaci, se vedeau învățătoarele cum fac din mână. Câte o fată, din fiecare clasă, te întâmpina chiar în cărare, sus, după cantină și-ți arăta cu degetul clasa. Stadionul era

plin. Pe pista de 60 de metri s-a adus o masă cu flori pe ea și scaune. Pe masă era un microfon și hârtii. Și nu era nimeni la masă. Din microfon se întindea un fir galben care se ridica pe urmă-ntr-un copac și se ducea prin aer pe fereastră-n școală.

Însă pe masă erau diplomele. Și cine a învățat mai bine va primi o diplomă. Îi va striga din rând la microfon și toată școala se va uita la ei. Vor merge mândri încolo și-napoi și vor roși, iar fetele vor alerga și își vor ține cu mâna stângă sânul. Așa cum fug toate femeile din țară. Și își vor arunca picioarele-ntr-o parte-n timp ce fug și vor da mâna cu directorul, iar capul lor va fi plecat și vor zâmbi. Băieții merg foarte drept. Pentru că, dacă nu mergi foarte drept, când te întorci în rând, te trage Nadejda Petrovna de ureche. Încolo și înapoi, ca niște viitori soldați. Și dau mâna cu directorul. Și se uită toată școala la ei. Și vântul le flutură cravata. Și toată școala simte că i-i ciudă. Pe masă se face o grămadă de flori. Rămâne loc numai pentru microfon. Pe urmă directorul ia microfonul în mână și masa se umple și mai tare de flori. Pe urmă învățătoarele și Vera Ivanovna încep să țină florile în brațe. Și o fată din clasa a zecea povestește cât de bine a fost la școală. Și ei îi pare rău că a terminat școala și vrea să fie din nou în clasa întâi. Ea plânge și spune cât de mult o iubește pe Paraskovia Fomovna, prima ei învățătoare și că îi pare rău dacă a mai greșit. Paraskovia Fomovna se șterge la ochi și plânge și nici nu vede că Vasea îi rupe florile lui Violeta. Se-aud bătăi de palme. O fată din clasa a șasea ține în mână niște foi și-ncepe să citească. Se mișcă numai cravatele și sus, în copaci, se mișcă frunzele. Sunt niște plopî înalți, se vede printre ei acoperișul școlii. Dacă-ți faci vânt, poți să ajungi pe școală. Atât de joasă pare școala. Poți să pășești pe ea și să te duci. Să calci ca pe drum. Atât de joasă pare școala și de mică. Și poți să calci pe ea și să te duci. Dai florile și mergi tot mai departe. De-acolo ajungi în stradă. Fără ghiozdan, fără niciun fel de flori. Îți scoți jacheta și o pui, ca bărbatii, pe mâna stângă. Te duci spre casă. Mai rămâne să aduci pe urmă cărțile. Le legi cu

o sfoară tare și le aduci. Dar poți nici să nu le aduci. Iei bătaie la toamnă, dar pân' la toamnă nu te știe nimeni. Și-apoi, la toamnă, nici nu mai este Nadejda Petrovna. Te muți în școala cea mare. Acolo sunt alți învățători și nu te mai caută.

Frunzele albe ale plopilor mișcau. Le bătea soarele și ele îți luau ochii. Când se opri în dreptul lor un nor mare, alb, nici nu se mai vedeau frunzele. Se vedea numai ceva care se mișcă. Și dacă te uital mai mult, puteai să te sperii pentru că îți părea că norul s-a amestecat cu frunzele și s-a făcut plop și stă pe-un picior negru, în spatele directorului. Sașa își mută lalelele pe brațul drept și se mută de pe un picior pe altul. Fata din clasa a șasea trecu în rând și altcineva a început să vorbească. Dar n-a vorbit mult și numai s-a aplecat în microfon și microfonul i l-a dat directorului. Atunci s-a auzit un clopoțel și dintr-un capăt au apărut un băiat cu cravată din clasa a zecea care ducea de mână o fată mică din clasa a-ntâia. N-o mai ducea pe umeri ca la începutul anului. Căci era mare. Dar tot era ea mică. Ridica sus cu mâna clopoțelul și zăngănea. Asta înseamnă că s-a terminat anul. Ultimul clopoțel. De-aici încolo începe vacanța. Și-acum toți sunt serioși. Dar nu va trece nici jumătate de oră și peste florile împrăștiate pe tot stadionul va cădea și se va auzi mingea.

Își văzu iarăși țara din autobuz. Mașinile mici care nu intrau niciodată sub autobuz. Lucerna verde de pe dealul de lângă fermă. Frunzele fragede de sfeclă. Nici peștii nu mai săreau pe iazul de lângă fermă. Și nici în celălalt nu mai săreau. Parcă aveau și ei vacanță. Pluteau undeva adânc în apă. Se apropiau cu boturile de pietre și cutii. Țara era mai liniștită. Și era cald afară. Și numai pe fereastră intra un aer iute dar care nu răcea. Un aer care-ți zburlea părul și, dacă-l ajutai cu mâna, puteai să ți-l așezi cum vrei. În dreapta și în sus. Chiar și acolo unde se așeza. Va trebui să-și sape o groapă în pădure. Ce bine că a venit vara și are timp. Să-și sape un bordei, să se ascundă. Așa cum aveau partizanii. Acolo o să se ascundă și de bomba atomică. De-atâtea ori a vrut să-l sape, dar n-a avut

timp și era iarnă și era pământul înghețat. Acum e vară și pământul este bun. Și are timp, pentru că-i vacanță. Să-și lase o porțiță mică, pe care o să intre, și-n rest o să-l acopere cu bârne. Iar peste bârne o să pună pământ și-o să arunce frunze uscate pe deasupra. Abia aștepta să ajungă acasă, ca să se pună pe treabă. Pe urmă trebuie să plece-n tabără și cine știe dacă mai are timp. Parcă vede că nu ajunge să-l mai facă. Vântul îi ridicase în sus părul și-i duse colțurile cravatei peste umăr. Înăuntru se ridicase praful și începuse să miroase a benzină. Afară însă aerul era curat și bătea vântul, și mirosea plăcut.